

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
Π.Μ.Σ. ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

***ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗΣ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ
ΕΠΙΠΕΔΟ***

**ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΕΛΕΝΗ Γ. ΡΑΠΤΗ
Α.Μ.1214Μ020**

Επιβλέπουσα: Μαρία-Ντανιέλλα Μαρούδα, Επίκουρη Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου

Αθήνα, Ιανουάριος 2016

Ευχαριστίες

Ολοκληρώνοντας το πολύμηνο και πολύκοπο αυτό ταξίδι της εκπόνησης της παρούσας διπλωματικής, θα ήθελα, πρωτίστως και ιδιαιτέρως, να εκφράσω τις εγκάρδιες και θερμές ευχαριστίες μου στην Επίκουρη Καθηγήτρια κα Μαρία-Ντανιέλλα Μαρούδα για την επίβλεψη και την καθοδήγησή της.

Ολόψυχες ευχαριστίες οφείλω και στον προσφιλή Καθηγητή κ. Στέλιο Περράκη, του οποίου η απρόσκοπτη υποστήριξη, συμπαράσταση και κατανόηση, καθ' όλη τη διάρκεια του μεταπτυχιακού κύκλου σπουδών, συνετέλεσαν τα μέγιστα στην ολοκλήρωση της παρούσης διπλωματικής.

Ιδιαίτερη μνεία θα ήθελα να κάνω στον Αρχηγό του Πυροσβεστικού Σώματος Ελλάδος, Αντιστράτηγο κ. Βασίλειο Παπαγεωργίου, ο οποίος χάριν και της ιδιαίτερης ευρύτητας αντίληψης που τον διακρίνει (μεταξύ άλλων), μου παρείχε κάθε δυνατή υπηρεσιακή διευκόλυνση και αρωγή, ώστε να μπορέσω ανεμπόδιστα να ολοκληρώσω τις σπουδές και την έρευνά μου.

Εξαιρετικές, ολόψυχες και ειλικρινείς ευχαριστίες θα ήθελα να εκφράσω και στην Πύραρχο του Πυροσβεστικού Σώματος Ελλάδος, Διδάκτωρ του Τμήματος Μηχανολόγων Αεροναυπηγών του Πανεπιστημίου Πατρών και Εθνικού Εκπροσώπου στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή Πολιτικής Προστασίας, Δρ. Σαΐνη Καλλιόπη, η οποία με τίμησε με την απλόχερη, ανιδιοτελή και πολύτιμη μεταβίβαση πληροφοριών, στοιχείων, εμπειριών και γνώσεων σκιαγραφώντας μου με ακρίβεια ειδικά θέματα πολιτικής προστασίας περιφερειακού και εθνικού επιπέδου.

Τέλος, ειδικές ευχαριστίες στον Γ.Γ. Πολιτικής Προστασίας κ. Καπάκη Ιωάννη, την Δρ. Βασιλική Σαράντη, την Πυραγό ΠΣ κα. Χλιμίντζα Μελομένη-Ελπίδα και τον Υποπυραγό ΠΣ κ. Κλειτσικά Επαμεινώνδα.

Την παρούσα εργασία μου την αφιερώνω στους γονείς μου Γιώργο και Μαρία, στο σύζυγο μου Παναγιώτη και στα παιδιά μου, Κωνσταντίνο και Μαρία, για όλη την αγάπη και κατανόησή τους.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
I. ΦΥΣΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ	8
1. Ο ορισμός του όρου «καταστροφή».....	8
2. Φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές.....	10
3. Ο κύκλος διαχείρισης μιας καταστροφής.....	12
II. Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	16
1. Το Ελληνικό Νομοθετικό Πλαίσιο της Πολιτικής Προστασίας.....	16
2. Οι Δομές και ο Σχεδιασμός Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα.....	19
2.1. Η αντιμετώπιση/διαχείριση των καταστροφών από τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας (ΓΓΠΠ).....	21
2.2. Το Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας (ΚΕΠΠ).....	26
3. Η Συνεργασία της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας με Διεθνείς και Ευρωπαϊκούς Οργανισμούς.....	27
III. Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	29
1. Η Πολιτική Προστασίας στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	29
1.2. Η ιστορική εξέλιξη της ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας.....	34
1.3. Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας (ECPM).....	41
1.4. Ενεργοποίηση του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας.....	55
1.5. Το Ταμείο Αλληλεγγύης.....	57
1.6. Η Χρηματοδότηση της Πολιτικής Προστασίας.....	59
1.7. Λοιπές Δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωση στον τομέα Πολιτικής Προστασίας.....	60
2. Ανθρωπιστική βοήθεια σε πληγέντες από φυσικές ή ανθρωπογενείς καταστροφές.....	65
2.1. Η Νομική Βάση της παρεχόμενης βοήθειας στα θύματα φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών.....	70
2.2. Το κανονιστικό πλαίσιο και το πλαίσιο πολιτικής.....	72
2.3. Ανθρωπιστική Βοήθεια	74
2.4. Η Γενική Διεύθυνση Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας (ECHO).....	77
2.5. Λοιπά Μέσα.....	81
2.6. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.....	83
3. Ανθρωπιστική βοήθεια και πολιτική προστασία της ΕΕ σε ολόκληρο τον κόσμο: μία σύντομη παρουσίαση των επιχειρήσεων της ECHO και του ECPM	

παγκοσμίως.....	84
4. Περιπτώσιολογικές Μελέτες.....	88
IV. Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ.....	94
1. Η ιστορική εξέλιξη της διεθνούς συνεργασίας για την αντιμετώπιση των καταστροφών.....	94
1.2. Η αντιμετώπιση των καταστροφών από τον ΟΗΕ (ΟCHA).....	99
1.3. Η παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας από τη Διεθνή Ομοσπονδία Ερυθρού Σταυρού -Ερυθράς Ημισελήνου (IFRC).....	102
1.4. Η Ομάδα Εκτίμησης Καταστροφών και Συντονισμού (UNDAC).....	103
1.5. Η Διεθνής Συμβουλευτική Ομάδα Έρευνας και Διάσωσης (INSARAG).....	104
2. Διακρατική Συνεργασία για την Αντιμετώπιση Καταστροφών στα πλαίσια του Οργανισμού του Βορειοατλαντικού Συμφώνου (NATO).....	107
3. Διμερείς Συμφωνίες της Ελλάδας με ξένα κράτη για τη θέσπιση συνεργασίας στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας	114
3.1. Διμερείς Συμφωνίες και Πρωτόκολλα Συνεργασίας σε ισχύ.....	115
3.2. Η Διμερής Συμφωνία Ελλάδας – Γαλλία (HE-FRA/J1).....	118
4. Πολυμερείς Συμφωνίες της Ελλάδας με ξένα κράτη για τη θέσπιση συνεργασίας στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας	121
4.1. Πολυμερείς Συμφωνίες σε ισχύ.....	121
4.2. FIRE.....	123
4.3. Πρωτοβουλία Αδριατικής-Ιονίου.....	125
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	127
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ.....	130
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ.....	131
E-BOOK, ΑΡΘΡΑ ΚΑΙ ΕΝΤΥΠΙΑ ΣΕ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΜΟΡΦΗ.....	131
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ.....	133
ΕΥΡΩΠΑΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗ ΝΟΜΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ.....	135
ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ.....	141
WORKSHOP.....	143

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Από αρχαιοτάτων χρόνων η πορεία της ανθρωπότητας συνοδεύεται από πολύ σημαντικές καταστροφές, οι οποίες έχουν προκαλέσει τόσο υλικές όσο και ανθρώπινες απώλειες. Σήμερα, παρόλη τη σημαντική πρόοδο που έχει παρατηρηθεί στην πρόβλεψη, προειδοποίηση και αντιμετώπιση, οι μεγάλες φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές δεν είναι πλέον ένα εξαιρετικά σπάνιο φαινόμενο, αντίθετα ο αριθμός των πληγέντων και των ζημιών από καταστροφές, ολοένα και αυξάνεται. Η αύξηση αυτή έχει ως φυσικό επακόλουθο και την πολύ σημαντική επιβάρυνση της οικονομίας παγκοσμίως.

Το γεγονός ότι ολοένα και περισσότεροι άνθρωποι επηρεάζονται από κάποιου είδους καταστροφή φυσική ή τεχνολογική οφείλεται σε μια σειρά από παράγοντες, οι οποίοι χαρακτηρίζουν την ανάπτυξη των σύγχρονων κοινωνιών. Τέτοιοι παράγοντες είναι :

- ▲ Οι κλιματικές αλλαγές, οι οποίες προκαλούν όλο και μεγαλύτερη αστάθεια στο περιβάλλον και στην ένταση των διαφόρων φυσικών φαινομένων.
- ▲ Η ραγδαία αύξηση του πληθυσμού κυρίως στις φτωχότερες χώρες του κόσμου, γεγονός που σημαίνει ότι ακόμα μεγαλύτερος αριθμός ανθρώπων βρίσκεται εκτεθειμένος στους κινδύνους σε χώρες με μεγάλο βαθμό τρωτότητας.
- ▲ Η λανθασμένη χρήση της Γης.
- ▲ Η αλόγιστη αστικοποίηση και βιομηχανοποίηση, η οποία στο όνομα της ανάπτυξης προκαλεί αλλοίωση του φυσικού περιβάλλοντος, ανατρέπει τις ισορροπίες, δημιουργεί πόλεις με υπεράριθμους κατοίκους και θέτει όλο και περισσότερο κόσμο σε σημαντικούς κινδύνους και απειλές.
- ▲ Η ανισότητα μεταξύ πλούσιων και φτωχών χωρών, καθώς η τρωτότητα μιας περιοχής που την κάνει ευάλωτη σε καταστροφές βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με το αν η περιοχή αυτή ανεπτυγμένη ή φτωχή.

Στις μέρες μας ολοένα και πιο συχνά η ανθρωπότητα καλείται να αντιμετωπίσει μια σειρά φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών τόσο στις ανεπτυγμένες χώρες όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες. Όπως γίνεται ευρέως αποδεκτό, κάποιες φορές οι νέες τεχνολογίες και οι επιστημονικές εξελίξεις αντί να συμβάλλουν στην έγκαιρη πρόβλεψη και αντιμετώπιση των

καταστροφών, ευθύνονται για τις ίδιες τις καταστροφές, οι οποίες συμβαίνουν λόγω της αποτυχημένης διαχείρισης των τεχνολογικών αυτών συστημάτων. Το γεγονός αυτό οδήγησε την Ευρωπαϊκή Ένωση ως σύνολο αλλά και κάθε κράτος-μέλος της ξεχωριστά, σε μια προσπάθεια ανάπτυξης στρατηγικών για την όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερη διαχείριση και αντιμετώπιση των καταστροφών. Η Ευρωπαϊκή Ένωση κατάφερε, ομολογουμένως, να αναπτύξει μια πετυχημένη στρατηγική που αφορά στην άμεση αντιμετώπιση καταστροφικών φαινομένων δημιουργώντας μηχανισμούς πολιτικής προστασίας, οι οποίοι στηρίζονται στην πείρα και το κεκτημένο όλων αυτών των ετών παρουσίας της σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και οι οποίοι δρουν στο εσωτερικό της επικράτειας της αλλά και σε τρίτες χώρες, όταν αυτό ζητηθεί. Στα πλαίσια της ανάγκης αυτής, έχουν συσταθεί, επίσης, μηχανισμοί αμοιβαίας παροχής βοήθειας και σε διεθνές επίπεδο, όπως είναι π.χ. οι μηχανισμοί του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και του Οργανισμού Βορειοατλαντικού Συμφώνου, καθώς και οι μηχανισμοί που προβλέπονται σε διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες π.χ. HE-FRA/J1 και FIRE 5. Παράλληλα αναπτύχθηκαν και αρκετοί κανόνες και οδηγίες για τη διαχείριση της διεθνούς βοήθειας από την πληγείσα χώρα.

Αντικείμενο της παρούσας μελέτης είναι η μελέτη των μηχανισμών και των δράσεων που έχουν αναπτυχθεί τόσο στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) όσο και στο πλαίσιο του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) και του Οργανισμού Βορειοατλαντικού Συμφώνου (ΝΑΤΟ), για την πρόληψη αλλά και αντιμετώπιση των καταστροφικών φαινομένων που πλήττουν το εσωτερικό της επικράτειας της Ένωσης αλλά και τρίτες χώρες.

Η συγγραφή της παρούσας εργασίας στηρίχθηκε κυρίως στην μελέτη πρωτογενών πηγών, δηλαδή σε νομοθετήματα που έχουν θεσπιστεί από το ελληνικό κράτος, καθώς επίσης και σε ευρωπαϊκούς κανονισμούς και οδηγίες. Επιπλέον, έχουν χρησιμοποιηθεί δεδομένα που συγκεντρώθηκαν από βιβλία, άρθρα και μελέτες, καθώς επίσης και από έγκυρους διαδικτυακούς τόπους.

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια σύντομη παρουσίαση, σε θεωρητικό επίπεδο, των εννοιών που αφορούν τις φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές που πλήττουν τον πλανήτη, καθώς και του κύκλου διαχείρισης τους.

Στο δεύτερο κεφάλαιο επιχειρείται μία σύντομη παρουσίαση του νομικού καθεστώτος που διέπει την πολιτική προστασία στην Ελλάδα, των δομών και της λειτουργίας του ελληνικού συστήματος πολιτικής προστασίας, καθώς και του καίριου ρόλου που διαδραματίζει η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας στην επίτευξη μιας συντονισμένης συνεργασίας μεταξύ της

χώρας μας και άλλων κρατών-μελών ή τρίτων χωρών για την αντιμετώπιση των καταστροφών τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε διεθνές επίπεδο, μιας και συνιστά τον αποκλειστικά αρμόδιο φορέα για την υποβολή αιτήματος των κρατικών υπηρεσιών για συνδρομή άλλων Αρχών, Υπηρεσιών και Φορέων τόσο του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού με σκοπό να αντιμετωπιστούν οι κάθε μορφής καταστροφές.

Στο τρίτο κεφάλαιο επιχειρείται η μελέτη των δράσεων, του μηχανισμού πολιτικής προστασίας και παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας, καθώς και των νομοθετικών πρωτοβουλιών με τις οποίες η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αποφασίσει να διαχειρίζεται τους ποικίλους κινδύνους που καλείται να αντιμετωπίσει τόσο στο εσωτερικό της όσο και σε τρίτες χώρες που θα ζητήσουν τη βοήθεια της.

Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται μια παρουσίαση των μηχανισμών πολιτικής προστασίας που έχουν συσταθεί σε διεθνές επίπεδο και συγκεκριμένα στο πλαίσιο του ΟΗΕ και του NATO . Τέλος, γίνεται και μια σύντομη αναφορά στις διμερείς και πολυμερείς Συνθήκες που έχει υπογράψει η Ελλάδα με άλλα κράτη (ευρωπαϊκά, αλλά και τρίτε χώρες) προκειμένου να θεσπίσει μηχανισμούς αμοιβαίας παροχής βοήθειας σε περιπτώσεις εμφάνισης εκτάκτων αναγκών λόγω εκδήλωσης φυσικών ή άλλων ανθρωπογενών καταστροφών.

I. ΦΥΣΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ

1. Ο ορισμός του όρου «καταστροφή»

Υπάρχουν εκατοντάδες ορισμοί της έννοιας καταστροφή. Ένας ορισμός ευρείας αποδοχής έχει διατυπωθεί από τη Στρατηγική για τη Μείωση των Καταστροφών των Ηνωμένων Εθνών¹. Σύμφωνα με αυτόν, ως καταστροφή ορίζεται μια σημαντική διατάραξη της λειτουργίας μιας κοινότητας ή κοινωνίας που συνδέεται με εκτεταμένες απώλειες και επιπτώσεις (ανθρώπινες, υλικές, οικονομικές ή περιβαλλοντικές) που ξεπερνούν την ικανότητα της κοινότητας ή κοινωνίας να ανταπεξέλθει με ίδιους πόρους. Στις επιπτώσεις μιας καταστροφής περιλαμβάνονται η απώλεια ζωής, οι τραυματισμοί, οι ασθένειες και άλλα αρνητικά επακόλουθα στην υγεία, οι απώλειες περιουσίας, η καταστροφή αγαθών, η απώλεια υπηρεσιών, κοινωνικές και οικονομικές δυσλειτουργίες καθώς και η περιβαλλοντική υποβάθμιση.

Αυτό που πρέπει να επισημανθεί είναι ότι η καταστροφή δεν πρέπει να ταυτίζεται με το φαινόμενο ή το συμβάν που αποτελεί το έναυσμα της, παρότι συχνά γίνεται αυτή η σύγχυση. Η καταστροφή προκαλείται όταν η εκδήλωση ενός επικίνδυνου συμβάντος ή φαινομένου συνυπάρξει με συνθήκες ευπάθειας και τρωτότητας στην κοινωνία και η τελευταία αποδεικνύεται ανεπαρκής να μετριάσει τις ενδεχόμενες επιπτώσεις και να ανακάμψει από αυτές .

Αναλυτικότερα, οι καταστροφές αποτελούν απόρροια συνδυασμού των εξής στοιχείων :

- ▲ της επικινδυνότητας, δηλαδή της πιθανότητας να εκδηλωθεί ένα επικίνδυνο φαινόμενο ή συμβάν συγκεκριμένης σφοδρότητας ,
- ▲ της έκθεσης σε ένα εν δυνάμει επικίνδυνο φαινόμενο ή συμβάν
- ▲ της τρωτότητας (ευπάθειας) και
- ▲ της ικανότητας αντιμετώπισης και ανάκαμψης

Υπάρχει ένα σύνολο προσεγγίσεων γύρω από το ζητήματος του «τι είναι καταστροφή». Οι προσεγγίσεις αυτές τελικώς ταξινομήθηκαν σε τρία βασικά ερμηνευτικά υποδείγματα² :

¹ Βλ. United Nations International Strategy for Disaster Reduction (UNISDR) — Terminology 2009, σε διαδικτυακό τόπο <https://www.unisdr.org/we/inform/terminology>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 7/1/2016

² Βλ. Μ. Δανδουλάκη, Καλλικράτης, Πολιτική Προστασία και Τοπική Αυτοδιοίκηση, Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, Αθήνα, 2009, σελ. 6-7

(α) Η καταστροφή, ως ανάλογο του πολέμου: Η καταστροφή αποδίδεται σε έναν εξωτερικό παράγοντα και οι ανθρώπινες κοινότητες καλούνται να αντιδράσουν συνολικά σε μια «εισβολή». Την προσέγγιση αυτή υποδηλώνουν εκφράσεις, όπως «θωράκιση» και «καταστολή», καθώς και μια έμφαση στην αντιμετώπιση της έκτακτης κατάστασης και ένα ιεραρχικό μοντέλο αντιμετώπισης της καταστροφής από ειδικές για το σκοπό αυτό δυνάμεις.

(β) Η καταστροφή, ως έκφραση κοινωνικής τρωτότητας : Η καταστροφή είναι προϊόν εσωτερικών κοινωνικών διαδικασιών που αυξάνουν την τρωτότητα σε μια περιοχή ή κοινωνική ομάδα. Όταν, λοιπόν εκδηλωθεί ένα εν δυνάμει καταστροφικό φαινόμενο επικρατούν συνθήκες τρωτότητας και προκαλείται καταστροφή . Έτσι, η προστασία από καταστροφές συνδέεται με μακροπρόθεσμες προσπάθειες για μείωση της τρωτότητας μέσω της ανάπτυξης και την καταπολέμηση της φτώχειας, για εκπαίδευση και για ανάπτυξη μιας νοοτροπίας πρόληψης στην κοινωνία.

(γ) Η καταστροφή, ως πέρασμα σε μια κατάσταση αβεβαιότητας : Η καταστροφή συνδέεται στενά με την αδυναμία να εννοήσουμε πραγματικούς και υποθετικούς κινδύνους στη σύγχρονη πραγματικότητα. Εδώ, η καταστροφή γίνεται κρίση επικοινωνίας στο εσωτερικό της κοινότητας, που συνίσταται στη δυσκολία απόκτησης και διάδοσης πληροφοριών. Πιο συνηθισμένη είναι η κατάταξη που βασίζεται στο έναυσμα της καταστροφής, δηλαδή η κατάταξη σε φυσικές, τεχνολογικές και άλλες καταστροφές.

Οι καταστροφές μπορεί να φαίνονται εκ πρώτης όψεως ως έκτακτες, δυσμενείς καταστάσεις που προκαλούνται από ένα φαινόμενο ή διαδικασία, ωστόσο, μια καταστροφή δεν είναι προϊόν μερικών ωρών. Οι θεμελιώδεις αιτίες που υποθάλλουν μια καταστροφή υποβόσκουν πολύ πριν αυτή συμβεί και, κατά κανόνα, συνεχίζουν και μετά από αυτήν να καλλιεργούν τις συνθήκες για μια νέα καταστροφή. Για παράδειγμα μια καταστροφή λόγω πλημμύρας μπορεί να έπεται μιας εξαιρετικά έντονης βροχόπτωσης, ενδεχομένως όμως οφείλεται σε επέκταση της δόμησης σε εδάφη μεγάλης πλημμυρικής επικινδυνότητας, λόγω απότομης αστικοποίησης της περιοχής ή μια σεισμική καταστροφή σε μια περιοχή μπορεί να έχει ως έναυσμα ένα σεισμό, πολλές φορές όμως, οφείλεται στη μεγάλη σεισμική τρωτότητα των κτιρίων και των έργων υποδομής λόγω συστηματικής παραβίασης των κανόνων και κανονισμών δόμησης.

2. Φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές

Σύμφωνα με τον διεθνώς γενικά παραδεκτό διαχωρισμό, οι καταστροφές διακρίνονται σε

φυσικές καταστροφές (Natural disasters) και σε τεχνολογικές ή ανθρωπογενείς καταστροφές (Technological ή Man – Made disasters). Ο διαχωρισμός αυτός βασίζεται στο γενετικό αίτιο της καταστροφής. Η ποικιλία των καταστροφών και στις δύο ομάδες είναι μεγάλη.

Οι φυσικές καταστροφές περιλαμβάνουν σεισμούς, ηφαιστειακές εκρήξεις τσουνάμι, κατολισθήσεις, παγετώνες, πυρκαγιές, ξηρασίες, πλημμύρες, καύσωνες, παγετούς, τυφώνες κλπ. Ο σεισμός αποτελεί μία συνήθη φυσική καταστροφή που πλήττει τον πλανήτη μας. Όμως, πιο εντυπωσιακά είναι τα ποσοστά θανάτων και οικονομικού κόστους που προκαλούνται από τους σεισμούς: 54% και 48%, αντιστοίχως. Ως γενικό συμπέρασμα μπορούμε να πούμε ότι οι σεισμοί αποτελούν τη σημαντικότερη από τις φυσικές καταστροφές που πλήττουν τη Γη, δεδομένου ότι αυτοί αποτελούν περίπου το 1/4 του συνόλου των φυσικών καταστροφών και προκαλούν περίπου το 1/2 των θανάτων και βλαβών³.

Στις τεχνολογικές ή ανθρωπογενείς (man-made) καταστροφές κατατάσσεται κάθε καταστροφή που προκύπτει ως αποτέλεσμα της τεχνολογικής ή άλλης ανθρώπινης δραστηριότητας. Ειδικότερα στις τεχνολογικές καταστροφές περιλαμβάνονται οι χημικές (π.χ. εκπομπή τοξικών αερίων), βιολογικές (οι οποίες αποτελούνται κατά κύριο λόγο από μικροοργανισμούς που προκαλούν ασθένειες όπως βακτήρια και ιούς), ραδιολογικές (π.χ. ένα ενισχυμένο όπλο ή βόμβα που χρησιμοποιείται ως εκρηκτικό για την εξάπλωση ραδιενεργού υλικού) και πυρηνικές. Οι μεγαλύτερες απειλές από μια πυρηνική επίθεση είναι οι επιπτώσεις από τις εκρήξεις, τις πυρκαγιές και την ακτινοβολία.

Στη χώρα μας έχουν συμβεί δύο αρκετά σημαντικά τεχνολογικά ατυχήματα:

(α) Στις 24 Φεβρουαρίου του 1986, στις εγκαταστάσεις αποθήκευσης υγρών καυσίμων της Jet Oil, στο Καλοχώρι Θεσσαλονίκης, αρχικά πήρε φωτιά η δεξαμενή αποθήκευσης μαζούτ, ενώ στη συνέχεια η φωτιά επεκτάθηκε και σε παρακείμενες δεξαμενές. Ο κίνδυνος ήταν ιδιαίτερα αυξημένος λόγω της γειννίας του τερματικού σταθμού των Ελληνικών Διυλιστηρίων, δεξαμενής αποθήκευσης αμμωνίας και άλλων χημικών βιομηχανιών. Η φωτιά έκαιγε για επτά ημέρες και πέραν των τεραστίων ζημιών που προκάλεσε στις εγκαταστάσεις, μεγάλες ποσότητες γεωργικών προϊόντων καταστράφηκαν λόγω της διασποράς και της επικάλυψης τοξικών ουσιών.

(β) Στις 30 Απριλίου του 1999 στην εθνική οδό στο ύψος των Καμένων Βούρλων, άνδρες της Τροχαίας σταμάτησαν βυτιοφόρο που μετέφερε προπάνιο υπό πίεση. Ο οδηγός είχε

---

³ Βλ. Ε.Λέκκα, Φυσικές και Τεχνολογικές Καταστροφές, β' εκδ., Access Press, Αθήνα, 2000

παραβιάσει τα περιοριστικά μέτρα κυκλοφορίας που ισχύουν για τα μεγάλα οχήματα τις ημέρες της εξόδου. Την ώρα που οι τροχονόμοι έκαναν έλεγχο στα χαρτιά του, ένα μικρό φορτηγό με μεγάλη ταχύτητα έπεσε πάνω στο βυτιοφόρο με αποτέλεσμα το δεύτερο να τυλιχθεί στις φλόγες. Μετά από λίγη ώρα έφτασε το πρώτο όχημα της Πυροσβεστικής που άρχισε να ρίχνει νερό, είχε περάσει όμως το κρίσιμο διάστημα για την δημιουργία των συνθηκών που θα οδηγούσαν σε ισχυρή έκρηξη (φαινόμενο BLEVE). Το αποτέλεσμα ήταν οι τρεις πυροσβέστες και το όχημα τους να τιναχθούν σε απόσταση 150 μέτρων. Ο οδηγός του βυτιοφόρου αν και είχε απομακρυνθεί σε απόσταση 200 μέτρων σκοτώθηκε από χτύπημα λαμαρίνας στο κεφάλι. Το βυτίο με το προπάνιο τινάχθηκε σε ύψος 50 μέτρων, και αφού γκρέμισε μια στέγη διέσχισε μια απόσταση 700 μέτρων και προσγειώθηκε στο προαύλιο καφετέριας που ευτυχώς έτυχε εκείνη την στιγμή να είναι κλειστή. Δεκατέσσερις ακόμη άνθρωποι τραυματίστηκαν από το ωστικό κύμα αλλά και από κομμάτια αυτοκινήτων.

3. Ο κύκλος διαχείρισης μιας καταστροφής

Η διαδικασία διαχείρισης μιας καταστροφής περιλαμβάνει το σχεδιασμό και την υλοποίηση

δράσεων πρόληψης, ετοιμότητας, αντιμετώπισης και αποκατάστασης. Καταρχήν, στόχος της διαχείρισης καταστροφής είναι πρώτα η πρόληψη ή ο μετριασμός των επιπτώσεων από ένα εν δυνάμει καταστροφικό συμβάν ή φαινόμενο σε τέτοιο επίπεδο ώστε να μπορεί η κοινωνία να τις αντιμετωπίσει επιτυχώς. Παράλληλα, επιδιώκεται να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά η καταστροφή, εφόσον συμβεί, και να επέλθει γρήγορα η αποκατάσταση της περιοχής. Θα μπορούσαμε, λοιπόν, να πούμε ότι πρόκειται για μια κυκλική διαδικασία κατά την οποία διακρίνουμε διαδοχικές φάσεις, διότι ο σχεδιασμός και οι δράσεις αντιμετώπισης, αποκατάστασης και ανασυγκρότησης μετά από μια καταστροφή, θέτουν τις βάσεις για πρόληψη μελλοντικών καταστροφών⁴.

Μάλιστα, όπως υποστηρίζεται για κάποιο διάστημα μετά από μια καταστροφή, ανοίγει ένα «παράθυρο ευκαιρίας», προκειμένου να προωθηθούν πολιτικές και μέτρα για μετριασμό της διακινδύνευσης από μελλοντικές καταστροφές. Τούτο έχει να κάνει, κατ' αρχήν, με αλλαγές που έχουν προκύψει και καλούν για επεμβάσεις, ωστόσο σχετίζεται ιδιαίτερα με τη μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση και επίγνωση του πληθυσμού και των κέντρων λήψης αποφάσεων, αναφορικά με θέματα ασφάλειας και προστασίας. Ενδεικτική είναι η θεσμοθέτηση βελτιώσεων στον αντισεισμικό κανονισμό που παρατηρείται μετά από μεγάλες σεισμικές καταστροφές στη χώρα μας.

Η αποκατάσταση και ανασυγκρότηση μετά από καταστροφή, έχουν τις βάσεις τους στη μετακαταστροφική απόκριση και τη διαχείριση της έκτακτης κατάστασης. Συνδέονται επίσης με την πρόληψη και το μετριασμό των επιπτώσεων των κινδύνων. Είναι, λοιπόν, σημαντικό η προστασία από καταστροφές να αντιμετωπίζεται ολοκληρωμένα, σε βάθος χρόνου και να αξιοποιεί συνδυασμούς μέτρων και επεμβάσεις που αφορούν διαφορετικές φάσεις της διαχείρισης μιας καταστροφής. Αυτό εξάλλου επιτάσσει ο Ν.3013/2002⁵ που διέπει την πολιτική προστασία στη χώρα μας. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ.2 του ως άνω νόμου, για την επίτευξη του σκοπού της πολιτικής προστασίας «εκπονούνται σχέδια και προγράμματα πρόληψης, ανά κατηγορία κινδύνου, λαμβάνονται μέτρα ετοιμότητας και αναλαμβάνονται δράσεις πρόληψης, ετοιμότητας, αντιμετώπισης και αποκατάστασης».

(α) Πρόληψη των καταστροφών και μετριασμός των επιπτώσεων

Με τον όρο πρόληψη νοείται η ολοκληρωτική αποφυγή μιας καταστροφής που μπορεί να

⁴ Βλ. Μ. Δανδουλάκη, Καλλικράτης, Πολιτική Προστασία και Τοπική Αυτοδιοίκηση, Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, Αθήνα, 2009, σελ.9

⁵ Βλ. Ν.3013/2002 «Αναβάθμιση της πολιτικής προστασίας και άλλες διατάξεις», σε ΦΕΚ 102Α/01-05-2001.

προκληθεί από επικίνδυνα φαινόμενα ή συμβάντα. Συνίσταται στην υλοποίηση δράσεων πριν την καταστροφή προκειμένου να μειωθούν σημαντικά οι επιπτώσεις των κινδύνων, ώστε να παραμείνουν σε επίπεδα που η κοινωνία μπορεί να διαχειριστεί με ίδια μέσα. Βέβαια, οι δυσμενείς επιπτώσεις των καταστροφών δεν είναι πάντα δυνατόν να αποφευχθούν πλήρως, αλλά η κλίμακα και η δριμύτητά τους μπορούν να μειωθούν σημαντικά με εφαρμογή διαφόρων στρατηγικών και δράσεων. Με άλλα λόγια η πρόληψη αποσκοπεί στη μείωση της πιθανότητας ένα επικίνδυνο φαινόμενο ή συμβάν να οδηγήσει σε καταστροφή όταν εκδηλωθεί.

Η πρόληψη βασίζεται στη μείωση της πιθανότητας να προκληθούν επιπτώσεις από ένα εν δυνάμει καταστροφικό συμβάν ή διαδικασία, δηλαδή στη μείωση της διακινδύνευσης. Η διακινδύνευση έχει τις εξής βασικές συνιστώσες :

- ♣ Την επικινδυνότητα, δηλαδή την πιθανότητα να εκδηλωθεί ένα εν δυνάμει καταστροφικό γεγονός ή διαδικασία σε μια περιοχή ή θέση.
- ♣ Την έκθεση, δηλαδή τα εκτεθειμένα σε κίνδυνο στοιχεία (υλικά και άυλα).
- ♣ Την τρωτότητα, δηλαδή την ευπάθεια των εκτεθειμένων σε κίνδυνο στοιχείων, αλλά και του συστήματος συνολικά, σε ένα εν δυνάμει καταστροφικό γεγονός ή διαδικασία.

Οι προληπτικές δράσεις στοχεύουν στη μεταβολή ενός ή περισσότερων βασικών συστατικών της διακινδύνευσης. Χαρακτηριστικές δράσεις πρόληψης είναι:

- ♣ η κατασκευή κτιρίων και έργων ανθεκτικών σε επικίνδυνα φαινόμενα ή συμβάντα,
- ♣ η απαγόρευση της δόμησης σε εδάφη μεγάλης επικινδυνότητας,
- ♣ η κατασκευή αναχωμάτων για τη μείωση του κινδύνου πλημμύρας,
- ♣ πολεοδομικές ρυθμίσεις που κατευθύνουν τη χωροθέτηση χρήσεων και λειτουργιών λαμβάνοντας υπόψη το επίπεδο της επικινδυνότητας,
- ♣ ο αντισεισμικός σχεδιασμός ενός νοσοκομείου, ώστε να διασφαλίζεται η λειτουργία του σε ένα πιθανό σεισμό.

Κατά κανόνα, τα μέτρα πρόληψης είναι μεσο- μακροπρόθεσμου χαρακτήρα και συνδέονται

με τον σχεδιασμό και προγραμματισμό (αναπτυξιακό, πολεοδομικό, έργων κ.λπ.) σε τοπικό επίπεδο.

(β) Αντιμετώπιση κατάστασης έκτακτης ανάγκης

Η φάση της αντιμετώπισης αφορά την παροχή βοήθειας προς το πληθυσμό και τη διαχείριση των εκτάκτων αναγκών που ανακύπτουν κατά τη διάρκεια ή αμέσως μετά την καταστροφή. Στόχος είναι να προστατευθούν ζωές, να μειωθούν οι συνέπειες στην υγεία του πληθυσμού, να αντιμετωπιστούν με επάρκεια οι άμεσες ανάγκες διαβίωσης του πληθυσμού, να επανέλθει όσο το δυνατόν γρηγορότερα η καθημερινότητα στην πληγείσα περιοχή. Οι δράσεις αντιμετώπισης εστιάζονται στις άμεσες βραχυπρόθεσμες ανάγκες.

Κατά κανόνα, στη φάση αυτή οι ανάγκες αφενός έχουν χαρακτήρα επείγοντος και αφετέρου μεταβάλλονται γρήγορα στο χώρο και το χρόνο, για αυτό η ύπαρξη προηγούμενης εμπειρίας αντιμετώπισης μιας καταστροφής και η κατάλληλη προετοιμασία των υπηρεσιών, φορέων και του πληθυσμού είναι ιδιαίτερα σημαντική. Η φάση της αντιμετώπισης είναι η πιο έντονα προβαλλόμενη. Επομένως, μια επιτυχής διαχείρισή της δημιουργεί πολιτικά οφέλη, παρότι ξεκινά αφού η καταστροφή έχει ήδη συντελεστεί και η περιοχή έχει υποστεί σοβαρές επιπτώσεις⁶.

Ο σχεδιασμός και τα μέτρα για την αντιμετώπιση καταστροφής είναι, κατά κανόνα, μεσο-βραχυπρόθεσμου χαρακτήρα και απαιτούν μικρότερη επένδυση από αυτά για την πρόληψη των καταστροφών.

(γ) Αποκατάσταση και ανασυγκρότηση

Η φάση της αποκατάστασης και της ανασυγκρότησης διαδέχεται τη φάση της αντιμετώπισης μετά τη λήξη της κατάστασης έκτακτης ανάγκης. Η διαχείριση της αποκατάστασης αποσκοπεί στην επαναφορά και τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης του πληθυσμού και της λειτουργίας των υποδομών και των υπηρεσιών στις κοινότητες που έχουν πληγεί, καθώς και στην κοινωνική, οικονομική και αναπτυξιακή ενίσχυση της πληγείσας περιοχής. Περιλαμβάνει, κυρίως, δράσεις για τη συγκράτηση ή επαναφορά του πληθυσμού στην πληγείσα περιοχή, την κατασκευή ή ανακατασκευή εγκαταστάσεων και υποδομών, την κοινωνική στήριξη, την ανάπτυξη της περιοχής, την περιβαλλοντική αναβάθμιση. Η φάση της αποκατάστασης συμπεριλαμβάνει επίσης

---

⁶ Βλ. Μ. Δανδουλάκη, Καλλικράτης, Πολιτική Προστασία και Τοπική Αυτοδιοίκηση, Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, Αθήνα, 2009, σελ.13

δράσεις για το μετριασμό παραγόντων που εντείνουν τον κίνδυνο μελλοντικής καταστροφής⁷.

Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση προγραμμάτων αποκατάστασης, με επίγνωση του κινδύνου και με την ενεργή συμμετοχή του πληθυσμού, μπορούν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη και την εφαρμογή μέτρων μείωσης του κινδύνου καταστροφών.. Οι δράσεις ανασυγκρότησης βασίζονται σε στρατηγικό σχεδιασμό ή πολιτικές που έχουν σχεδιαστεί, εκ των προτέρων, στη βάση των θεσμικών αρμοδιοτήτων των αρμόδιων αρχών και φορέων, παρέχοντας, παράλληλα τη δυνατότητα ενεργοποίησης και συμμετοχής του πληθυσμού.

II. Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

---

⁷ Βλ. Μ. Δανδουλάκη, Καλλικράτης, Πολιτική Προστασία και Τοπική Αυτοδιοίκηση, Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, Αθήνα, 2009, σελ.14

Η Ελλάδα είναι μια χώρα που δυστυχώς μαστίζεται συχνά από φυσικές κυρίως καταστροφές που προκαλούν τεράστιες υλικές και περιβαλλοντικές ζημιές. Τα πιο συνηθισμένα φυσικά καταστροφικά φαινόμενα που παρατηρούνται στην Ελλάδα είναι οι σεισμοί, οι δασικές πυρκαγιές και οι πλημμύρες . Λιγότερο συχνή αλλά με εξίσου καταστροφικά αποτελέσματα είναι η εκδήλωση χιονοπτώσεων, κατολισθήσεων, καυσώνων ή ξηρασίας. Από την πλευρά των τεχνολογικών καταστροφών οι πιο σημαντικές είναι κάποια βιομηχανικά ατυχήματα και κυρίως ατυχήματα στη μεταφορά επικίνδυνων ουσιών.

1. Το Ελληνικό Νομοθετικό Πλαίσιο της Πολιτικής Προστασίας

Το 1995 μετά τους καταστροφικούς σεισμούς που έπληξαν την Κοζάνη, τα Γρεβενά και το Αίγιο ιδρύθηκε με τον Ν.2344/1995 «Οργάνωση πολιτικής προστασίας και άλλες διατάξεις»⁸ η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, η οποία τότε υπαγόταν στο Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Με το νόμο αυτό καθορίστηκαν, για πρώτη φορά ο σκοπός, οι βασικές έννοιες πολιτικής προστασίας, καθώς και τα Όργανα Σχεδιασμού και Εφαρμογής Πολιτικής Προστασίας σε Κεντρικό, Περιφερειακό και Τοπικό Επίπεδο.

Έπειτα, ακολούθησε μια σειρά νομοθετικών ρυθμίσεων όπως ο Ν.3013/2002 «Αναβάθμιση της πολιτικής προστασίας και άλλες διατάξεις»⁹, όπως αυτός εν συνεχεία συμπληρώθηκε με τις διατάξεις του Ν.3536/2007 «Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης»¹⁰ και ο Ν.3613/2007 «Ρυθμίσεις θεμάτων Ανεξάρτητων Αρχών...και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών»¹¹ . Με τις ως άνω νομοθετικές ρυθμίσεις επαναπροσδιορίστηκε ο σκοπός της Πολιτικής Προστασίας, οι έννοιες και οι ορισμοί, το Δυναμικό και τα Μέσα Πολιτικής Προστασίας και οι αρμοδιότητες τους σε Κεντρικό και αποκεντρωμένο επίπεδο .

Το 2003 με την Υ.Α. 1299/2003¹² εγκρίθηκε το Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας με την κωδική ονομασία «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ», το οποίο αποτελεί το κεντρικό οργανωτικό πλαίσιο αντιμετώπισης φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων στην χώρα. Στη συνέχεια, εκδόθηκε η συμπληρωματική Υ.Α. 3384/2006 «Διαχείριση Ανθρώπινων Απωλειών»¹³, με την οποία εγκρίθηκε

⁸ Βλ. Ν.2344/1995 «Οργάνωση πολιτικής προστασίας και άλλες διατάξεις», σε ΦΕΚ 212Α/11-10-1995

⁹ Βλ. Ν.3013/2002 «Αναβάθμιση της πολιτικής προστασίας και άλλες διατάξεις», σε ΦΕΚ 102Α/01-05-2001.

¹⁰ Βλ. Ν.3536/2007 «Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης», σε ΦΕΚ 42Α/23-02-2007

¹¹ Βλ. Ν.3613/2007 «Ρυθμίσεις θεμάτων Ανεξάρτητων Αρχών...και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών», σε ΦΕΚ263Α/23-11-2007

¹² Βλ. Υ.Α.1299/2003, σε ΦΕΚ 423Β/10-04-2003

¹³ Βλ. Υ.Α. 3384/2006 «Διαχείριση Ανθρώπινων Απωλειών», σε ΦΕΚ 776/28-06-2006.

το Ειδικό Σχέδιο Διαχείρισης Ανθρώπινων Απωλειών . Ένα χρόνο αργότερα με την Υ.Α. 12044/613¹⁴ ενσωματώνονται στην Ελληνική νομοθεσία διατάξεις της ευρωπαϊκής Οδηγίας SEVESO, καθορίζονται τα μέτρα και οι όροι για την αντιμετώπιση κινδύνων από ατυχήματα μεγάλης έκτασης σε εγκαταστάσεις ή μονάδες, λόγω ύπαρξης επικίνδυνων ουσιών. Τέλος, με το Π.Δ. 151/2004 «Οργανισμός Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας»¹⁵ καθορίστηκε η αποστολή και συγκρότηση της διάρθρωσης της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας.

Το 2009 στα πλαίσια διοικητικών αλλαγών που έγιναν στην Κεντρική Διοίκηση η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας μεταφέρθηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη. Το 2012 αποφασίστηκε η υπαγωγή του Πυροσβεστικού Σώματος στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας.

Στο πρώτο άρθρο του Ν.3013/2002 αναφέρεται ο σκοπός της Πολιτικής Προστασίας, η διατύπωση του οποίου έχει ως εξής : «Η Πολιτική προστασία της Χώρας αποβλέπει στην προστασία της ζωής, υγείας και περιουσίας των πολιτών από φυσικές (ταχείας ή βραδείας εξέλιξης), τεχνολογικές (συμπεριλαμβανομένων βιολογικών, χημικών και πυρηνικών συμβάντων) και λοιπές καταστροφές που προκαλούν καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης, κατά τη διάρκεια ειρηνικής περιόδου. Στο πλαίσιο του ίδιου σκοπού περιλαμβάνεται η μέριμνα για τα υλικά και πολιτιστικά αγαθά, τις πλουτοπαραγωγικές πηγές και τις υποδομές της χώρας, με στόχο την ελαχιστοποίηση των συνεπειών των καταστροφών».

Προς επίτευξη του σκοπού αυτού εκπονούνται σχέδια και προγράμματα πρόληψης ανά κατηγορία κινδύνου, λαμβάνονται μέτρα ετοιμότητας και δράσεις πρόληψης, πρόληψης, ετοιμότητας, αντιμετώπισης και αποκατάστασης. Παράλληλα, αξιοποιείται το ανθρώπινο δυναμικό και χρησιμοποιούνται τα δημόσια και ιδιωτικά μέσα σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Επιπλέον, υποβάλλονται και εισηγήσεις προς τα αρμόδια, κάθε φορά, Υπουργεία, για την αναμόρφωση της αντίστοιχης νομοθεσίας.

Στο δυναμικό και τα μέσα Πολιτικής Προστασίας που συντελούν στο έργο της περιλαμβάνονται, ειδικευμένα στελέχη πολιτικής προστασίας σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, στα οποία ανατίθεται η επίβλεψη εκπόνησης και εφαρμογής των σχεδίων, προγραμμάτων και μέτρων πολιτικής προστασίας, καθώς και ο συντονισμός των αναγκαίων ενεργειών . Το σύνολο των κρατικών υπηρεσιών, οι υπηρεσίες των οργανισμών τοπικής

¹⁴ Βλ. Υ.Α. 12044/613, σε ΦΕΚ 376/19-03-2007.

¹⁵ Βλ. Π.Δ. 151/2004 «Οργανισμός Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας», σε ΦΕΚ 107Α/03-06-2004.

αυτοδιοίκησης και των οργανισμών κοινής ωφέλειας, είναι υπεύθυνες σε επιχειρησιακό επίπεδο για τις επιμέρους δράσεις πολιτικής προστασίας και κυρίως για την ετοιμότητα και αντιμετώπιση των καταστροφών . Αυτές είναι το Πυροσβεστικό Σώμα, το Λιμενικό Σώμα, η Ελληνική Αστυνομία, το Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας, οι Ένοπλες Δυνάμεις, ο Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας, οι υπηρεσίες της Περιφέρειας και των Ο.Τ.Α., ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΕΥΑΔΑΠ, ΔΕΠΑ, ΕΜΥ και οι εθελοντικές οργανώσεις πολιτικής προστασίας, καθώς και ειδικευμένοι εθελοντές πολιτικής προστασίας. Στις δυνάμεις πολιτικής προστασίας μπορούν να ενταχθούν και πολίτες με ειδικές γνώσεις και εμπειρία, καθώς και μέσα πάσης φύσεως εφόσον κάτι τέτοιο κρίνεται απαραίτητο για την αντιμετώπιση των καταστροφών.

2. Οι Δομές και ο Σχεδιασμός Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα¹⁶

Η Πολιτική Προστασία, αναφέραμε και παραπάνω συνδέεται με δράσεις που στοχεύουν στην προστασία της ζωής και της περιουσίας των πολιτών, των υποδομών μιας χώρας καθώς και του φυσικού περιβάλλοντος από την εκδήλωση καταστροφών προερχομένων από φυσικούς ή ανθρωπογενείς παράγοντες,

Ένας ολοκληρωμένος κύκλος Πολιτικής Προστασίας, σύμφωνα με τον διεθνώς αποδεκτό ορισμό της περιλαμβάνει :

- ♣ την Πρόληψη (prevention)
- ♣ την Προετοιμασία (preparedness)
- ♣ την Έγκαιρη Προειδοποίηση (early warning)
- ♣ την Άμεση Επέμβαση (rapid response)
- ♣ τη Διαχείριση των Συνεπειών (consequences management)
- ♣ την Αποκατάσταση (rehabilitation)

Στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνονται δράσεις και πολιτικές που έχουν ως στόχο :

- ♣ την αξιολόγηση του κινδύνου σε ενδεχόμενη εκδήλωση ενός περιστατικού με καταστροφικές συνέπειες (risk assessment)
- ♣ τη λήψη μέτρων που αποβλέπουν στον περιορισμό της πιθανότητας του να συμβεί ο κίνδυνος, καθώς και στον μετριασμό των συνεπειών αυτού (risk reduction)
- ♣ την αντιμετώπιση/διαχείριση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης από την εκδήλωση φαινομένων με καταστροφικές συνέπειες (emergency management) καθώς και τη λήψη μέτρων που ακολουθούν μια καταστροφή, προκειμένου να μετριαστεί άμεσα το βάρος όσων επλήγησαν (disaster recovery).

Σε μια οργανωμένη κοινωνία η εκπόνηση μιας εθνικής στρατηγικής στο τομέα της πολιτικής

---

¹⁶ Βλ. Γ. Παπαδόπουλο, Η πολιτική προστασία στην Ελλάδα, Αντιμετώπιση φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών, εκδ. ΙΩΝ, Αθήνα, 2000

προστασίας συνιστά ένα ισχυρό εργαλείο για το συντονισμό δεκάδων δράσεων που σχετίζονται με τη διαχείριση επικίνδυνων καταστάσεων και περιπτώσεων κρίσεων, ιδιαίτερα όταν απειλούνται σημαντικοί ανθρώπινοι και οικονομικοί πόροι.

Μια τέτοια στρατηγική απαιτείται να έχει τρία βασικά χαρακτηριστικά :

- ▲ Πρώτον, πρέπει να καθορίζει μια γενική προσέγγιση στους μεγάλους κινδύνους που αφορούν τη χώρα, με έμφαση τον προσδιορισμό του επιπέδου αποδοχής του κινδύνου, τους στόχους της διαχείρισης κινδύνων και τις πολιτικές επιλογές για την επίτευξη των στόχων αυτών.
- ▲ Δεύτερον, πρέπει να καθορίζει τις αρχές σύμφωνα με τις οποίες μοιράζονται μεταξύ της Κεντρικής και Τοπικής Διοίκησης οι αρμοδιότητες για την εφαρμογή των στρατηγικών επιλογών.
- ▲ Τρίτον, πρέπει να θεσπίζει ένα ολοκληρωμένο θεσμικό πλαίσιο, μέσω του οποίου οι αρχές αυτές μπορούν να εφαρμοσθούν με συνέπεια.

2.1. Η αντιμετώπιση/διαχείριση των καταστροφών από τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας (ΓΓΠΠ)¹⁷

Στη χώρα μας η έννοια της πολιτικής προστασίας καθιερώθηκε θεσμικά το 1995 με την ίδρυση της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας στο Υπουργείο Εσωτερικών. Το 2002 με το Ν.3013/2002 τα ζητήματα αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών από την εκδήλωση καταστροφών συνδέθηκαν θεσμικά με την έννοια της Πολιτικής Προστασίας και η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας αναβαθμίστηκε. Σύμφωνα με τον ως άνω νόμο η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας είναι επιφορτισμένη με ειδικές αρμοδιότητες όπως:

- ▲ Η προετοιμασία του δυναμικού και των μέσων πολιτικής προστασίας της χώρας, καθώς και ο συντονισμός των αρμοδίων υπηρεσιών και φορέων σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο για την αντιμετώπιση καταστροφών
- ▲ Ο ρόλος της Εθνικής Αρχής Πολιτικής Προστασίας, η οποία συμμετέχει και εκπροσωπεί τη χώρα μας στα όργανα και τις δομές πολιτικής προστασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τους Διεθνείς Οργανισμούς, προωθώντας παράλληλα τις σχέσεις της Ελλάδας στον τομέα της πολιτικής προστασίας σε διμερές επίπεδο.
- ▲ Η αρμοδιότητα για την υποβολή αιτήματος των κρατικών υπηρεσιών για συνδρομή άλλων Αρχών, Υπηρεσιών και Φορέων τόσο του Εσωτερικού όσο και του Εξωτερικού με σκοπό να αντιμετωπιστούν κάθε μορφής καταστροφές.
- ▲ Η ανάπτυξη του Συστήματος Εθελοντισμού Πολιτικής Προστασίας για την πρόληψη, αντιμετώπιση και αποκατάσταση καταστροφών και τη χρηματοδότηση της δράσης των Εθελοντικών Οργανώσεων που εντάσσονται στο Μητρώο Εθελοντικών Οργανώσεων που τηρείται από αυτήν.
- ▲ Η λειτουργία του Ευρωπαϊκού αριθμού έκτακτης ανάγκης (112) στη χώρα μας .

Τέλος, στον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας ανατέθηκε η διαχείριση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης στην οποία περιλαμβάνεται και η κήρυξη μιας περιοχής σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, όπως αυτή περιγράφεται στο άρθρο 8 του Ν.3013/2002 και ειδικότερα: «Σε περίπτωση κατάστασης κινητοποίησης της πολιτικής προστασίας αποφασίζει για

---

¹⁷ Βλ. σχετικά με τη δράση της ΓΓΠΠ στον ιστότοπο της <http://civilprotection.gr/el>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 4/1/2016

την άμεση προμήθεια και διάθεση υλικών, εφοδίων και μέσων/ καθ' υπέρβαση των προϋπολογισθέντων, εφόσον τούτο κρίνεται απολύτως αναγκαίο» .

Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας προχώρησε το 2003 στην έκδοση ενός Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας με τη συνθηματική λέξη «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ», το οποίο εξακολουθεί να αποτελεί σήμερα τη βάση σχεδίασης και ενέργειας του κρατικού μηχανισμού για τη διαχείριση εκτάκτων αναγκών που προκύπτουν από την εκδήλωση πάσης φύσεως καταστροφών σε όλα τα επίπεδα διοίκησης.

Για την υλοποίηση του ανωτέρω Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας και για τη διευκόλυνση της Διοίκησης στην εκπόνηση των Ειδικών Σχεδίων, η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας μέσω της Δ/σης Σχεδιασμού και Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών εξέδωσε:

- ▲ Εγχειρίδια σύνταξης και εναρμόνισης ειδικών σχεδίων έκτακτης ανάγκης ανά καταστροφή σε επίπεδο Υπουργείου ή άλλου Κεντρικού φορέα και Περιφερειών.
- ▲ Εγχειρίδιο σχεδιασμού, διεξαγωγής και αποτίμησης ασκήσεων Πολιτικής Προστασίας στα πλαίσια του Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας «Ξενοκράτης» και των θεσμικών κειμένων που διέπουν την Πολιτική Προστασία στη χώρα μας .

Εν συνεχεία, προχώρησε σε συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς στην έκδοση :

- ▲ Γενικού Σχεδίου Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών εξαιτίας Δασικών Πυρκαγιών
- ▲ Γενικού Σχεδίου Αντιμετώπισης Τεχνολογικών Ατυχημάτων Μεγάλης Έκτασης (Σ.Α.Τ.Α.Μ.Ε.)
- ▲ Ειδικού Σχεδίου για τη διαχείριση συμβάντων με χημικούς, ραδιολογικούς, βιολογικούς ή πυρηνικούς παράγοντες (ΧΒΡΠ) ως συνέπεια τρομοκρατικής ενέργειας που εφαρμόζεται μετά την ολοκλήρωση του αντιτρομοκρατικού έργου της Ελληνικής Αστυνομίας .
- ▲ Ειδικού Σχεδίου Διαχείρισης Ανθρώπινων Απωλειών (ΣΔΑΑ)

Περαιτέρω, εκδίδει εγκυκλίους για ζητήματα που αφορούν τον σχεδιασμό δράσεων Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση κινδύνων προερχομένων από την εκδήλωση

πλημμυρών, χιονοπτώσεων και παγετού, δασικών πυρκαγιών, σεισμικών φαινομένων, τεχνολογικών ατυχημάτων σε εγκαταστάσεις SEVESO, κλπ.

Στις εγκυκλίους αυτές εμπεριέχονται κατευθυντήριες και συντονιστικές οδηγίες σχετικά με την εμπλοκή των φορέων σε έργα, δράσεις και μέτρα πρόληψης και ετοιμότητας καθώς και αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών και την διαχείριση των συνεπειών από καταστροφές, με στόχο τον καλύτερο δυνατό συντονισμό της Διοίκησης σε Τοπικό, Περιφερειακό και Κεντρικό επίπεδο.

Λαμβάνοντας υπόψη τις διαδικασίες και τον τρόπο αντίδρασης των επί μέρους αρμόδιων φορέων στις δασικές πυρκαγιές του 2007 η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας συμπλήρωσε το Ν.3013/2002 με τη δράση της οργανωμένης απομάκρυνσης πολιτών (άρθρο 18 Ν3613/2007) και εξέδωσε σχετικές κατευθυντήριες οδηγίες για την προστασία της ζωής και της υγείας των πολιτών από την περιοχή, η οποία βάσιμα εκτιμάται ότι απειλείται από εξελισσόμενη ή επικείμενη καταστροφή.

Τέλος, με βάση την εμπειρία των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, προχώρησε το 2006 στην θεσμοθέτηση για την σύσταση «Υποστηρικτικής Ομάδας Διαχείρισης Χημικών, Βιολογικών, Ραδιολογικών και Πυρηνικών Απειλών και Συμβάντων» (άρθρο 15 του Ν.3491/2006).

Η Ομάδα αυτή, η οποία υπάγεται απευθείας στο Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας, στελεχώνεται από υπαλλήλους, με κατάλληλο επιστημονικό υπόβαθρο για την αντιμετώπιση Χημικών, Βιολογικών, Ραδιολογικών και Πυρηνικών Συμβάντων και αποτελεί το Επιτελικό Συμβουλευτικό Όργανο της χώρας το οποίο υποστηρίζει σε τακτικό, επιχειρησιακό και πολιτικό επίπεδο τις αρμόδιες δυνάμεις και τα όργανα πολιτικής προστασίας.

Κύριο έργο της Ομάδας είναι η παροχή εξειδικευμένης τεχνογνωσίας και επιστημονικών πληροφοριών για τη διαχείριση χημικών, βιολογικών, ραδιολογικών και πυρηνικών συμβάντων που οφείλονται είτε σε ατύχημα είτε είναι αποτέλεσμα τρομοκρατικής ενέργειας είτε πρόκειται για επαπειλούμενο συμβάν, ή τρομοκρατική απειλή και μπορούν να προκαλέσουν καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης.

Μια άλλη σημαντική δράση της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, στο πλαίσιο των προσπαθειών για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών, είναι η έκδοση κατά τη διάρκεια της αντιπυρικής περιόδου του Ημερήσιου Χάρτη Πρόβλεψης Κινδύνου Πυρκαγιών .

Ο χάρτης αυτός, που εκδίδεται από το 2003 μέχρι σήμερα, αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του σχεδιασμού αντιμετώπισης των δασικών πυρκαγιών στη χώρα μας και συμβάλει αποτελεσματικά στην προληπτική οργάνωση και τον κρατικό συντονισμό καθώς και στην ευαισθητοποίηση των πολιτών για την αποτροπή έναρξης δασικών πυρκαγιών από αμέλεια

Μια άλλη επίσης σημαντική δράση της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας είναι τα χαρτογραφικά προϊόντα τα οποία αναφέρονται σε όλο το εύρος των κινδύνων φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών (δασικές πυρκαγιές, τεχνολογικά ατυχήματα, χιονοπτώσεις, παγετοί κλπ) και αποτελούν σήμερα σημείο αναφοράς για όλες τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες και φορείς.

Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας μέσω της Δ/σης Σχεδιασμού και Εκτάκτων Αναγκών και προκειμένου να ανταποκριθεί τόσο στις ευρωπαϊκές υποχρεώσεις της χώρας στον τομέα της χαρτογράφησης και δορυφορικών δεδομένων, όσο και στις αυξανόμενες απαιτήσεις των επιχειρησιακών φορέων έχει αναλάβει ως εθνικό σημείο επαφής σε περιπτώσεις μεγάλων καταστροφών την άμεση και γρήγορη χαρτογράφηση των περιοχών που έχουν πληγεί. Τα στοιχεία αυτά αποτελούν το εργαλείο των εκάστοτε αρμόδιων φορέων για την αντιμετώπιση των εκτάκτων αναγκών και τη διαχείριση των συνεπειών.

Ειδικότερα, αποτελεί το Εθνικό Σημείο Επαφής για τη χώρα μας στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Copernicus. Το Copernicus αποτελεί πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την άνευ οικονομικής επιβάρυνσης διάθεση χαρτογραφικών και δορυφορικών δεδομένων περιοχών που έχουν πληγεί από καταστροφές, με σκοπό την υποβοήθηση των εμπλεκόμενων φορέων στην αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών ή και στην διαχείριση των συνεπειών από την εκδήλωση καταστροφικών φαινομένων.

Επιπλέον, αποτελεί Εθνικό Σημείο Επαφής για το πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών International Charter "Space and Major Disasters" μέσω του οποίου επίσης δίνεται η δυνατότητα για την άνευ οικονομικής επιβάρυνσης διάθεσης χαρτογραφικών και δορυφορικών δεδομένων περιοχών που έχουν πληγεί από καταστροφές.

Μέχρι σήμερα η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας μέσω της Δ/σης Σχεδιασμού και Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών έχει ενεργοποιήσει τα παραπάνω προγράμματα για τις μεγάλες πυρκαγιές του 2007 σε Πελοπόννησο, Εύβοια, Αττική, Πήλιο, για την πυρκαγιά στη Βορειοανατολική Αττική το 2009, για την πυρκαγιά του Έβρου το 2011 και πρόσφατα για τη μεγάλη πυρκαγιά στη Χίο το 2012.

Τέλος, στην αποστολή της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας εντάσσεται και η δημιουργία καθώς και η διαχείριση του συστήματος εθελοντισμού Πολιτικής Προστασίας για την πρόληψη, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών, που διέπεται από τις διατάξεις κυρίως του άρθρου 14 του Ν. 3013/2002.

2.2. Το Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας (ΚΕΠΠ)

Σύμφωνα με τον Οργανισμό της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας λειτουργεί επί 24ώρου βάσεως το Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας, το οποίο είναι αρμόδιο για τον συντονισμό και τη διαχείριση σε εθνικό επίπεδο των δράσεων για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης σε περιπτώσεις κινητοποίησης πολιτικής προστασίας με στόχο την ελαχιστοποίηση των συνεπειών τους

Το Κέντρο Επιχειρήσεων αποτελεί τον επιχειρησιακό πυρήνα της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας και τον κόμβο επικοινωνίας πλέον με την Ευρωπαϊκή Πολιτική Προστασία. Το Κέντρο Επιχειρήσεων της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας αποτελεί και το σημείο επαφής με τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας, όπως επίσης και για το αντίστοιχο επιχειρησιακό κέντρο EADRCC του NATO ή άλλων αντιστοίχων διακρατικών συνεργασιών και διαχειρίζεται τα αιτήματα για παροχή βοήθειας μέσω των Διεθνών Οργανισμών

Το σύστημα CECIS που συνδέει τα 28 Εθνικά Κέντρα Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας των 28 Εθνικών Αρχών των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με το Κέντρο Εκτάκτων Αναγκών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις Βρυξέλλες (ECHO-MIC) το οποίο είναι εγκατεστημένο και λειτουργεί στο Κέντρο Επιχειρήσεων της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας

Με βάση τον απολογισμό από το 2004 μέχρι σήμερα οι υποχρεώσεις του Κέντρου Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας αυξάνονται συνεχώς τόσο σε εσωτερικό επίπεδο όσο και στην επιχειρησιακή διαχείριση σε πραγματικούς χρόνους της διεθνούς και ευρωπαϊκής συνδρομής.

3. Η Συνεργασία της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας με Διεθνείς και Ευρωπαϊκούς Οργανισμούς¹⁸

Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας αποτελεί την Εθνική Αρχή Πολιτικής Προστασίας, συμμετέχει και εκπροσωπεί τη χώρα στα όργανα και τις δομές της πολιτικής προστασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στους Διεθνείς Οργανισμούς, ενώ παράλληλα προωθεί τις σχέσεις της χώρας στον τομέα της πολιτικής προστασίας σε διμερές επίπεδο.

Είναι γεγονός ότι σε μεγάλες καταστροφές προερχόμενες από φυσικά φαινόμενα ή τεχνολογικά ατυχήματα οι χώρες προκειμένου να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις που προκαλεί η καταστροφή απευθύνονται στην διεθνή κοινότητα για να τους παρασχεθεί βοήθεια. Για αυτό κύριο πεδίο δράσεων σε ευρωπαϊκό διεθνές και διμερές επίπεδο αποτελεί η ανάπτυξη συνεργασιών και συστημάτων στον τομέα της παροχής βοήθειας σε περιπτώσεις καταστροφών.

Στο πλαίσιο της αμοιβαίας βοήθειας των κρατών και της διεθνούς συνεργασίας η Ελλάδα έχει δεχτεί βοήθεια από το εξωτερικό σε περιπτώσεις καταστροφών κυρίως προερχόμενες από σεισμούς και δασικές πυρκαγιές. Όπως επίσης και έχει προσφέρει βοήθεια σε χώρες που επλήγησαν από καταστροφές και απευθύνθηκαν στην διεθνή κοινότητα.

Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας είναι ο αποκλειστικά αρμόδιος φορέας για την υποβολή αιτήματος των κρατικών υπηρεσιών για συνδρομή άλλων Αρχών, Υπηρεσιών και Φορέων τόσο του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού με σκοπό να αντιμετωπιστούν οι κάθε μορφής καταστροφές.

Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας συμμετέχει ενεργά στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας από την ίδρυση του το 2001 με απόφαση του Συμβουλίου. Σκοπός του Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας είναι να ενισχυθεί η συνεργασία των κρατών μελών σε επεμβάσεις παροχής βοήθειας πολιτικής προστασίας εντός ή εκτός της Ένωσης σε περιπτώσεις φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών, τρομοκρατικών ενεργειών και, τεχνολογικών, ραδιολογικών ή περιβαλλοντικών ατυχημάτων, συμπεριλαμβανομένης και της ακούσιας θαλάσσιας ρύπανσης κατά την ειρηνική περίοδο. Βάσει των ανωτέρω, μία χώρα που πλήττεται από καταστροφές μπορεί να ζητήσει βοήθεια για κινητοποίηση επιχειρησιακών μέσων για να της παρασχεθεί βοήθεια.

---

¹⁸ Για τη Διεθνή συνεργασία της ΓΓΠΠ βλ. στον ιστότοπο του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 4/1/2016

Η Ελλάδα έχει ενεργοποιήσει τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό τα έτη 2002 για έρευνα και διάσωση σε σπήλαιο και τα έτη 2007, 2008, 2009, 2011 και 2012 για την αντιμετώπιση δασικών πυρκαγιών δεχόμενη βοήθεια σε εναέρια μέσα και επίγειες δυνάμεις πυρόσβεσης, ενώ έχει παρασχεθεί ελληνική βοήθεια σε αρκετές περιπτώσεις ενεργοποίησης του Μηχανισμού από άλλες χώρες.

Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας μέσω της Διεύθυνσης Διεθνών Σχέσεων, Εθελοντισμού Εκπαίδευσης και Εκδόσεων, έχει αναπτύξει ένα πλαίσιο συνεργασιών με άλλους κρατικούς φορείς με σκοπό την ενεργή συμμετοχή της χώρας στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό, είτε για την δήλωση επιχειρησιακών μέσων που μπορούν να διατεθούν για να συνεισφέρουν σε έκτακτες ανάγκες που αιτούνται βοήθεια, είτε για την εκπαίδευση εμπειρογνομόνων με σκοπό αυτοί να μπορούν να ενεργήσουν σε ένα διεθνές περιβάλλον, όπως αυτό που δημιουργείται στον τόπο της καταστροφής όταν μία χώρα αιτηθεί βοήθειας από τη διεθνή κοινότητα.

Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας ως αρμόδια εθνική αρχή σε θέματα Πολιτικής Προστασίας, συντονίζει το εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού για την Ελλάδα, ενώ τηρεί βάση δεδομένων των στελεχών των φορέων που εκπαιδεύονται. Στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα συμμετέχουν εμπειρογνώμονες από την Πολεμική Αεροπορία, το Πυροσβεστικό Σώμα, το Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας, την Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας, τον Οργανισμό Αντισεισμικής Σχεδιασμού και Προστασίας, την Υπηρεσία Αποκατάστασης Σεισμοπλήκτων, το Λιμενικό Σώμα και τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας.

Από το 2007 μέσω του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού έγινε εισαγωγή του προτύπου των Μονάδων Πολιτικής Προστασίας, δηλαδή ομάδων επέμβασης με προκαθορισμένη αποστολή και προκαθορισμένα μέσα. Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας συνεργάστηκε με κρατικούς φορείς όπως η Πολεμική Αεροπορία, το Πυροσβεστικό Σώμα, το ΕΚΑΒ, η Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας προκειμένου να δηλωθούν Ελληνικές Μονάδες Πολιτικής Προστασίας στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό. Μέχρι σήμερα έχουν δηλωθεί 9 Μονάδες Πολιτικής Προστασίας στα πεδία της έρευνας και διάσωσης, της πυρόσβεσης με αεροπλάνα και πεζοπόρα, της ιατρικής βοήθειας και της ιατρικής μεταφοράς πληγέντων αλλά και της ανίχνευσης ΧΒΡΠ ουσιών. Οι Αρχηγοί, Υπαρχηγοί και άλλο προσωπικό (υπεύθυνοι σύνδεσμοι-liaison officer και σύνδεσμοι επικοινωνιών-communication officer) των ομάδων εκπαιδεύονται σε σχετικά εκπαιδευτικά σεμινάρια του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας.

III. Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

1. Η Πολιτική Προστασίας στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Ευρώπη συνιστά μια ήπειρο που πλήττεται συχνά από μείζονες φυσικές καταστροφές, όπως είναι οι πλημμύρες και οι δασικές πυρκαγιές καθώς και από τεχνολογικές καταστροφές, από ατυχήματα δηλαδή τεχνολογικού χαρακτήρα, όπως είναι οι εκρήξεις σε εργοστάσια και οι διαρροές χημικών ουσιών.

Η ποικιλία των γεωφυσικών και κλιματικών συνθηκών της Ευρώπης, την καθιστούν ευάλωτη απέναντι σε ένα ευρύ φάσμα ακραίων φυσικών διαδικασιών. Τα μεγάλα ποτάμια συστήματα της δυτικής, κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης σε συνδυασμό με τα μικρότερα ποτάμια χωρών της Μεσογείου καθιστούν τις περιοχές αυτές ιδιαίτερα επιρρεπείς σε πλημμύρες, οι οποίες αποτελούν και την πιο συχνή φυσική καταστροφή στην Ευρώπη. Είναι γεγονός πως κατά την δεκαετία 1995-2004 σημειώθηκαν υπερδιπλάσια γεγονότα καταστροφικών πλημμυρών από οποιαδήποτε άλλη εκδοχή φυσικών καταστροφών¹⁹. Πέρα από τις πλημμύρες, τα νότια κυρίως κράτη της Ευρώπης, υποφέρουν και από ακραίες θερμοκρασίες, οι χώρες της Μεσογείου και της Ανατολικής Ευρώπης από δασικές πυρκαγιές, η Δυτική Ευρώπη και οι Βρετανικές Νήσοι από θύελλες, οι ορεινές περιοχές της, όπως αυτές των Άλπεων, των Πυρηναίων και των Καρπαθίων, πλήττονται από χιονοστιβάδες και κατολισθήσεις, ενώ ορισμένα γεωγραφικά διαμερίσματα της Κεντρικής και Ανατολικής Μεσογείου από σεισμούς και ηφαιστειακές εκρήξεις²⁰. Από την άλλη τα βόρεια, κυρίως, κράτη της Ευρώπης καλούνται συχνά να αντιμετωπίσουν τεχνολογικές καταστροφές, όπως είναι οι διαρροές καυσίμων, τα ναυάγια, τα ατυχήματα στις μεταφορές και τα βιομηχανικά ατυχήματα, οι οποίες προκαλούν σημαντικές και εκτεταμένες περιβαλλοντικές επιπτώσεις και συνεπάγονται τις υψηλές απαιτήσεις για τη λήψη μέτρων για την πρόληψη και την αποκατάσταση των ζημιών που επιφέρουν.

Σύμφωνα με τη νέα έκθεση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος (European Environment Agency - EEA) με τίτλο «Χαρτογράφηση των επιπτώσεων των φυσικών κινδύνων και των τεχνολογικών ατυχημάτων στην Ευρώπη»²¹, που δημοσιεύθηκε στις 12 Ιανουαρίου του

¹⁹ Βλ. Κ. Σαπουντζάκη, Το αύριο εν κινδύνω : φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές στην Ευρώπη, εκδ. Gutenberg, Αθήνα, 2007, σελ.40-41

²⁰ Βλ. Κ. Σαπουντζάκη, ο.π.

²¹ EEA (European Environment Agency), Technical report No 13/2010, Mapping the impacts of natural hazards and technological accidents in Europe, January 2011, διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο <http://www.eea.europa.eu/publications/mapping-the-impacts-of-natural#tab-news-and-articles>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015. Η έκθεση μελετά την συχνότητα των καταστροφών και τις επιπτώσεις τους στον άνθρωπο, την οικονομία και τα οικοσυστήματα, ενώ τονίζει την άμεση ανάγκη για μία ολοκληρωμένη

2011, κατά την περίοδο 1998-2009, ο αριθμός και οι επιπτώσεις των φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών έχει αυξηθεί στην Ευρώπη. Η αύξηση αυτή, μπορεί να εξηγηθεί σε μεγάλο βαθμό από τα υψηλότερα επίπεδα της ανθρώπινης δραστηριότητας και της συσσώρευσης οικονομικών στοιχείων σε περιοχές επιρρεπείς σε κινδύνους. Αν και το μερίδιο των ζημιών που μπορούν να αποδοθούν στις κλιματικές αλλαγές είναι προς το παρόν δύσκολο να προσδιοριστεί με ακρίβεια, είναι πιθανό να αυξηθεί στο μέλλον, δεδομένου ότι η συχνότητα και η ένταση των ακραίων καιρικών φαινομένων προβλέπεται να αυξηθούν.

Σύμφωνα, λοιπόν, με την ως άνω έκθεση, κατά την περίοδο 1998-2009, οι καταστροφές προκάλεσαν περίπου 100.000 θανάτους, επηρέασαν συνολικά περισσότερους από 11 εκατομμύρια ανθρώπους και προκάλεσαν οικονομική ζημία περίπου 150 δισεκατομμυρίων ευρώ. Οι ακραίες θερμοκρασίες που επικράτησαν προκάλεσαν τον μεγαλύτερο αριθμό ανθρώπινων απωλειών. Συνολικά, περισσότεροι από 70.000 επιπλέον θάνατοι καταγράφηκαν στην Ευρώπη κατά τη διάρκεια του θερμού καλοκαιριού του 2003. Όπως φαίνεται από την έκθεση, οι πλημμύρες και οι καταιγίδες είναι οι περισσότερο δαπανηροί κίνδυνοι. Οι συνολικές καταγεγραμμένες απώλειες στην υπό εξέταση περίοδο ανέρχονται σε περίπου 52 και 44 δισεκατομμύρια ευρώ για τις πλημμύρες και τις καταιγίδες, αντίστοιχα. Από την άλλη ο αριθμός και οι επιπτώσεις των γεωφυσικών κινδύνων εμφανίζονται σχετικά σταθερές κατά τη διάρκεια της περιόδου 1998-2009. Οι σεισμοί προκαλούν την μεγαλύτερη ζημία, με σχεδόν 19.000 καταγεγραμμένους θανάτους και ολικές απώλειες που φτάνουν περίπου τα 29 δισεκατομμύρια ευρώ. Τέλος, τα τεχνολογικά ατυχήματα προκαλούν τον πιο σοβαρό αντίκτυπο στα οικοσυστήματα. Οι πετρελαιοκηλίδες των πετρελαιοφόρων Erika (1999) και Prestige (2002) προκάλεσαν μερικές από τις χειρότερες οικολογικές καταστροφές στα ευρωπαϊκά ύδατα, επίσης η διαρροή τοξικών αποβλήτων από τις εξορυκτικές δραστηριότητες στην Aznacollar της Ισπανίας (1999) και στην Baia Mare της Ρουμανίας (2000) επηρέασαν σημαντικά το περιβάλλον, όχι μόνο αμέσως μετά τη διαρροή αλλά και μακροπρόθεσμα, ενώ η έκρηξη στο χημικό εργοστάσιο AZF στην Τολούζη της Γαλλίας τον Σεπτέμβριο του 2002 είχε ως αποτέλεσμα τον θάνατο 29 ατόμων και την πρόκληση εκτεταμένων ζημιών .

Εξαιτίας αυτής της πληθώρας καταστροφικών φαινομένων που πλήττει τις περιοχές της Ευρώπης, τα κράτη-μέλη της έχουν αποκτήσει πλέον σε ό,τι αφορά την αντιμετώπιση των καταστροφών μεγάλη πείρα σε διάφορους τομείς, για αυτό και η κοινοτική συνεργασία στον τομέα της πολιτικής προστασίας καθίσταται ιδιαίτερα σημαντική. Με την ανταλλαγή απόψεων

και εμπειριών, οι ειδικοί σε θέματα πολιτικής προστασίας από ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση μπορούν να λάβουν γνώση των καλύτερων και των πλέον αποτελεσματικών πρακτικών αντιμετώπισης καταστροφών σε παγκόσμιο επίπεδο, ώστε να βελτιωθεί η ικανότητα της Ευρώπης για την διαχείριση και αντιμετώπιση των καταστροφών²².

Στις περισσότερες περιπτώσεις τόσο φυσικών όσο και τεχνολογικών καταστροφών, οι χώρες είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τις καταστροφές από τις οποίες πλήττονται μόνες τους, εφαρμόζοντας τις εθνικές τους ρυθμίσεις. Ωστόσο, κάποιες φορές λόγω του μεγέθους των καταστροφών και της αδυναμίας τους να τις διαχειριστούν χρειάζονται άμεση έκτακτη αρωγή από το εξωτερικό. Σε αυτό ακριβώς το σημείο είναι που παρεμβαίνει η κοινοτική στρατηγική για τη συνεργασία στον τομέα της πολιτικής προστασίας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω των μηχανισμών που έχει αναπτύξει έχει διαδραματίσει σημαντικό ρόλο αρωγής σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης και καταστροφών, διευκολύνοντας, όταν χρειάζεται, την παροχή, οργάνωση και το συντονισμό των μέσων της διεθνούς βοήθειας των κρατών – μελών με πνεύμα αλληλεγγύης.

Ειδικότερα, η Ευρωπαϊκή συνεργασία στο τομέα της πολιτικής προστασίας έχει ως στόχους²³ :

- ♣ να υποστηρίξει και να συμπληρώσει τις προσπάθειες σε Εθνικό, Περιφερειακό και Τοπικό επίπεδο για την πρόληψη των καταστροφών και να παρέχει την απαιτούμενη βοήθεια στα κράτη-μέλη, αξιοποιώντας εκείνα που είναι καλύτερα προπαρασκευασμένα ,
- ♣ να συμβάλλει στην ενημέρωση του κοινού για την αυτοπροστασία και
- ♣ να δημιουργήσει ένα πλαίσιο αποτελεσματικής και ταχείας συνεργασίας μεταξύ των εθνικών υπηρεσιών πολιτικής προστασίας στις περιπτώσεις εκείνες που η αμοιβαία αρωγή κρίνεται αναγκαία.

Η συνεργασία στον τομέα της πολιτικής προστασίας, σε επίπεδο Ένωσης, βασίζεται στην αρχή της επικουρικότητας, έτσι ώστε οι δράσεις να αναλαμβάνονται στο κατά το δυνατό τοπικότερο επίπεδο και δεν φιλοδοξεί να υποκαταστήσει τα εθνικά συστήματα. Η αρχή της επικουρικότητας προβλέπεται στο άρθρο 5 παρ. 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ)

---

²² Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Η ΕΕ στρέφει την προσοχή της στην πολιτική προστασία, e-book, 2002, σελ. 3, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/files/civil_protection/civil/pdfdocs/focus_el.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 20/12/2015.

²³ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Η ΕΕ στρέφει την προσοχή της στην πολιτική προστασία, e-book, 2002, σελ. 6, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/files/civil_protection/civil/pdfdocs/focus_el.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 20/12/2015.

και το Πρωτόκολλο 2, όπου ορίζονται και οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες η δράση της Ένωσης προηγείται έναντι της δράσης των κρατών-μελών²⁴. Η αρχή της επικουρικότητας (subsidiarity principle), στους τομείς που δεν υπάγονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει ως στόχο να προασπίσει τη δυνατότητα λήψης αποφάσεων και ανάληψης δράσης των κρατών-μελών και νομιμοποιεί την παρέμβαση της Ένωσης, εάν οι στόχοι μιας δράσης δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη-μέλη αλλά μπορούν μάλλον να επιτευχθούν καλύτερα στο επίπεδο της Ένωσης «λόγω της κλίμακας ή των αποτελεσμάτων της προβλεπόμενης δράσης». Σκοπός της αρχής αυτής είναι να εξασφαλίζεται ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται όσο το δυνατόν πλησιέστερα στον πολίτη. Γι αυτό τον λόγο η δράση που πρόκειται να αναληφθεί σε κοινοτικό επίπεδο ελέγχεται για το αν δικαιολογείται σε σχέση με τις δυνατότητες που υπάρχουν σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Με άλλα λόγια η Ένωση δρα μόνο όταν η δράση της είναι πιο αποτελεσματική από αντίστοιχα μέτρια εθνικής, περιφερειακής ή τοπικής εμβέλειας. Η αρχή της επικουρικότητας, δηλαδή, συνδέεται στενά με την αρχή της αναλογικότητας και της αναγκαιότητας, σύμφωνα με τις οποίες η δράση της Ένωσης, δεν πρέπει να υπερβαίνει τα απαραίτητα για την επίτευξη των στόχων της Συνθήκης όρια.

Η πολιτική προστασία στην Ευρωπαϊκή Ένωση αναφέρεται στο σύνολο των δραστηριοτήτων που αποσκοπούν στην προστασία της ζωής και της περιουσίας των πολιτών έναντι των κινδύνων από φυσικές, τεχνολογικές και περιβαλλοντικές καταστροφές και στοχεύουν στην μείωση των συνεπειών τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Δεν συνιστά αυτόνομη πολιτική μέσα στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά εντάσσεται κυρίως στις πολιτικές Ασφαλείας, Ανθρωπιστικών Υποθέσεων και Περιβάλλοντος. Άπτεται όμως και άλλων πολιτικών όπως οι πολιτικές μεταφορών, τηλεπικοινωνιών, θαλασσιών υποθέσεων, κρίσιμων υποδομών, υγείας.

Στις δομές και διαδικασίες για την πολιτική προστασία στην Ευρωπαϊκή Ένωση περιλαμβάνονται :

▲ Η Μονάδα Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας, η οποία λειτουργεί από το 1985 και μέχρι πρόσφατα υπαγόταν στη Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος. Σήμερα, υπάγεται στη Γενική Διεύθυνση Ανθρωπιστικής Βοήθειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (DG ECHO).

▲ Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας, ο οποίος θεσπίστηκε το 2001,

²⁴ Βλ. Celine Chateau, Η αρχή της επικουρικότητας, Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση -2016, Οκτώβριος 2015, σελ. (1-5) 1, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_1.2.2.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 3/1/2016.

με την απόφαση 2001/792 του Συμβουλίου της Ευρώπης, αναθεωρήθηκε το 2007, έπειτα το 2010 και πρόσφατα το 2013. Ο Μηχανισμός αποσκοπεί στο να διευκολύνει την ενισχυμένη συνεργασία επεμβάσεων πολιτικής προστασίας τόσο εντός όσο και εκτός Ένωσης, λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη τις ανάγκες των απομονωμένων, αποκεντρωμένων και νησιωτικών περιοχών της Κοινότητας. Το φάσμα καταστροφών, για το οποίο κινητοποιείται ο Μηχανισμός, περιλαμβάνει φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές, τρομοκρατικές ενέργειες, καθώς και τεχνολογικά, ραδιολογικά ή περιβαλλοντικά ατυχήματα, συμπεριλαμβανομένης και της ακούσιας θαλάσσιας ρύπανσης.

▲ Το Μόνιμο Δίκτυο Εθνικών Αντιπροσώπων για την προώθηση της συνεργασίας των κρατών-μελών, το οποίο θεσπίστηκε με το Ψήφισμα του Συμβουλίου στις 25 Ιουνίου 1987 για την προώθηση της συνεργασίας των κρατών-μελών σε θέματα πολιτικής προστασίας. Το δίκτυο απαρτίζεται από εκπροσώπους υπηρεσιών εθνικών διοικήσεων που ασχολούνται με θέματα πολιτικής προστασίας. Λειτουργεί ως όργανο ανταλλαγής πληροφοριών και εξετάζει πρωτοβουλίες στον τομέα της πολιτικής προστασίας.

1.2. Η ιστορική εξέλιξη της ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας

Τα θεμέλια για την σημερινή και εκτεταμένη πανευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας και συγκεκριμένα στον σχεδιασμό διαχείρισης και αντιμετώπισης σημαντικών καταστροφών ανά τον κόσμο τέθηκαν στην Υπουργική Συνεδρίαση που πραγματοποιήθηκε στη Ρώμη το 1985, όπου η Πολιτική Προστασία εντάχθηκε κυρίως στις πολιτικές περιβάλλοντος (υπηρεσιακή μονάδα πολιτικής προστασίας στη Δ/ση Περιβάλλοντος) με κύριο στόχο την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης. Τον Ιούνιο του 1985, το Συμβούλιο της Ευρώπης κατέληξε σε επίσημη συμφωνία σχετικά με τον συντονισμό των στρατηγικών στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας. Τα αμέσως επόμενα χρόνια ακολούθησαν Ψήφισμα²⁵ του Συμβουλίου που αφορούσαν την καθιέρωση την εξέλιξη και τη βελτίωση της κοινοτικής συνεργασίας στα θέματα Πολιτικής Προστασίας μεταξύ των κρατών-μελών μέσω της δημιουργίας διαφόρων λειτουργικών οργάνων αλλά και δράσεις που αφορούσαν τις φάσεις ετοιμότητας και αντιμετώπισης μειζόνων καταστροφών στη βάση της αρχής της επικουρικότητας. Εξ αυτών το σημαντικότερο ήταν το Ψήφισμα του Ιουνίου του 1987²⁶ με το οποίο θεσπίστηκε το Μόνιμο Δίκτυο Εθνικών Ανταποκριτών (Permanent correspondents on Civil Protection -PNNC) και εκείνο του Ιουλίου του 1991²⁷ σχετικά με την βελτίωση της συνδρομής των κρατών-μελών σε περιπτώσεις τεχνολογικών καταστροφών.

Το ίδιο έτος με την 91/398/ΕΟΚ απόφαση του Συμβουλίου, αποφασίστηκε η ίδρυση ενός ενιαίου τηλεφωνικού αριθμού για τις χώρες της τότε Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Οι σχετικές

²⁵ Βλ. Ψήφισμα της 13ης Φεβρουαρίου του 1989 σχετικά με τις νέες εξελίξεις της κοινοτικής συνεργασίας στον τομέα πολιτικής προστασίας (Εφ.Ε.Ε. C 44, 23/2/1989, σελ.3), Ψήφισμα της 16ης Δεκεμβρίου του 1984 σχετικά με την εθελοντική εργασία (Εφ.Ε.Ε. C 10, 16/1/1984, σελ.288), Ψήφισμα της 25ης Ιουνίου του 1987 σχετικά με την καθιέρωση της κοινοτικής συνεργασίας για την προστασία των πολιτών (Εφ.Ε.Ε. C176, 4/7/1987, σελ.1), Ψήφισμα της 23ης Νοεμβρίου του 1990 σχετικά με την κοινοτική συνεργασία στον τομέα της πολιτικής (Εφ. Ε.Ε. C315, 14/12/1990, σελ.3), Ψήφισμα της 23ης Νοεμβρίου του 1990 σχετικά με τη βελτίωση της αμοιβαίας συνδρομής μεταξύ κρατών-μελών σε περίπτωση φυσικών ή ανθρωπογενών καταστροφών(Εφ.Ε.Ε. C135, 14/12/1990,σελ.3), Ψήφισμα της 8ης Ιουλίου του 1991 σχετικά με τη βελτίωση της αμοιβαίας συνδρομής μεταξύ κρατών-μελών σε περίπτωση φυσικών καταστροφών ή καταστροφών τεχνολογικών αιτιών (Εφ.Ε.Ε. C198, 27/7/1991).

²⁶ Βλ. Ψήφισμα της 25ης Ιουνίου του 1987, σε Εφ.Ε.Ε. C176, 4/7/1987, σελ.1. Το Δίκτυο απαρτίζεται από υψηλόβαθμους εκπροσώπους όλων των υπηρεσιών των εθνικών διοικήσεων που ασχολούνται με θέματα πολιτικής προστασίας. Συνεδριάζει τρεις φορές το χρόνο στις Βρυξέλλες με συμβουλευτικό και διαχειριστικό ρόλο (Management Committee). Επίσης λειτουργεί και ως forum ανταλλαγής πληροφοριών και εξετάζει διάφορες πρωτοβουλίες στον τομέα της πολιτικής προστασίας. Η Ελλάδα εκπροσωπείται στο Μόνιμο Δίκτυο Εθνικών Αντιπροσώπων από το 1991, ενώ από το 1996 η σχετική αρμοδιότητα έχει μεταφερθεί στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας.

²⁷ Βλ. Ψήφισμα του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών συνελθόντων στα πλαίσια του Συμβουλίου της 8ης Ιουλίου 1991 σχετικά με τη βελτίωση της αμοιβαίας συνδρομής μεταξύ κρατών μελών σε περίπτωση φυσικών ή τεχνολογικών καταστροφών, στο διαδικτυακό τόπο <http://data.europa.eu/eli/res/1991/727/oj/ell/html>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015

νομικές διατάξεις που αφορούν τον ενιαίο τηλεφωνικό αριθμό 112, έχουν ενσωματωθεί στο άρθρο 26 της Οδηγίας 2002/22/ΕΚ που είναι γνωστή ως «οδηγία καθολικής υπηρεσίας»²⁸.

Το 1997, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έκανε ένα σημαντικό βήμα για την προώθηση της πανευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της πολιτικής προστασίας, εγκρίνοντας το μείζονος σημασίας Πρόγραμμα Δράσης για την πολιτική προστασία που κάλυπτε την περίοδο από 1η Ιανουαρίου 1998 έως και την 31η Δεκεμβρίου του 1999²⁹. Το Πρόγραμμα αυτό προοριζόταν για την στήριξη και συμπλήρωση των προσπαθειών των κρατών-μελών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Ειδικότερα, περιελάμβανε δράσεις για την προστασία των προσώπων, των περιουσιών και του περιβάλλοντος, σε περίπτωση φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών, αλλά και δράσεις που διευκόλυναν την συνεργασία, την ανταλλαγή εμπειριών και την αμοιβαία συνδρομή των κρατών-μελών.

Με αφορμή τις μείζονες καταστροφές που έπληξαν την Ευρώπη κατά τη διάρκεια τις διετίας 1999 – 2000 (οι σεισμοί σε Ελλάδα και Τουρκία με χιλιάδες νεκρούς και τραυματίες, οι καταγίδες που προκάλεσαν σοβαρότατες ζημιές σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, το ναυάγιο του Πετρελαιοφόρου Erika που προκάλεσε ρύπανση ακτών μήκους 400 χιλιομέτρων στην Γαλλία, η διαρροή χημικών ουσιών στην τοποθεσία Baia Mare που είχε ως αποτέλεσμα να δηλητηριαστούν τα νερά του Δούναβη στη Ρουμανία και την Ουγγαρία, καθώς και η έκρηξη ενός εργοστασίου πυροτεχνημάτων στην Ολλανδία που είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο 20 ατόμων) το Συμβούλιο της Ευρώπης με την 99/847/ΕΚ³⁰ απόφαση ενέκρινε ένα νέο Κοινοτικό Πρόγραμμα Δράσης στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου του 2000 έως την 31η Δεκεμβρίου του 2004, το οποίο κάλυπτε πρωτοβουλίες που αφορούσαν στην πρόληψη την ετοιμότητα και την αντιμετώπιση των καταστροφών, καθώς και πληροφορίες σχετικά με την αναζήτηση και μελέτη των αιτιών των καταστροφών αλλά και δραστηριότητες ευαισθητοποίησης των πολιτών. Κάθε χρόνο καθοριζόταν το γενικό πλαίσιο, με συγκεκριμένες θεματικές προτεραιότητες και αντίστοιχες δράσεις και με βάση αυτό, καθορίζονταν και το πλαίσιο των προκλήσεων υποβολής προτάσεων . Το πρόγραμμα παρείχε οικονομική στήριξη στις προτάσεις

²⁸ Το κείμενο της Οδηγίας 22/2002/ΕΚ είναι διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=uriserv:l24108h>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015

²⁹ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Η ΕΕ στρέφει την προσοχή της στην πολιτική προστασία, e-book, 2002, σελ. 8, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/files/civil_protection/civil/pdffdocs/focus_el.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 20/12/2015.

³⁰ Βλ. Απόφαση 1999/847/ΕΚ του Συμβουλίου, της 9ης Δεκεμβρίου 1999, σχετικά με τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος δράσης στον τομέα της πολιτικής άμυνας (Εφ.Ε.Ε. L327, 21/12/1999, σελ.53) ή διαθέσιμη στο διαδικτυακό τόπο http://publications.europa.eu/resource/cellar/6042e5af-cfab-4f7e-af39-ea1c96d95c90.0009.01/DOC_1, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015

που θα εγκρίνονταν. Παρατάθηκε για άλλα δύο χρόνια ως το τέλος του 2006, με την απόφαση 2005/12/EK³¹ του Συμβουλίου.

Μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις στις ΗΠΑ την 11η Σεπτεμβρίου του 2001, η ανάγκη για μια πανευρωπαϊκή προσέγγιση στον τον τομέα της πολιτικής προστασίας κατέστη πιο αναγκαία και επείγουσα από ποτέ. Τα κράτη μέλη γρήγορα συνειδητοποίησαν ότι η Ένωση χρειαζόταν μία σαφή και συντονισμένη στρατηγική για την αντιμετώπιση καταστροφών σε περίπτωση που ανάλογη επίθεση έπληττε κάποιο κράτος-μέλος. Έτσι τον Νοέμβριο του 2001, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκτόνησε λεπτομερή έκθεση που περιελάμβανε σειρά συγκεκριμένων πρωτοβουλιών. Η Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, COM(2001)/707 τελικό³², απαριθμούσε τα μέτρα που θα μπορούσαν να ληφθούν για την πρόληψη επιθέσεων κατά ευπαθών εγκαταστάσεων όπως χημικά εργοστάσια ή πυρηνικοί σταθμοί ηλεκτροπαραγωγής, ενώ παράλληλα πρότεινε μεθόδους συντονισμού των ευρωπαϊκών προσπαθειών για την αντιμετώπιση ανάλογων επιθέσεων μετά την εκδήλωσή τους. Παράλληλα, προτάθηκαν μέτρα για την αντιμετώπιση ανάλογων επιθέσεων με βιολογικά, χημικά ή πυρηνικά όπλα.

Ένα μήνα πριν, στις 23 Οκτωβρίου του 2001, με την 2001/792/EK απόφαση του Συμβουλίου³³ είχε ιδρυθεί και ο Μηχανισμός Κοινοτικής Πολιτικής Προστασίας, ο οποίος θα συμπλήρωνε το Πρόγραμμα Δράσης της Πολιτικής Προστασίας, θα ενίσχυε και θα διευκόλυνε περαιτέρω την συνεργασία των κρατών-μελών, έχοντας την δυνατότητα να παρέχει βοήθεια σε περιπτώσεις σοβαρών καταστάσεων έκτακτης ανάγκης που θα απαιτούσαν άμεση αντίδραση. Επιπλέον, θα διευκόλυνε την κινητοποίηση ομάδων επέμβασης εμπειρογνομόνων και άλλων πόρων, μέσα από ένα ενισχυμένο κοινοτικό σύστημα πολιτικής προστασίας, που θα αποτελούνταν από ένα κέντρο παρακολούθησης και πληροφόρησης και ένα κοινό σύστημα επικοινωνίας και πληροφόρησης σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, τις οποίες θα μπορούσε να τις διαχύσει στα κράτη-μέλη ώστε να υπάρχει ανταλλαγή διδαγμάτων από τις επεμβάσεις.

³¹ Βλ. Απόφαση 2005/12/EK του Συμβουλίου της 20ης Δεκεμβρίου 2004, για την τροποποίηση της απόφασης 1999/847/EK σχετικά με τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος δράσης στον τομέα της πολιτικής άμυνας σε Εφ.Ε.Ε. L.6, 8/1/2005, σελ.7) ή στο διαδικτυακό τόπο http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2005.006.01.0007.01.ELL&toc=OJ:L:2005:006:TOC, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

³² Βλ. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο [COM(2001)/707 final]: «Πολιτική Προστασία – Προληπτική κατάσταση επιφυλακής για ενδεχόμενα συμβάντα έκτακτης ανάγκης», διαθέσιμη στο διαδικτυακό τόπο <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2001:0707:FIN>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

³³ Βλ. Απόφαση 2001/792/EK, Ευρατόμ του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2001 περί κοινοτικού μηχανισμού για τη διευκόλυνση της ενισχυμένης συνεργασίας στις επεμβάσεις βοήθειας της πολιτικής προστασίας (Εφ.Ε.Ε. L297., 15/11/2001, σελ.7) ή διαθέσιμη στο διαδικτυακό τόπο <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32001D0792>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

Ο Μηχανισμός αρχικά είχε σχεδιαστεί να λειτουργεί μόνο για τα κράτη-μέλη, τις χώρες του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Νορβηγία, Ισλανδία, Λιχτενστάιν και Κροατία - ΕΟΧ) και τις υποψήφιες χώρες. Σήμερα . Πλέον ο Μηχανισμός διατίθεται και υπέρ τρίτων χωρών που ζητούν τη βοήθεια της Ένωσης για να αντιμετωπίσουν μεγάλες καταστροφές.

Με την απόφαση της Επιτροπής 2004/277/ΕΚ³⁴ τον Δεκέμβριο του 2003 ορίστηκαν οι κανόνες εφαρμογής του Μηχανισμού, οι οποίοι τον Νοέμβριο του 2007 αναδιατυπώθηκαν με την απόφαση 2007/779/ΕΚ³⁵ του Συμβουλίου. Εν συνεχεία οι αποφάσεις 2004/277/ΕΚ της Επιτροπής και 2007/779/ΕΚ του Συμβουλίου τροποποιήθηκαν για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής αρχικά με την απόφαση 2008/73/ΕΚ³⁶ της Επιτροπής και δύο χρόνια μετά με την απόφαση 2010/481/ΕΕ³⁷ της Επιτροπής .

Με την απόφαση 2007/162ΕΚ³⁸ του Συμβουλίου τον Μάρτιο του 2007, όπως αυτή τροποποιήθηκε για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής με την 2007/606/ΕΚ³⁹ απόφαση της Επιτροπής θεσπίστηκε ένα Χρηματοδοτικό Μέσο Πολιτικής Προστασίας . Σκοπός του είναι η χρηματοδοτική στήριξη σε δράσεις βελτίωσης της αποτελεσματικότητας της αντιμετώπισης μειζόνων καταστροφών έκτακτης ανάγκης αλλά και η ενίσχυση των μέτρων πρόληψης και ετοιμότητας για κάθε είδους καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, όπως οι φυσικές ή ανθρωπογενείς

³⁴ Βλ. Απόφαση της Επιτροπής 2004/277/ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου της 29ης Δεκεμβρίου 2003 για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής της απόφασης 2001/792/ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου, περί κοινοτικού μηχανισμού για τη διευκόλυνση της ενισχυμένης συνεργασίας στις επεμβάσεις βοήθειας της πολιτικής προστασίας (Εφ.Ε.Ε. L87, 25/3/2004, σελ.20) ή διαθέσιμη στο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en&prev=search, διαδικτυακό τόπο ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

³⁵ Βλ. Απόφαση 2007/779/ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου της 8ης Νοεμβρίου 2007 περί δημιουργίας κοινοτικού μηχανισμού πολιτικής προστασίας (αναδιατύπωση) (Εφ.Ε.Ε. L314, 1/12/2007, σελ.9) ή διαθέσιμη στο http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2007.314.01.0009.01.ELL&toc=OJ:L:2007:314:TOC, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

³⁶ Βλ. Απόφαση της Επιτροπής 2008/73 / ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου της 20ής Δεκεμβρίου 2007 για τροποποίηση της απόφασης 2004/277 / ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου όσον αφορά τους κανόνες για την εφαρμογή της απόφασης του Συμβουλίου 2007/779 / ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου περί κοινοτικού μηχανισμού πολιτικής προστασίας (Εφ.Ε.Ε. L20, 24/1/2008, σελ.23) ή διαθέσιμη στο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en&prev=search, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

³⁷ Βλ. Απόφαση της Επιτροπής 2010/481ΕΕ, Ευρατόμ της 29ης Ιουλίου 2010 για τροποποίηση της απόφασης 2004/277 / ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου όσον αφορά τους κανόνες για την εφαρμογή της απόφασης του Συμβουλίου 2007/779 / ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου περί κοινοτικού μηχανισμού πολιτικής προστασίας (Εφ.Ε.Ε. L236, 7/9/2010, σελ. 5) ή διαθέσιμη στο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en&prev=search, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

³⁸ Βλ. Απόφαση 2007/162/ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου για τη θέσπιση χρηματοδοτικού μέσου πολιτικής προστασίας (Εφ.Ε.Ε. L71, 10/3/2007, σελ.9) ή διαθέσιμη στο διαδικτυακό τόπο http://www.gscp.gr/ggpp_files/dynamic/c60449/file/apofasi2007symb-hrimatodotikomeso_el_GR.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

³⁹ Βλ. Απόφαση 2007/606/ΕΚ της Επιτροπής της 8ης Αυγούστου 2007, για τη θέσπιση κανόνων για την εφαρμογή των διατάξεων περί μεταφοράς που περιέχονται στην απόφαση 2007/162 / ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου για τη θέσπιση χρηματοδοτικού μέσου πολιτικής προστασίας (Εφ.,Ε.Ε. L241, 14 /9/2007, σελ. 17) ή ή διαθέσιμη στο διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en&prev=search, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

καταστροφές και τρομοκρατικές ενέργειες, συμπεριλαμβανομένης της τρομοκρατίας με χρήση χημικών βιολογικών ραδιολογικών ή πυρηνικών μέσων και τα τεχνολογικά ραδιολογικά ή περιβαλλοντικά ατυχήματα. Το Μέσο αυτό αποτέλεσε συνέχεια των προγραμμάτων δράσης της απόφασης 1999/84ΕΚ γι αυτό και τέθηκε σε ισχύ από την 1η Ιανουαρίου του 2007 με καταληκτική ημερομηνία την 31η Δεκεμβρίου 2013.

Στις 13 Δεκεμβρίου του 2007, υπεγράφη στη Λισαβόνα η νέα Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία τέθηκε σε ισχύ από την 1η Δεκεμβρίου του 2009 . Η συνθήκη της Λισαβόνας⁴⁰ δημιούργησε νέους τομείς αρμοδιοτήτων για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μεταξύ των λοιπών στόχων της, η Συνθήκη της Λισαβόνας επιδιώκει και τη βελτίωση της ικανότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης να αντιμετωπίζει φυσικές ή ανθρωπογενείς καταστροφές. Στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας οι νέες αρμοδιότητες είναι υποστηρικτικού χαρακτήρα. Η ιδιαίτερη σημασία που αποδίδει η Ευρωπαϊκή Ένωση στην Πολιτική Προστασία προκύπτει από το γεγονός ότι περιλαμβάνεται πλέον σε άρθρο της νέας Συνθήκης και συγκεκριμένα στο άρθρο 176Γ του Τίτλου XXII. Η διατύπωση του άρθρου έχει ως εξής :

«1. Η Ένωση ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών προκειμένου να ενισχύεται η αποτελεσματικότητα των συστημάτων πρόληψης των φυσικών ή ανθρωπογενών καταστροφών και προστασίας από αυτές.

Η δράση της Ένωσης έχει ως στόχο:

α) να υποστηρίζει και να συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο όσον αφορά την πρόληψη των κινδύνων, την προετοιμασία των φορέων πολιτικής προστασίας στα κράτη μέλη και την επέμβαση σε περιπτώσεις φυσικών ή ανθρωπογενών καταστροφών εντός της Ένωσης,

β) να προωθεί την ταχεία και αποτελεσματική επιχειρησιακή συνεργασία στο εσωτερικό της Ένωσης μεταξύ των εθνικών υπηρεσιών πολιτικής προστασίας,

γ) να ευνοεί τη συνοχή των δράσεων που αναλαμβάνονται σε διεθνές επίπεδο στον τομέα της πολιτικής προστασίας.

2. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη

---

⁴⁰ Το πλήρες κείμενο της Συνθήκης της Λισαβόνας είναι διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/archives/lisbon_treaty/full_text/index_el.htm, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 23/12/2015

νομοθετική διαδικασία, θεσπίζουν τα μέτρα που είναι αναγκαία για να επιτευχθούν οι στόχοι της παραγράφου 1, αποκλεισμένης οιασδήποτε εναρμόνισης των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών.»

Τον Οκτωβρίου του 2009 η Μονάδα Πολιτικής Προστασίας αναδιοργανώθηκε και χωρίστηκε σε δύο ξεχωριστές Μονάδες : τη Μονάδα Πολιτικής Προστασίας – Ανταπόκριση σε καταστροφές (Unit Civil Protection – Disaster Response) και τη Μονάδα Πολιτικής Προστασίας (Unit Civil Protection - Prevention and Preparedness). Στα πλαίσια ορισμού της νέας Ευρωπαϊκής Επιτροπής 2009-2014 και από τον Φεβρουάριο του 2010 : Οι Μονάδες Πολιτικής Προστασίας μεταφέρθηκαν στη Γενική Διεύθυνση Ανθρωπιστικής Βοήθειας (DG Humanitarian AID – ECHO), η οποία πλέον αναφέρεται ως «Ανθρωπιστική Βοήθεια και Πολιτική Προστασία». Οι Μονάδες εντός της DG ECHO αναδιοργανώνονται εκ νέου σε :

Μονάδα A/5 : Πολιτική Πολιτικής Προστασίας, Πρόληψη, Προετοιμασία και Μείωση Κινδύνου Καταστροφών

Μονάδα B/1 : Ανταπόκριση Εκτάκτων Αναγκών, η οποία διαχειρίζεται και το επιχειρησιακό σκέλος του Μηχανισμού (οργάνωση αποστολών διεθνούς συνδρομής) και την οποία διευθύνει το MIC.

Τον Δεκέμβριο του 2013 με την απόφαση 1313/2013/ΕΕ⁴¹ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, καθώς και με την μετέπειτα εκτελεστική απόφαση 2014/762/ΕΕ⁴² της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη θέσπιση των κανόνων εφαρμογής της 1313/2013/ΕΕ από την απόφαση της Επιτροπής, ιδρύθηκε προς ενίσχυση της λειτουργίας του Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας, το Κέντρο Συντονισμού Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών (Emergency Response Coordination Center – ERCC). Επιπλέον, προβλέπεται η λειτουργία Κοινού Συστήματος Επείγουσας Επικοινωνίας και Πληροφόρησης (Common Emergency Communication and Information System – CECIS), το οποίο εξασφαλίζει την επικοινωνία και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ του Συντονιστικού Κέντρου και των σημείων επαφών των κρατών-μελών,

---

⁴¹ Βλ. Απόφαση 1313/2013 / ΕΕ Του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17 Δεκεμβρίου 2013 περί μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ένωσης (Εφ.Ε.Ε. L347, 20/12/2013, σελ. 924) διαθέσιμη στο διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en&prev=search, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

⁴² Βλ. Εκτελεστική απόφαση 2014/762/ΕΕ της Επιτροπής της 16 του Οκτώβρη 2014 για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής της απόφασης αριθ. 1313/2013 / ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ένωσης και την κατάργηση των αποφάσεων της Επιτροπής 2004/277 / ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου και 2007/606 / ΕΚ, Ευρατόμ (Εφ.Ε.Ε. L320, 6/11/2014, σελ.1), διαθέσιμη στο διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en&prev=search, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

και βάσεων δεδομένων (όπως Ομάδες Επέμβασης, Μονάδες Πολιτικής Προστασίας και Μονάδες Τεχνικής Υποστήριξης) με τους διαθέσιμους πόρους. Επιπλέον η απόφαση προβλέπει τη διενέργεια εκπαιδευτικών προγραμμάτων και προγράμματα ανταλλαγής εμπειρογνομώνων. Το συντονιστικό κέντρο αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης έχει αναλάβει τον ρόλο του ως φορέα παροχής υπηρεσιών και ως πλατφόρμας για τον συντονισμό της αντιμετώπισης μείζονων καταστροφών⁴³.

Η νέα αυτή νομοθεσία για την πολιτική προστασία που τέθηκε σε ισχύ τον Ιανουάριο του 2014 παρέχει το πλαίσιο για στενότερη συνεργασία (α) στην πρόληψη των καταστροφών, (β) στην αξιολόγηση των κινδύνων, (γ) στην ετοιμότητα και τον σχεδιασμό, για παράδειγμα με περισσότερες τακτικές κοινής δράσης, κατάρτισης και ασκήσεις για τις ευρωπαϊκές ομάδες πολιτικής προστασίας. Θέτει επίσης τη βάση για την εθελοντική συγκέντρωση εμπειρογνομώνων και τεχνογνωσίας από διάφορες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τέλος, η Ευρωπαϊκή Ένωση συμμετέχει ενεργά παρέχοντας υποστήριξη στον Παγκόσμιο Μηχανισμό Επαγρύπνησης και Συντονισμού (Global Disaster Alert and Coordination System)⁴⁴, ο οποίος συστήθηκε υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών. Ο μηχανισμός αυτός παρέχει σε σχεδόν πραγματικό χρόνο ειδοποιήσεις σχετικά με τις φυσικές καταστροφές σε όλο τον κόσμο και εργαλεία για τη διευκόλυνση του συντονισμού και της απόκρισης.

---

⁴³ Βλ. Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο [COM(2014) 154 final], Μια ανοικτή και ασφαλής Ευρώπη : από τη θεωρία στην πράξη, 11/3/2014, σελ. 15, διαθέσιμη σε διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/documents/basic-documents/docs/an_open_and_secure_europe_-_making_it_happen_el.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 3/1/2016

⁴⁴ Βλ. σχετικά στον ιστότοπο του Παγκόσμιου Μηχανισμού Συντονισμού και Επαγρύπνησης <http://www.gdacs.org/>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης, 3/1/2016.

1.3. Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας (EU Civil Protection Mechanism -ECPM)

Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας συστάθηκε με απόφαση του Συμβουλίου το 2001, στη συνέχεια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε τον ανασχεδιασμό της απόφασης του Συμβουλίου με πρότασή της για νέα απόφαση του Συμβουλίου και βελτίωση του Μηχανισμού. Έτσι, τον Νοέμβριο του 2007 εκδόθηκε η νέα απόφαση 2007/779/ΕΚ⁴⁵ του Συμβουλίου, η οποία μετέπειτα τροποποιήθηκε για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής αρχικά με την απόφαση 2008/73/ΕΚ⁴⁶ της Επιτροπής και δύο χρόνια μετά με την απόφαση 2010/481/ΕΕ⁴⁷ της Επιτροπής .

Ενόψει της σημαντικής αύξησης του αριθμού, της σοβαρότητας και της έντασης των φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών τα τελευταία χρόνια και η ολοένα και αυξανόμενη πιθανότητα μελλοντικών καταστροφών πιο ακραίων και πιο πολύπλοκων με ακόμα πιο εκτεταμένες και μακροπρόθεσμες συνέπειες, λόγω, ιδίως, της κλιματικής αλλαγής και των πιθανών αλληλεπιδράσεων μεταξύ διαφόρων φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων, κατέστη ολοένα σημαντικότερη η θέσπιση μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης όσον αφορά τη διαχείριση καταστροφών. Προκειμένου, λοιπόν, η Ευρωπαϊκή Ένωση να προαγάγει την αλληλεγγύη και να υποστηρίξει, να συμπληρώσει και να διευκολύνει το συντονισμό των δράσεων των κρατών μελών στον τομέα της πολιτικής προστασίας ώστε να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα των συστημάτων πρόληψης, ετοιμότητας και αντιμετώπισης των φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών, στις 17 Δεκεμβρίου του 2013 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρώπης εξέδωσαν την νέα απόφαση 1313/2013/ΕΕ⁴⁸ σχετικά με τη λειτουργία του Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας της Ένωσης . Εν συνεχεία, στις 16 Οκτωβρίου του 2014 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με

⁴⁵ Βλ. Απόφαση 2007/779/ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου της 8ης Νοεμβρίου 2007 περί δημιουργίας κοινοτικού μηχανισμού πολιτικής προστασίας (αναδιατύπωση) (Εφ.Ε.Ε. L314, 1/12/2007, σελ.9) ή διαθέσιμη στο http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2007.314.01.0009.01.ELL&toc=OJ:L:2007:314:TOC, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

⁴⁶ Βλ. Απόφαση της Επιτροπής 2008/73 / ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου της 20ής Δεκεμβρίου 2007 για τροποποίηση της απόφασης 2004/277 / ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου όσον αφορά τους κανόνες για την εφαρμογή της απόφασης του Συμβουλίου 2007/779 / ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου περί κοινοτικού μηχανισμού πολιτικής προστασίας (Εφ.Ε.Ε. L20, 24/1/2008, σελ.23) ή διαθέσιμη στο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en&prev=search, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

⁴⁷ Βλ. Απόφαση της Επιτροπής 2010/481ΕΕ, Ευρατόμ της 29ης Ιουλίου 2010 για τροποποίηση της απόφασης 2004/277 / ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου όσον αφορά τους κανόνες για την εφαρμογή της απόφασης του Συμβουλίου 2007/779 / ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου περί κοινοτικού μηχανισμού πολιτικής προστασίας (Εφ.Ε.Ε. L236, 7/9/2010, σελ. 5) ή διαθέσιμη στο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en&prev=search, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

⁴⁸ Βλ. Απόφαση 1313/2013 / ΕΕ Του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17 Δεκεμβρίου 2013 περί μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ένωσης (Εφ.Ε.Ε. L347, 20/12/2013, σελ. 924) διαθέσιμη στο διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en&prev=search, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

την έκδοση της εκτελεστικής απόφασης 2014/762/ΕΕ⁴⁹ θέσπισε τους Κανόνες Εφαρμογής της απόφασης 1313/2013/ ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρώπης, καταργώντας παράλληλα τις αποφάσεις 2004/277 / ΕΚ, Ευρατόμ και 2007/606 / ΕΚ, Ευρατόμ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Ο Κοινοτικός αυτός Μηχανισμός έχει συσταθεί με σκοπό τη βελτίωση του συντονισμού των επεμβάσεων βοήθειας που παρέχονται σε σοβαρές καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Η καθιέρωση του αποσκοπεί στη διασφάλιση της προστασίας των ατόμων αλλά και του περιβάλλοντος, της περιουσίας και της πολιτιστικής κληρονομιάς από καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης, οι οποίες μπορεί να προκύψουν από μια σειρά φυσικών, τεχνολογικών, ραδιολογικών ή περιβαλλοντικών καταστροφών, συμπεριλαμβανομένης της ακούσιας θαλάσσιας ρύπανσης, ή από μια τρομοκρατική ενέργεια, η οποία μπορεί να συμβεί ή απειλεί να συμβεί εντός ή εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, λαμβανομένων επίσης υπόψη των ειδικών αναγκών των απομονωμένων, εξόχως απόκεντρων περιφερειών καθώς και άλλων περιοχών ή νησιών της Κοινότητας. Όσον αφορά καταστροφές λόγω τρομοκρατικών ενεργειών και πυρηνικών ή ραδιολογικών ατυχημάτων, ο μηχανισμός της Ένωσης θα πρέπει να καλύπτει μόνο τις δράσεις ετοιμότητας και αντιμετώπισης καταστροφών που εμπίπτουν στο πεδίο πολιτικής προστασίας (§3 της 1313/2013/ ΕΕ) . Πριν από τη θέσπιση του Μηχανισμού κάθε χώρα που χρειαζόταν βοήθεια για να ανταπεξέλθει σε μια έκτακτη ανάγκη έπρεπε να ζητήσει βοήθεια από κάθε μία χώρα ξεχωριστά, γεγονός πολύ δύσκολο και χρονοβόρο σε καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης. Ο λόγος για τον οποίον θεσπίστηκε ο Μηχανισμός αυτός ήταν για να υποστηρίξει και να διευκολύνει την κινητοποίηση των υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση των άμεσων αναγκών των χωρών που πλήττονται από καταστροφές ή βρίσκονται σε κίνδυνο.

Ο Μηχανισμός συμβάλει στην αντιμετώπιση των συνεπειών από καταστροφές που λαμβάνουν χώρα όχι μόνο μέσα στην επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και σε χώρες εκτός αυτής, εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα από την χώρα. Ο Μηχανισμός συμβάλει στη συνεργασία των χωρών σε περιπτώσεις εκτάκτων αναγκών. Καλύπτει τις φάσεις από την εμφάνιση της έκτακτης ανάγκης μέχρι και την εξαγωγή μαθημάτων μετά το πέρας των επιχειρήσεων. Καλύπτει κάθε είδους καταστροφή που μπορεί να συμβεί σε καιρό ειρήνης ακόμη

---

⁴⁹ Βλ. Απόφαση της Επιτροπής 2014/762/ΕΕ, της 16ης Οκτωβρίου του 2014 για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής της απόφασης αριθ. 1313/2013 / ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ένωσης και την κατάργηση των αποφάσεων της Επιτροπής 2004/277 / ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου και 2007/606 / ΕΚ, Ευρατόμ (Εφ.Ε.Ε. L320, 6/11/2014, σελ. 1) ή διαθέσιμη στο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en&prev=search, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

και τρομοκρατικές επιθέσεις, ωστόσο δεν μπορεί να παρέμβει σε μια χώρα κατά τη διάρκεια στρατιωτικών επιχειρήσεων.

Ο Μηχανισμός ιδρύθηκε με σκοπό την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών αρχών πολιτικής προστασίας σε ολόκληρη την Ευρώπη. Ο μηχανισμός περιλαμβάνει επί του παρόντος και τα 28 κράτη μέλη της ΕΕ συν την Ισλανδία, το Μαυροβούνιο, τη Νορβηγία, τη Σερβία και την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας. Η Τουρκία υπέγραψε πρόσφατα τα μνημόνια συνεργασίας με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για να συμμετάσχει στο Μηχανισμό.

Ο Μηχανισμός θα πρέπει επίσης να συμβάλει στην εφαρμογή του άρθρου 222 της Συνθήκης για την λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), μέσω της διάθεσης των μέσων και των ικανοτήτων του ανάλογα με τις ανάγκες (§4 της 1313/2013/ ΕΕ).

Επιπλέον, ο Μηχανισμός συνιστά ορατή εκδήλωση της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης διασφαλίζοντας κατά πρακτικό και έγκαιρο τρόπο τη συμβολή στην πρόληψη, την ετοιμότητα και την αντιμετώπιση καταστροφών, υφιστάμενων ή επαιλούμενων με την επιφύλαξη των σχετικών κατευθυντήριων γραμμών και διακανονισμών στο πεδίο πολιτικής προστασίας. Συνεπώς η παρούσα απόφαση δεν θα πρέπει να επηρεάζει τα αμοιβαία δικαιώματα και υποχρεώσεις που έχουν τα κράτη-μέλη δυνάμει διμερών ή πολυμερών συνθηκών, οι οποίες σχετίζονται με θέματα που καλύπτονται από την παρούσα απόφαση, ούτε την ευθύνη των κρατών μελών να προστατεύουν τους πολίτες, το περιβάλλον και τις περιουσίες στο έδαφός τους (§5 της 1313/2013/ ΕΕ).

Ο Μηχανισμός θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη το οικείο δίκαιο της Ένωσης και τις διεθνείς δεσμεύσεις, και να αξιοποιεί συνέργειες με συναφείς πρωτοβουλίες της Ένωσης, όπως το ευρωπαϊκό πρόγραμμα παρατήρησης της γης (Κοπέρνικος), το ευρωπαϊκό πρόγραμμα προστασίας των υποδομών ζωτικής σημασίας (EPCIP) και το κοινό περιβάλλον ανταλλαγής πληροφοριών (CISE). Η πρόληψη είναι ζήτημα καίριας σημασίας για την προστασία από καταστροφές και απαιτεί την ανάληψη περαιτέρω δράσης, όπως ζητείται στα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 30ής Νοεμβρίου 2009 και στο Ψήφισμα (2009/2151(INI)) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 21ης Σεπτεμβρίου 2010 σχετικά με την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Κοινοτική προσέγγιση για την πρόληψη φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών»⁵⁰. (§6 της 1313/2013/

---

⁵⁰ Βλ. Ψήφισμα (2009/2151(INI)) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 21ης Σεπτεμβρίου 2010 σχετικά με την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Κοινοτική προσέγγιση για την πρόληψη φυσικών και ανθρωπογενών

ΕΕ).

Θα πρέπει, επίσης, να περιλαμβάνει ένα γενικό πλαίσιο πολιτικής για ενωσιακές δράσεις πρόληψης κινδύνων καταστροφών με γνώμονα την επίτευξη υψηλότερου επιπέδου προστασίας και ανθεκτικότητας έναντι καταστροφών μέσω της πρόληψης ή της μείωσης των επιπτώσεών τους, καθώς και μέσω της καλλιέργειας νοοτροπίας πρόληψης, ενώ παράλληλα πρέπει να λαμβάνονται δεόντως υπόψη οι πιθανές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και να συνυπολογίζεται η ανάγκη ανάληψης της κατάλληλης δράσης με σκοπό την προσαρμογή. Υπό την προοπτική αυτή, οι εκτιμήσεις των κινδύνων, ο σχεδιασμός της διαχείρισης του κινδύνου, η αξιολόγηση της ικανότητας διαχείρισης κινδύνων που διεξάγει κάθε κράτος μέλος σε εθνικό ή σε ενδεδειγμένο κατώτερο του εθνικού επίπεδο με τη συμμετοχή αναλόγως, άλλων οικείων υπηρεσιών, η επισκόπηση των κινδύνων που προετοιμάζεται σε επίπεδο Ένωσης, και οι αξιολογήσεις από ομότιμους, είναι ουσιώδους σημασίας για μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της διαχείρισης καταστροφών, καθώς διασυνδέει τις δράσεις πρόληψης κινδύνων, ετοιμότητας και αντιμετώπισης καταστροφών. Συνεπώς, ο Μηχανισμός θα πρέπει να περιλαμβάνει γενικό πλαίσιο για την ανταλλαγή πληροφοριών ως προς τους κινδύνους και την ικανότητα διαχείρισης των κινδύνων, με την επιφύλαξη του άρθρου 346 ΣΛΕΕ, το οποίο εγγυάται ότι κανένα κράτος-μέλος δεν θα πρέπει να υποχρεούται να παρέχει πληροφορίες τη γνωστοποίηση των οποίων θεωρεί αντίθετη προς ουσιώδη συμφέροντα ασφαλείας του (§6 της 1313/2013/ ΕΕ).

Επιπλέον, θα πρέπει να περιλαμβάνει ένα γενικό πλαίσιο πολιτικής που θα επιδιώκει τη διαρκή βελτίωση του επιπέδου ετοιμότητας των συστημάτων πολιτικής προστασίας, των υπηρεσιών, του προσωπικού τους και του πληθυσμού της Ένωσης. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να περιλαμβάνονται πρόγραμμα ασκήσεων, πρόγραμμα άντλησης διδαγμάτων, καθώς και προγράμματα και δίκτυο κατάρτισης, σε επίπεδο Ένωσης και κρατών-μελών, σε θέματα πρόληψης, ετοιμότητας και αντιμετώπισης καταστροφών, όπως ζητείται στα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2008 σχετικά με τις ευρωπαϊκές ρυθμίσεις για την κατάρτιση στον τομέα της διαχείρισης καταστροφών (§8 της 1313/2013/ ΕΕ).

Όσον αφορά τις επεμβάσεις παροχής βοήθειας για την αντιμετώπιση καταστροφών εκτός της Ένωσης, ο Μηχανισμός θα πρέπει να διευκολύνει και να υποστηρίζει τις δράσεις που αναλαμβάνουν τα κράτη μέλη και η Ένωση συνολικά για την προώθηση της συνεκτικότητας του παγκόσμιου έργου στον τομέα της πολιτικής προστασίας. Τα Ηνωμένα Έθνη, στις περιπτώσεις

καταστροφών», σε διαδικτυακό τόπο, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2010-0326+0+DOC+XML+V0//EL>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 5/1/2016

που είναι παρόντα, έχουν γενικό συντονιστικό ρόλο για τις επιχειρήσεις παροχής βοήθειας σε τρίτες χώρες. Η βοήθεια που παρέχεται στο πλαίσιο του Μηχανισμού θα πρέπει να συντονίζεται με τα Ηνωμένα Έθνη και άλλους συναφείς διεθνείς φορείς για να μεγιστοποιηθεί η χρήση των διαθέσιμων πόρων και να αποφεύγονται οι περιττές αλληλοεπικαλύψεις των προσπαθειών. Ο ενισχυμένος συντονισμός της παροχής βοήθειας πολιτικής προστασίας μέσω του μηχανισμού της Ένωσης, αποτελεί προϋπόθεση για να υποστηριχθεί η συνολική προσπάθεια συντονισμού και για να εξασφαλισθεί ολοκληρωμένη συμβολή της Ένωσης στη γενική προσπάθεια παροχής βοήθειας. Σε καταστροφές, κατά τις οποίες η βοήθεια παρέχεται στο πλαίσιο τόσο του μηχανισμού της Ένωσης όσο και του Κανονισμού 1257/96/ΕΚ του Συμβουλίου⁵¹, η Επιτροπή θα πρέπει να εξασφαλίζει την αποτελεσματικότητα, τη συνοχή και τη συμπληρωματικότητα ολόκληρης της αντίδρασης της Ένωσης σεβόμενη την Ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανθρωπιστική βοήθεια⁵² (§14 της 1313/2013/ ΕΕ).

Ο Μηχανισμός μπορεί επίσης να χρησιμοποιείται για την υποστήριξη πολιτικής προστασίας στην προξενική βοήθεια που παρέχεται στους πολίτες της Ένωσης σε καταστροφές σε τρίτες χώρες, κατόπιν αιτήματος των προξενικών αρχών των ενδιαφερομένων κρατών μελών. Τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη θα πρέπει, στο μέτρο του δυνατού, να συντονίζουν μεταξύ τους καθώς και με οποιουδήποτε άλλους σχετικούς φορείς τις αιτήσεις αυτές ώστε να διασφαλίζεται η βέλτιστη χρήση του μηχανισμού της Ένωσης και να αποφεύγονται οι επιτόπιες πρακτικές δυσκολίες. Τη στήριξη αυτή θα μπορούσε να αιτεί παραδείγματος χάριν, το «ηγετικό κράτος» ή το αρμόδιο για τον συντονισμό της παρεχόμενης βοήθειας κράτος μέλος για όλους τους πολίτες της Ένωσης. Η έννοια του «ηγετικού κράτους» θα πρέπει να γίνεται αντιληπτή σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την υλοποίηση της έννοιας του ηγετικού κράτους στον προξενικό τομέα⁵³. Η παρούσα απόφαση εφαρμόζεται με την επιφύλαξη των ενωσιακών κανόνων περί προξενικής προστασίας των πολιτών της Ένωσης στο εξωτερικό (§17 της 1313/2013/ ΕΕ).

Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας απαρτίζεται από σειρά στοιχείων και

---

⁵¹ Βλ. Κανονισμό 1257/96/ ΕΚ του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 1996, σχετικά με την ανθρωπιστική βοήθεια (Εφ.Ε.Ε. L 163, 2.7.1996, σελ. 1) ή διαθέσιμη στο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en&prev=search, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

⁵² Βλ. Κοινή δήλωση του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνεργομένων στα πλαίσια του Συμβουλίου, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Εφ.Ε.Ε. C 25, 30.1.2008, σελ. 1).

⁵³ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την υλοποίηση της έννοιας του ηγετικού κράτους στον προξενικό τομέα (Εφ.Ε.Ε. C 317, 12/12/2008, σελ. 6)

δράσεων, τα οποία αρχικά αναφέρονταν στην απόφαση 2007/779/ΕΚ⁵⁴ του Συμβουλίου (όπως αυτή διαμορφώνεται μετά τις τροποποιήσεις των 2008/73/ΕΚ⁵⁵ και 2010/481/ΕΕ⁵⁶ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής). Αυτά ήταν :

▲ Ο προσδιορισμός των ομάδων επέμβασης και των άλλων μέσων υποστήριξης των επεμβάσεων που διαθέτουν τα κράτη-μέλη για επεμβάσεις παροχής βοήθειας σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης

▲ Η εκπόνηση και εφαρμογή εκπαιδευτικού προγράμματος για τις ομάδες επέμβασης και τα άλλα μέσα υποστήριξης των επεμβάσεων καθώς και για τους εμπειρογνώμονες των ομάδων που είναι επιφορτισμένες με την εκτίμηση ή και τον συντονισμό

▲ Η διεξαγωγή εργαστηρίων, σεμιναρίων και έργων δοκιμαστικής εφαρμογής με αντικείμενο μείζονες πτυχές των επεμβάσεων

▲ Η συγκρότηση και αποστολή ομάδων εκτίμησης ή και συντονισμού

▲ Η συγκρότηση και διαχείριση ενός Κέντρου Παρακολούθησης και Πληροφόρησης (ΚΠΠ – Monitoring and Information Centre - MIC), το οποίο είναι προσπελάσιμο και ικανό να αντιδρά άμεσα, 24 ώρες ημερησίως, και να εξυπηρετεί τα κράτη-μέλη και την Επιτροπή για τους σκοπούς του Μηχανισμού. Το ΚΠΠ έχει αντικατασταθεί σήμερα από το Κέντρο Συντονισμού Αντιμετώπισης Έκτακτων Αναγκών (ΚΣΑΕΑ - Emergency Response Coordination Centre - ERCC)

▲ Η δημιουργία και διαχείριση Κοινού Συστήματος Επικοινωνιών και Πληροφόρησης σε Καταστάσεις Εκτάκτου Ανάγκης (ΚΣΕΠΕΑ – Common Emergency Communication and Information System - CECIS) που εξασφαλίζει την επικοινωνία και την από κοινού πρόσβαση

---

⁵⁴ Βλ. Απόφαση 2007/779/ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου της 8ης Νοεμβρίου 2007 περί δημιουργίας κοινοτικού μηχανισμού πολιτικής προστασίας (αναδιατύπωση) (Εφ.Ε.Ε. L314, 1/12/2007, σελ.9) ή διαθέσιμη στο http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2007.314.01.0009.01.ELL&toc=OJ:L:2007:314:TOC, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

⁵⁵ Βλ. Απόφαση της Επιτροπής 2008/73 / ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου της 20ής Δεκεμβρίου 2007 για τροποποίηση της απόφασης 2004/277 / ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου όσον αφορά τους κανόνες για την εφαρμογή της απόφασης του Συμβουλίου 2007/779 / ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου περί κοινοτικού μηχανισμού πολιτικής προστασίας (Εφ.Ε.Ε. L20, 24/1/2008, σελ.23) ή διαθέσιμη στο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en&prev=search, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

⁵⁶ Βλ. Απόφαση της Επιτροπής 2010/481ΕΕ, Ευρατόμ της 29ης Ιουλίου 2010 για τροποποίηση της απόφασης 2004/277 / ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου όσον αφορά τους κανόνες για την εφαρμογή της απόφασης του Συμβουλίου 2007/779 / ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου περί κοινοτικού μηχανισμού πολιτικής προστασίας (Εφ.Ε.Ε. L236, 7/9/2010, σελ. 5) ή διαθέσιμη στο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en&prev=search, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

στις πληροφορίες μεταξύ του ΚΠΠ και των σημείων επαφής των κρατών-μελών

▲ Η συμβολή στην ανάπτυξη συστημάτων ανίχνευσης και έγκαιρης προειδοποίησης, για καταστροφές, οι οποίες μπορούν να πλήξουν το έδαφος των κρατών-μελών, προκειμένου να εξασφαλισθεί η ταχεία αντίδραση των κρατών-μελών της Κοινότητας, καθώς και η συμβολή στην κατάρτιση των συστημάτων αυτών μέσω μελετών και αξιολογήσεων της αναγκαιότητας και της σκοπιμότητας τους και μέσω δράσεων για την προώθηση των διασυνδέσεων τους και της σύνδεσης τους με το ΚΠΠ (MIC) και το ΚΣΕΠΕΑ (CECIS). Τα συστήματα αυτά λαμβάνουν υπόψη και αξιοποιούν τις υπάρχουσες πληροφορίες και τις πηγές παρακολούθησης και ανίχνευσης

▲ Η παροχή στήριξης στα κράτη-μέλη για την απόκτηση πρόσβασης σε εξοπλισμό και μεταφορικούς πόρους.

Για την εφαρμογή του Μηχανισμού η Επιτροπή επικουρείται από επιτροπή εκπροσώπων των κρατών-μελών, η οποία έχει διαχειριστικό και συμβουλευτικό χαρακτήρα και ονομάζεται Επιτροπή Πολιτικής Προστασίας. Η Επιτροπή αυτή ταυτίζεται με την Διαχειριστική Επιτροπή για το Πρόγραμμα Δράσης. Η Επιτροπή θα πρέπει να παρέχει κατάλληλη υλικοτεχνική υποστήριξη στις ομάδες εμπειρογνομόνων που αποστέλλονται επιτόπου. Προκειμένου να διασφαλισθούν ενιαίες συνθήκες για την εφαρμογή της παρούσας απόφασης, θα πρέπει να ανατεθούν εκτελεστικές αρμοδιότητες στην Επιτροπή όσον αφορά τη διάδραση του ΚΣΑΕΑ με τα σημεία επαφής των κρατών μελών και τις επιχειρησιακές διαδικασίες για την αντιμετώπιση καταστροφών εντός και εκτός της Ένωσης, τις συνιστώσες του ΚΣΕΠΕΑ και την οργάνωση της ανταλλαγής πληροφοριών μέσω του ΚΣΕΠΕΑ, τη διαδικασία για την ανάπτυξη ομάδων εμπειρογνομόνων, τον εντοπισμό των μονάδων, άλλων ικανοτήτων αντιμετώπισης και εμπειρογνομόνων, τις επιχειρησιακές απαιτήσεις για τη λειτουργία και διαλειτουργικότητα των μονάδων, την επίτευξη των στόχων σε επίπεδο ικανότητας, τις απαιτήσεις διαλειτουργικότητας και ποιότητας και τη διαδικασία πιστοποίησης και καταχώρισης για τη λειτουργία της ΕΙΑΚΕΑ, καθώς και τις χρηματοδοτικές ρυθμίσεις, τον εντοπισμό και την κάλυψη ελλείψεων στην ΕΙΑΚΕΑ, την οργάνωση του προγράμματος εκπαίδευσης, το πλαίσιο ασκήσεων και το πρόγραμμα άντλησης διδαγμάτων, και την οργάνωση στήριξης για τη μεταφορά της βοήθειας. Οι αρμοδιότητες αυτές θα πρέπει να ασκούνται σύμφωνα με τον Κανονισμό 182/2011/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁵⁷.

⁵⁷ Βλ. Κανονισμό 182/2011/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 2011, για τη θέσπιση κανόνων και γενικών αρχών σχετικά με τους τρόπους ελέγχου από τα κράτη μέλη της άσκησης των

Η λειτουργία του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας σήμερα (μετά την έκδοση των αποφάσεων 1313/2013/ ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και την 2014/762/ΕΕ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής) υποστηρίζεται από :

- ▲ Το Κέντρο Συντονισμού Αντιμετώπισης Έκτακτων Αναγκών (ERCC), που ίδρυσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Μάιο του 2013 και το οποίο βασίζεται στην υφιστάμενη αίθουσα διαχείρισης ανθρωπιστικών κρίσεων και στο Κέντρο Παρακολούθησης και Πληροφόρησης (MIC) για την Πολιτική Προστασία. Στόχος του είναι η παροχή μιας πιο αποτελεσματικής και ταχύτερης ανταπόκρισης οποτεδήποτε και οπουδήποτε κτυπήσει μια καταστροφή.
- ▲ Την Ευρωπαϊκή Ικανότητα για την αντιμετώπιση της έκτακτης ανάγκης (EERC), η οποία φέρει τη μορφή μιας εθελοντικής δεξαμενής προδεδουλευμένων ικανοτήτων των κρατών μελών, εκπαιδευμένους εμπειρογνώμονες
- ▲ Το Κοινό Σύστημα Επείγουσας Επικοινωνίας και Πληροφόρησης (CECIS), το οποίο διαχειρίζεται η Επιτροπή και εξασφαλίζει την επικοινωνία και την από κοινού πρόσβαση στις πληροφορίες μεταξύ του ERCC και των σημείων επαφής των κρατών-μελών
- ▲ Τις Βάσεις Δεδομένων, Ομάδες Επέμβασης, Μονάδες Πολιτικής Προστασίας και Μονάδες Τεχνικής Υποστήριξης, με τους διαθέσιμους πόρους
- ▲ Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα και
- ▲ Το Πρόγραμμα Ανταλλαγής Εμπειρογνομών.

(α) Το Κέντρο Συντονισμού Αντιμετώπισης Έκτακτων Αναγκών (ERCC)⁵⁸

Το νέο Κέντρο Συντονισμού Αντιμετώπισης Έκτακτων Αναγκών (ERCC) το οποίο θεσπίστηκε εντός της ECHO τον Μάιο του 2013 ως διάδοχος του Κέντρου Παρακολούθησης και Πληροφοριών (MIC), αποτελεί το επιχειρησιακό κέντρο του EUCPM. Το ERCC δίνει τη δυνατότητα σε χώρες που έχουν υποστεί εκτεταμένες καταστροφές να υποβάλλουν αίτημα παροχής βοήθειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η απόκριση να είναι συντονισμένη για όλα τα κράτη-μέλη. Το κέντρο μπορεί ανά πάσα στιγμή να βασισθεί σε ένα δίκτυο εμπειρογνομόνων και είναι εν γένει σε θέση να διαμορφώσει κατάλληλα προσαρμοσμένη ομάδα ανταπόκρισης για κάθε είδους καταστροφή εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα την αποστολή της στον τόπο της καταστροφής οπουδήποτε ανά την υφήλιο. Το ERCC, λοιπόν λειτουργεί ως σύνδεσμος επικοινωνίας μεταξύ της πληγείσας χώρας, των χωρών που συμμετέχουν στον Μηχανισμό και των εμπειρογνομόνων που αποστέλλονται στον τόπο καταστροφής.

Τα κύρια πλεονεκτήματά του είναι: ικανότητα να αντιμετωπίζει ταυτόχρονα πολλές καταστάσεις έκτακτης ανάγκης σε διαφορετικές χρονικές ζώνες, λειτουργεί επιχειρησιακά παρακολουθώντας συνεχώς τους κινδύνους σε 24ωρη βάση και όλες τις ημέρες της εβδομάδας συλλέγει και αναλύει έγκυρες πληροφορίες για τις υφιστάμενες καταστροφές στις πληγείσες περιοχές σε πραγματικό χρόνο, προετοιμάζει τα σχέδια για την αποστολή εμπειρογνομόνων, ομάδων και εξοπλισμού και συνεργασία με τα κράτη μέλη για να προσδιοριστούν οι διαθέσιμοι πόροι και να συντονιστούν οι προσπάθειες της Ένωσης στην αντιμετώπιση καταστροφών, αντιστοιχίζοντας τις προσφορές βοήθειας στις ανάγκες της πληγείσας χώρας. Το ERCC αποτελεί κέντρο συγκέντρωσης πληροφοριών και σημείο εισόδου των αιτημάτων για βοήθεια από τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Το ERCC διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο στην προώθηση της ευαισθητοποίησης για τις καταστάσεις που απαιτούν αντιμετώπιση καταστροφών, στην Επιτροπή, άλλα θεσμικά όργανα και κράτη μέλη.

Επομένως η αναθεωρημένη νομοθεσία ενός Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας δημιουργεί μια Ευρωπαϊκή Επάρκεια Αντιμετώπισης Έκτακτων Αναγκών, μεταβαίνοντας από την προηγούμενη διευθέτηση κατά περίπτωση σε ένα πιο προβλέψιμο και αξιόπιστο σύστημα που επιτρέπει καλύτερο σχεδιασμό και συντονισμό. Η νέα νομοθεσία τέθηκε

---

⁵⁸ Για το Κέντρο Συντονισμού Αντιμετώπισης Έκτακτων Αναγκών (ERCC), βλ. στο διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/emergency-response-coordination-centre-ercc_en, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 4/1/2016

σε ισχύ στην αρχή του 2014.

Η αναθεωρημένη νομοθεσία θεσπίζει μια εθελοντική συνένωση επαρκειών αντιμετώπισης και εμπειρογνομόνων, διαθέσιμων για άμεση αποστολή ως μέρος μιας συλλογικής Ευρωπαϊκής παρέμβασης. Αυτή η επάρκεια θα περιλάβει μια διαδικασία πιστοποίησης για τους πόρους που θα διατεθούν στην εθελοντική δεξαμενή, αναγνώριση των τρεχόντων χασμάτων και τον τρόπο που μπορούν να καλυφθούν αυτά τα χάσματα, ανάπτυξη διαφόρων σεναρίων καταστροφής για τα οποία θα ήταν απαραίτητη μια Ευρωπαϊκή ανταπόκριση και αυξημένη συγχρηματοδότηση για τη μεταφορά των φορτίων και των ομάδων.

(β) Η Ευρωπαϊκή Ικανότητα για την Αντιμετώπιση της Έκτακτης Ανάγκης (EERC)⁵⁹

Η EERC αποτελείται από μια εθελοντική συγκέντρωση των πόρων που θα χρησιμοποιηθούν για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, οι οποίες έχουν δοθεί από τις χώρες που συμμετέχουν στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας . Η εθελοντική συγκέντρωση επιτρέπει μια πιο προβλέψιμη, ταχύτερη και αξιόπιστη ανταπόκριση της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε καταστροφές. Έχει επίσης ως στόχο να διευκολύνει το καλύτερο σχεδιασμό και συντονισμό τόσο σε ευρωπαϊκό και σε εθνικό επίπεδο, της αντιμετώπισης των κρίσεων που προκαλούνται από φυσικές και ανθρωπογενής καταστροφές. Μέχρι σήμερα έχουν υπάρξει δύο δράσεις από την EERC, στο πλαίσιο αντιμετώπισης της κρίσης Έμπολα.

Οι στόχοι χωρητικότητας για την ευρωπαϊκή ικανότητα για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης (EERC) θα πρέπει να ορίζονται και να αναθεωρούνται τακτικά, ώστε να έχουν επαρκή αριθμό όλων των απαραίτητων τύπων μονάδων, διάφορες ικανότητες αντίδρασης, και εμπειρογνώμονες που θα διατίθενται στο πλαίσιο δράσης του Μηχανισμού. Οι απαιτήσεις ποιότητας και διαλειτουργικότητας πρέπει να ορίζονται και να αναθεωρούνται τακτικά για να εξασφαλίζεται ένα ομοιόμορφο ελάχιστο επίπεδο ποιότητας και διαλειτουργικότητας όλων των δυνατοτήτων που συμμετέχουν στο EERC.

Η πιστοποίηση και η καταγραφή της διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένων των στοιχείων της αυτοαξιολόγησης, θα πρέπει να καθοριστούν για να επιβεβαιώνεται ότι οι ικανότητες στην εθελοντική συγκέντρωση πληρούν όλες τις απαραίτητες προϋποθέσεις και, όπου είναι αναγκαίο, να επωφελείται από περιορισμένες συγχρηματοδοτήσεις της Ένωσης «το κόστος της

---

⁵⁹ Για την Ευρωπαϊκή Ικανότητα για την αντιμετώπιση της έκτακτης ανάγκης (EERC) βλ. στο διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 4/1/2016

προσαρμογής». Αυτή η διαδικασία πιστοποίησης και καταχώρισης θα πρέπει να εξασφαλίζει επαρκή γεωγραφική ισορροπία των ικανοτήτων σύμφωνα με την τοποθεσία των κινδύνων, και να εξετάζει τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων κρατών μελών.

Η ταυτοποίηση των πιθανών κενών ικανότητας αντίδρασης της EERC θα πρέπει να επιτρέψει στην Επιτροπή και τα κράτη-μέλη να καθορίσουν από κοινού ποιες ικανότητες είναι διαθέσιμες εντός ή εκτός της εθελοντικής συγκέντρωσης. Τα κράτη-μέλη μεμονωμένα ή μέσω κοινοπραξιών θα πρέπει να επωφεληθούν από την περιορισμένη συγχρηματοδότηση της Ένωσης, εφόσον αυτή είναι οικονομικά αποδοτική και επιβεβαιώθηκε από εκτιμήσεις του κινδύνου.

Για την ανάπτυξη της λειτουργίας του EERC, περιορισμένες ποσότητες ενωσιακής συγχρηματοδότησης μέσα από συμβάσεις-πλαίσια, συμφωνίες-πλαίσια εταιρικής σχέσης ή παρόμοιες ρυθμίσεις θα πρέπει να στηρίζουν την πρόσβαση των κρατών-μελών σε πρόσθετες δυνατότητες για την αντιμετώπιση εκτάκτων ελλείψεων σε έκτακτες καταστροφές, δηλαδή καταστροφές, οι οποίες από τη φύση και μέγεθος τους είναι πέρα από αυτό που μπορεί λογικά να αναμένεται.

(γ) Το Κοινό Σύστημα Επείγουσας Επικοινωνίας και Πληροφόρησης (CECIS)⁶⁰

Το CECIS είναι μια πολύγλωσση εφαρμογή του διαδικτύου, η οποία διευκολύνει την επικοινωνία του ERCC με τα σημεία επαφής των χωρών που συμμετέχουν στον Μηχανισμό και λειτουργούν επί 24ώρου βάσεως, καθιστώντας έτσι την αντιμετώπιση καταστροφών ταχύτερη και αποτελεσματική. Έχει ως στόχο την καλύτερη προστασία των πολιτών από τις φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές. Το σύστημα αυτό διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ των Εθνικών Αρχών που είναι αρμόδιες για την πολιτική προστασία και την θαλάσσια ρύπανση, με σκοπό τη βελτίωση των δυνατοτήτων τους έτσι ώστε να είναι σε θέση να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά τις καταστάσεις εκτάκτων αναγκών τόσο σε επίπεδο πρόληψης όσο και σε επίπεδο ετοιμότητας και ανταπόκρισης – αποκατάστασης.

Βασικός σκοπός του είναι να τηρεί μια βάση δεδομένων σχετικά με τους πόρους και τα μέσα που μπορούν να διατεθούν, να διαχειρίζεται αιτήματα βοήθειας, να ανταλλάσσει πληροφορίες και να καταγράφει όλες τις δράσεις που αναλαμβάνονται στα πλαίσια της Πολιτικής Προστασίας. Ο τρόπος λειτουργίας του CECIS επιτρέπει στους εμπλεκόμενους φορείς να

⁶⁰ Για Το Κοινό Σύστημα Επείγουσας Επικοινωνίας και Πληροφόρησης (CECIS), βλ. σε διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 4/1/2016

μπορούν να ανταλλάσσουν τις επιχειρησιακές πληροφορίες με ασφαλή και αξιόπιστο τρόπο, όπως απαιτείται για την αποτελεσματική εφαρμογή του Μηχανισμού.

(δ) Μονάδες Πολιτικής Προστασίας⁶¹

Η ιδέα της δημιουργίας Μονάδων Πολιτικής Προστασίας για την ενίσχυση της αντιμετώπισης φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών ξεκίνησε από τα κράτη-μέλη μετά από το τσουνάμι στη νοτιοανατολική Ασία τον Δεκεμβρίου του 2004. Τον Ιούνιο του 2005, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τη γενική ιδέα σύμφωνα με την οποία η Ευρωπαϊκή Ένωση θα αναπτύξει μηχανισμούς άμεσης αντίδρασης βασιζόμενη στις Μονάδες Πολιτικής Προστασίας των κρατών-μελών.

Η απόφαση του Συμβουλίου 2007/779/ΕΚ⁶² καθιέρωσε τις Μονάδες Πολιτικής Προστασίας και όρισε ότι τα κράτη-μέλη οφείλουν να προσδιορίσουν τις μονάδες εντός έξι μηνών από την έγκριση του αναθεωρημένου μηχανισμού, δηλαδή έως τις 16 Μαΐου του 2008. Στο άρθρο 3 της Απόφασης ως Μονάδα ορίζεται η «αυτάρκης και αυτόνομη οργάνωση ικανοτήτων των κρατών-μελών ή κινητή επιχειρησιακή ομάδα των κρατών-μελών σύμφωνα με προκαθορισμένα καθήκοντα και ανάγκες που αποτελείται από συνδυασμό ανθρώπινων και υλικών πόρων και προσδιορίζεται βάσει της ικανότητας επέμβασης ή του καθήκοντος (των καθηκόντων) που δύναται να αναλάβει». Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μετά από στενή συνεργασία με τα κράτη-μέλη όρισε τους Κανόνες που θα διέπουν τις Μονάδες Πολιτικής Προστασίας. Οι κατηγορίες των Μονάδων ορίζονται βάσει της απόφασης 2008/73/ΕΚ⁶³ της Επιτροπής που αφορά τους Κανόνες Εφαρμογής της απόφασης για τον Μηχανισμό. Στην εν λόγω απόφαση αναφέρονται λεπτομερώς τα χαρακτηριστικά και οι απαιτήσεις των Μονάδων και των Ομάδων Τεχνικής Υποστήριξης. Σύμφωνα με αυτή την απόφαση οι χώρες που μετέχουν στον Μηχανισμό ορίζουν και τις Μονάδες που διαθέτουν στα ακόλουθα πεδία :

---

⁶¹ Για τις Μονάδες Πολιτικής Προστασίας, βλ. σε διαδουκτικό τόπο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 4/1/2016

⁶² Απόφαση 2007/779/ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου της 8ης Νοεμβρίου 2007 περί δημιουργίας κοινοτικού μηχανισμού πολιτικής προστασίας (αναδιατύπωση) (Εφ.Ε.Ε. L314, 1/12/2007, σελ.9) ή διαθέσιμη στο http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2007.314.01.0009.01.ELL&toc=OJ:L:2007:314:TOC, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

⁶³ Βλ. Απόφαση της Επιτροπής 2008/73 / ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου της 20ής Δεκεμβρίου 2007 για τροποποίηση της απόφασης 2004/277 / ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου όσον αφορά τους κανόνες για την εφαρμογή της απόφασης του Συμβουλίου 2007/779 / ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου περί κοινοτικού μηχανισμού πολιτικής προστασίας (Εφ.Ε.Ε. L20, 24/1/2008, σελ.23) ή διαθέσιμη στο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en&prev=search, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

- ▲ Στην άντληση και καθαρισμό νερού
- ▲ Στην έρευνα και διάσωση σε αστικό περιβάλλον
- ▲ Στην πυρόσβεση με εναέρια μέσα (αεροπλάνα και ελικόπτερα)
- ▲ Στην ιατρική βοήθεια (προωθημένα κινητά ιατρεία, εκκένωση από αέρος, κινητά νοσοκομεία)
- ▲ Καταλύματα έκτακτης ανάγκης
- ▲ Ομάδες ανίχνευσης και δειγματοληψίας Χημικών, Βιολογικών, Ραδιολογικών και Πυρηνικών Ουσιών
- ▲ Ομάδες έρευνα και διάσωσης σε συνθήκες Χημικών, Βιολογικών, Ραδιολογικών και Πυρηνικών συμβάντων.

(ε) Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα του Μηχανισμού⁶⁴

Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα του Μηχανισμού αποτελεί το ουσιαστικό μέρος του κοινοτικού μηχανισμού. Είναι πολύ σημαντικό για την προετοιμασία του προσωπικού που λαμβάνει μέρος στις επεμβάσεις βοήθειας της πολιτικής προστασίας τόσο εντός, όσο και εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης . Παρέχει μια εξαιρετική πλατφόρμα για την ανταλλαγή εμπειριών και τη δικτύωση μεταξύ εθνικών φορέων των συμμετεχουσών χωρών, το πρόγραμμα περιλαμβάνει εκπαιδευτικά σεμινάρια κοινές ασκήσεις προσομοίωσης και προγράμματα ανταλλαγής εμπειρογνομόνων, όπου ειδικοί μπορούν να μάθουν τις ευθύνες που υπάρχουν στο πλαίσιο διαφορετικών εθνικών συστημάτων.

Στόχος αυτών των Προγραμμάτων είναι, μέσω του καταρτισμένου προσωπικού, να διασφαλίζεται η αποτελεσματική, ταχεία και ευέλικτη αντίδραση του Μηχανισμού σε περιπτώσεις εκτάκτων αναγκών και καταστροφών . Το Πρόγραμμα αυτό περιλαμβάνει μια σειρά εκπαιδευτικών σεμιναρίων που ανταποκρίνονται σε κάθε είδους σενάριο έκτακτης ανάγκης . Το κοινό στο οποίο απευθύνεται είναι αρκετά διευρυνμένο και μπορεί να περιλαμβάνει εμπειρογνώμονες σε θέματα αξιολόγησης και συντονισμού, ειδικούς σε συγκεκριμένους τομείς όπως είναι η θαλάσσια ρύπανση, το περιβάλλον, οι γεωλογικοί κίνδυνοι, διαχειριστές εκτάκτων

⁶⁴ Για το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα του Μηχανισμού βλ. σε διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 4/1/2016

αναγκών ακόμη και ιατρικό προσωπικό. Όλα τα μαθήματα συνδυάζουν θεωρία και πρακτική, καθώς και τις διεθνείς κατευθυντήριες γραμμές και πρότυπα διαδικασιών λειτουργίας . Οι συμμετέχοντες παίρνουν την ευκαιρία να εξασκήσουν τις δεξιότητες τους και τους δίνεται η ευκαιρία να βελτιώσουν την ικανότητα τους να εργάζονται σε ευρύτερο διεθνές πλαίσιο.

(στ) Πρόγραμμα Ανταλλαγής Εμπειρογνομόνων⁶⁵

Μέρος του Κοινοτικού Μηχανισμού είναι και το Πρόγραμμα Ανταλλαγής Εμπειρογνομόνων, το οποίο στοχεύει στην βελτίωση των ικανοτήτων των δυνάμεων Πολιτικής Προστασίας στις περιπτώσεις καταστροφών και στην αύξηση της αποτελεσματικότητας των επιχειρήσεων που αναλαμβάνονται . Το Πρόγραμμα βασίζεται στην αμοιβαία ανταλλαγή εμπειρογνομόνων μεταξύ φορέων πολιτικής προστασίας των συμμετεχουσών χωρών. Το Πρόγραμμα χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή . Για κάθε χώρα που συμμετέχει υπάρχει ένας Εθνικός Συντονιστής, ο οποίος είναι υπεύθυνος για την έγκριση και αξιολόγηση των συμμετοχών . Η διαδικασία της ανταλλαγής παρέχει στους συμμετέχοντες εμπειρογνώμονες πολυάριθμες ευκαιρίες ανταλλαγής εμπειριών, διεύρυνσης των γνώσεων και των επιχειρησιακών ικανοτήτων τους.

---

⁶⁵ Για το Πρόγραμμα Ανταλλαγής Εμπειρογνομόνων βλ. σε διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 4/1/2016

1.4. Ενεργοποίηση του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας⁶⁶

Ο Κοινοτικός Μηχανισμός μπορεί να ενεργοποιηθεί τόσο εντός όσο και εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, η μόνη διαφορά έγκειται στις διαδικασίες ενεργοποίησης του Μηχανισμού που ακολουθούνται κάθε φορά.

Εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο Μηχανισμός μπορεί να ενεργοποιηθεί μέσω του ERCC από κάθε συμμετέχων κράτος που έχει πληγεί από μια ιδιαίτερα μεγάλη καταστροφή την οποία δεν μπορεί να αντιμετωπίσει με ίδια μέσα. Το κράτος δεν έχει παρά να στείλει ένα επίσημο αίτημα για βοήθεια στο ERCC . Από την στιγμή που το ERCC θα λάβει το αίτημα το διοχετεύει στα εθνικά σημεία επαφής του ERCC, που αντιπροσωπεύουν τις αρχές πολιτικής προστασίας των συμμετεχόντων κρατών, τα οποία λειτουργούν σε 24 ωρη βάση. Τα σημεία αυτά επεξεργάζονται το αίτημα, αξιολογούν τους διαθέσιμους πόρους και μέσα που έχουν και εν συνεχεία ενημερώνουν το ERCC αν είναι σε θέση να παρέχουν βοήθεια και τι είδους βοήθεια θα είναι αυτή. Το ERCC με την σειρά του συγκεντρώνει και επεξεργάζεται τις προσφορές των κρατών σε σχέση με τις ανάγκες της πληγείσας χώρας και ενημερώνει την χώρα για τη διαθέσιμη βοήθεια . Η χώρα αυτή δηλώνει από ποιες χώρες θα δεχτεί τελικά βοήθεια και το ERCC ενημερώνει τις επιλεγείσες χώρες ώστε να παράσχουν την βοήθεια τους . Στη συνέχεια, οι συμμετέχουσες χώρες ανταποκρίνονται αποστέλλοντας εμπειρογνώμονες ή βοήθεια σε είδος, προκειμένου να συμβάλουν στην αντιμετώπιση της κατάστασης επιτόπου. Η βοήθεια μπορεί να περιλαμβάνει ομάδες αναζήτησης και διάσωσης, ιατρικές υπηρεσίες, αντλίες υψηλής δυναμικότητας, μονάδες καθαρισμού νερού κ.ά. Το ERCC βοηθά στον συντονισμό της ευρωπαϊκής βοήθειας, αντιστοιχίζοντας την προσφορά στις ανάγκες, διευκολύνοντας και συχνά συγχρηματοδοτώντας τη μεταφορά της βοήθειας και αποστέλλοντας ομάδες παρακολούθησης της κατάστασης, εφόσον χρειάζεται.

Δεδομένου ότι η χρήση του Μηχανισμού δεν περιορίζεται σε παρεμβάσεις μόνο εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οποιαδήποτε τρίτη χώρα που πλήττεται από μια καταστροφή μπορεί επίσης να αιτηθεί βοήθεια από τον Μηχανισμό μέσω του ERCC . Στην περίπτωση αυτή η Επιτροπή έρχεται σε διαβουλεύσεις με την Προεδρία του Συμβουλίου ώστε να καθοριστεί η πορεία δράσης που θα αναλάβει ο Μηχανισμός. Αν για παράδειγμα η περιοχή που ζητά βοήθεια πλήττεται από συγκρούσεις ή πολιτικές αναταραχές τότε το Συμβούλιο μέσω της Προεδρίας πρέπει να δηλώσει ότι η περίπτωση εμπίπτει στα πλαίσια της Διαχείρισης Κρίσεων όπως προβλέπεται από το

⁶⁶ Για τη διαδικασία ενεργοποίησης του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας βλ. σε διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 4/1/2016

Κεφάλαιο 5 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αν όμως δεν τίθεται θέμα Διαχείρισης Κρίσεων τότε ακολουθούνται οι συνήθεις διαδικασίες που έχουν περιγραφεί παραπάνω.

Οι συνεννοήσεις για την αποστολή βοήθειας μπορούν πέρα από την αίτηση μιας χώρας στο ERCC να γίνουν και απευθείας μεταξύ πληγείσας χώρας και άλλων χωρών. Οι ομάδες επέμβασης που αποστέλλονται στο πεδίο με οποιονδήποτε τρόπο βρίσκονται υπό τον συντονισμό της χώρας υποδοχής που υπόκεινται στο εθνικό δίκαιο της χώρας αυτής. Σε περίπτωση που η χώρα επιθυμεί να σταματήσουν οι ενέργειες των ομάδων αυτών έχει το δικαίωμα ανά πάσα στιγμή να το ζητήσει . Ακόμα σε περιπτώσεις τρίτων χωρών πολλές φορές ο Μηχανισμός χρειάζεται να συνεργαστεί και με άλλους Οργανισμούς όπως ο ΟΗΕ και το NATO που θα σπεύσουν για παροχή βοήθειας, σε αυτή την περίπτωση ο Μηχανισμός συντονίζει μόνο τους δικούς του φορείς ενώ τον πρώτο λόγο συνήθως έχει ο ΟΗΕ.

1.5. Το Ταμείο Αλληλεγγύης⁶⁷

Το Ταμείο Αλληλεγγύης ιδρύθηκε με τον Κανονισμό 2012/2002 του Συμβουλίου της 11ης Νοεμβρίου του 2002 λίγο μετά τις εξαιρετικά σοβαρές πλημμύρες που έλαβαν χώρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στόχος του όπως αναφέρεται και στον ίδιο τον Κανονισμό ήταν να λειτουργήσει ως ένα μέσο που θα δίνει τη δυνατότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση να εκδηλώνει τη χρηματοδοτική αλληλεγγύη της αναλαμβάνοντας επείγουσα και αποτελεσματική δράση προκειμένου να συνδράμει όσο το δυνατόν ταχύτερα στην κινητοποίηση υπηρεσιών που θα έχουν ως στόχο την κάλυψη των άμεσων αναγκών του πληθυσμού και την αποκατάσταση υποδομών τόσο στα κράτη-μέλη της όσο και στις υπό ένταξη υποψήφιας χώρας που πλήττονται από μείζονες φυσικές καταστροφές, έτσι ώστε να καθίσταται δυνατή η επανάκαμψη της οικονομικής τους δραστηριότητας.

Το Ταμείο αυτό μπορεί να επέμβει σε επίπεδο δημόσιων δαπανών, έχει ως σκοπό να συμπληρώνει τις προσπάθειες των χωρών καλύπτοντας μόνο ένα μέρος από τις κρατικές δαπάνες προκειμένου να βοηθήσει το κράτος δικαιούχο να προβεί ανάλογα με την φύση της καταστροφής στις ακόλουθες επείγουσες ενέργειες :

- ▲ την αποκατάσταση της λειτουργίας υποδομών και εξοπλισμού στους τομείς της ενέργειας, ύδρευσης, μεταφορών, αποχέτευσης, τηλεπικοινωνιών, υγείας και εκπαίδευσης
- ▲ την εφαρμογή προσωρινών μέτρων στέγασης και την χρηματοδότηση υπηρεσιών διάσωσης
- ▲ την άμεση διασφάλιση υποδομών πρόληψης και τη λήψη μέτρων για άμεση προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς
- ▲ τον άμεσο καθορισμό των περιοχών που επλήγησαν από την καταστροφή συμπεριλαμβανομένων των φυσικών περιοχών.
- ▲ Η Επιτροπή και το δικαιούχο κράτος συνάπτουν συμφωνίες εφαρμογής, οι οποίες ορίζουν τις ελάχιστες απαιτήσεις αναφορικά με τον επιμερισμό των αρμοδιοτήτων, τον δημοσιονομικό έλεγχο και καθορίζουν τους προβλεπόμενους τύπους των επιλέξιμων δράσεων. Με το πέρας της συμφωνίας, η Επιτροπή καταβάλλει το σύνολο της χρηματοδοτικής βοήθειας,

⁶⁷ Για το ταμείο αλληλεγγύης της ΕΕ βλ. σε διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en και <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV%3A624217>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 4/1/2016

υπό τη μορφή μη επιστρεπτέας ενίσχυσης, η οποία και θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί μέσα σε ένα χρόνο.

1.6. Η Χρηματοδότηση της Πολιτικής Προστασίας⁶⁸

Στον τομέα της πολιτικής προστασίας, η Ευρωπαϊκή Ένωση ενεργεί καταλυτικά για να υποστηρίξει, να συντονίσει ή να συμπληρώσει τις δράσεις των κρατών-μελών για την πρόληψη, την ετοιμότητα και την ανταπόκριση σε καταστροφές. Η πρωταρχική ευθύνη για την προστασία των ανθρώπων, καθώς και το περιβάλλον και τις περιουσίες, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής κληρονομιάς, εναπόκειται στα κράτη-μέλη.

Ως εκ τούτου, είναι τα κράτη-μέλη που αναλαμβάνουν το οικονομικό κόστος των περισσότερων δράσεων πολιτικής προστασίας, ενώ ο προϋπολογισμός της πολιτικής προστασίας της Ένωσης σχετικά μικρός, σε σύγκριση με εκείνον για την ανθρωπιστική βοήθεια. Ειδικότερα ο προϋπολογισμός της Ένωσης για την πολιτική προστασίας μπορεί να προσφέρει μόνο περιορισμένα κίνητρα, τα διαρθρωτικά ταμεία είναι εκείνα που μπορούν να υποστηρίξουν με πιο σημαντική χρηματοδότηση.

Ο προϋπολογισμός για την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας (ECPM) για την περίοδο 2014-2020 είναι 368.400.000 εκατομμύρια ευρώ των οποίων 223,7 εκατομμύρια ευρώ θα χρησιμοποιηθούν για δράσεις πρόληψης, ετοιμότητας και αντίδρασης στο εσωτερικό της Ένωσης και 144,6 εκατομμύρια ευρώ για δράσεις εκτός της Ένωσης. Τα ποσά αυτά θα συμπληρώνονται από συνεισφορές από χώρες μη μέλη της Ένωσης που συμμετέχουν στο Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας .

---

⁶⁸ Βλ. σχετικά σε διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en&prev=search, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 3/1/2016.

1.7. Λοιπές Δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωση στον τομέα Πολιτικής Προστασίας

(α) Ο Κοινός αριθμός κλήσεων Έκτακτης Ανάγκης 112⁶⁹

Ο αριθμός 112 είναι ο κοινός αριθμός κλήσεων έκτακτης ανάγκης σε ολόκληρη την Ευρώπη. Οι Ευρωπαίοι πολίτες που βρίσκονται σε κίνδυνο μπορούν να καλέσουν το 112 και να έλθουν σε επαφή με όλες τις υπηρεσίες αντιμετώπισης εκτάκτων καταστάσεων σε όλα τα κράτη-μέλη. Τούτο σημαίνει ότι όποιος ταξιδεύει εντός της Ένωσης χρειάζεται να θυμάται έναν και μόνο αριθμό . πράγμα το οποίο εγγυάται την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση οποιασδήποτε έκτακτης κατάστασης.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης αποφάσισε να καθιερώσει το 112 το 1991⁷⁰ και όλα τα κράτη-μέλη έχουν πλέον δηλώσει ότι ο αριθμός έχει τεθεί σε λειτουργία στην επικράτεια τους.

(β) Vade Mecum⁷¹

Το Vade Mecum αποτελεί ένα είδος οδηγού για θέματα Πολιτικής Προστασίας . Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενημερώνει τακτικά το Vade Mecum για την πολιτική προστασία. Πρόκειται για λεπτομερές έγγραφο στο οποίο περιγράφονται τα μέτρα που έχουν λάβει τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι χώρες του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Νορβηγία, Ισλανδία, Λιχτενστάιν και Κροατία - ΕΟΧ) και οι υποψήφιες χώρες για την αντιμετώπιση των καταστροφών και έχει ως στόχο την εξυπηρέτηση των υπευθύνων που αναπτύσσουν δραστηριότητες στον τομέα της πολιτικής προστασίας σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, τους αντίστοιχους εθελοντές και τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς καθώς και τους ενδιαφερόμενους από το ευρύτερο κοινό .

Επιπροσθέτως, περιλαμβάνει περιγραφές των καταστροφών που αντιμετωπίστηκαν, σκιαγραφεί τα προγράμματα για την αντιμετώπιση μελλοντικών εκτάκτων καταστάσεων και εξηγεί σαφώς ποιος είναι υπεύθυνος γι τι σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο σε ότι αφορά

⁶⁹ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Η ΕΕ στρέφει την προσοχή της στην πολιτική προστασία, e-book, 2002, σελ.10, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/files/civil_protection/civil/pdffdocs/focus_el.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 20/12/2015.

⁷⁰ Βλ. Απόφαση 1991/396/ΕΟΚ του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων «για τη δημιουργία ενός ενιαίου ευρωπαϊκού αριθμού κλήσης έκτακτης ανάγκης» (Εφ.Ε.Ε. L217, 6/8/1991, σελ. 31) και την Οδηγία 98/10/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου για την εφαρμογή της παροχής ανοικτού δικτύου (ONP) στη φωνητική τηλεφωνία και για την καθολική υπηρεσία για τις τηλεπικοινωνίες σε ανταγωνιστικό περιβάλλον (Εφ.Ε.Ε. L101, 1/4/1998, σελ.4).

⁷¹ Βλ. για Vade Mecum σε διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/files/civil_protection/vademecum/, όπου γίνεται επισκόπηση των μέτρων που έχουν λάβει τα κράτη μέλη στην αντιμετώπιση καταστροφών, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 29/12/2015.

την αντιμετώπιση των καταστροφών . Το Vade Mecum περιγράφει επίσης τις προόδους που έχει επιτύχει η Επιτροπή, από κοινού με τις εθνικές υπηρεσίες, σχετικά με την επίτευξη της συνεργασίας στον τομέα της πολιτικής προστασίας⁷².

(γ) Οδηγία SEVESO

Μια σειρά βιομηχανικών και γενικότερα τεχνολογικών ατυχημάτων σε όλο τον κόσμο έχουν καταστήσει την ασφάλεια μιας δραστηριότητας ως κυρίαρχο χαρακτηριστικό της. Πολλοί διεθνείς Οργανισμοί ανταποκρινόμενοι στην αναγκαιότητα αυτή εξέδωσαν μία σειρά από Οδηγίες, Συμβάσεις και Κανονισμούς για την προώθηση της ασφάλειας, αποτροπής των ατυχημάτων και διαδικασιών προστασίας του ανθρώπου και του περιβάλλοντος, στην περίπτωση που αυτά συμβούν.

Το 1976, στο Seveso της βόρειας Ιταλίας, τμήμα μια βιομηχανίας παραγωγής φαρμάκων εξερράγη απελευθερώνοντας στην ατμόσφαιρα μια ποσότητα περίπου 2kg ιδιαζόντως επικίνδυνης τετραχλωροδιβενζοπαραδιοξίνης (TCDD), γνωστή κοινώς και ως διοξίνη. Αν και ευτυχώς δεν υπήρξαν θάνατοι, ωστόσο 600 άτομα απομακρύνθηκαν από τα σπίτια τους και περισσότερα από 2.000 χρειάστηκαν θεραπεία λόγω δηλητηρίασης από διοξίνη. Το ατύχημα αυτό αποτέλεσε την αφορμή για να δραστηριοποιηθεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε θέματα μεγάλων τεχνολογικών ατυχημάτων και εκδώσει τελικά την Οδηγία SEVESO.

Έξι χρόνια αργότερα, το 1982 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε την κοινοτική Οδηγία 82/501/EK γνωστότερη ως Οδηγία SEVESO, η οποία αποσκοπούσε στην πρόληψη σημαντικών βιομηχανικών ατυχημάτων και τον περιορισμό των επιπτώσεων τους. Με την Οδηγία καθορίζονταν αυστηρές διαδικασίες ασφάλειας για το προσωπικό και τις εγκαταστάσεις σε όλους τους χώρους που θεωρείται ότι κινδυνεύουν από ατυχήματα μεγάλης έκτασης όπως πυρκαγιές, εκρήξεις, διαρροές τοξικών και επικίνδυνων αερίων σε βιομηχανικές δραστηριότητες .

Από τότε η Οδηγία βελτιώθηκε κατ' επανάληψη και μέχρι πρόσφατα, τον Μάιο του 2015, ίσχυε υπό την αναθεωρημένη και πολύ πιο αυστηρή έκδοση της 96/82/EK⁷³ μαζί με την

---

⁷² Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Η ΕΕ στρέφει την προσοχή της στην πολιτική προστασία, e-book, 2002, σελ. 15, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/files/civil_protection/civil/pdfdocs/focus_el.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 20/12/2015.

⁷³ Βλ. Οδηγία 96/82/EK του Συμβουλίου της 9ης Δεκεμβρίου 1996 για την αντιμετώπιση των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων σχετιζόμενων με επικίνδυνες ουσίες (Εφ. Ε.Ε. L010, 14/01/1997, σελ. 13 – 33) ή δημοσιευμένη στο διαδικτυακό τόπο <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31996L0082:EL:HTML>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 3/1/2016.

τροποποίηση της 2003/105/EK⁷⁴ γνωστότερη και ως SEVESO II, η οποία αναφερόταν στην αντιμετώπιση των μεγάλων ατυχημάτων σχετιζόμενων με επικίνδυνες ουσίες και είχε διευρυμένο πεδίο εφαρμογής. Οι δεσμεύσεις της Οδηγίας κατέστησαν υποχρεωτικές για τη βιομηχανία και τις δημόσιες αρχές των κρατών-μελών που είναι αρμόδιες για την εφαρμογή και την τήρηση της νομοθεσίας.

Ο στόχος της Οδηγίας ήταν διττός. Αφενός επεδίωκε να μειώσει τον κίνδυνο σε μια εγκατάσταση πριν γίνει κάποιο ατύχημα με την ασφαλή διαχείριση των επικίνδυνων ουσιών, την πολιτική πρόληψης ατυχημάτων και τα αυξημένα μέτρα ασφαλείας και αφετέρου σε περίπτωση τέλεσης κάποιου ατυχήματος να μειωθούν όσο το δυνατόν περισσότερο οι επιπτώσεις του στον άνθρωπο και στο περιβάλλον μέσω σχεδίων έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων και μέσω της έγκαιρης ενημέρωσης του κοινού για τους υπάρχοντες κινδύνους και τους τρόπους αντίδρασης του.

Στις 4 Ιουλίου του 2012 εκδόθηκε νέα κοινοτική Οδηγία 2012/18/EE⁷⁵ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «για την αντιμετώπιση των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων σχετιζόμενων με επικίνδυνες ουσίες, για την τροποποίηση και στη συνέχεια την κατάργηση της Οδηγίας 96/82/EK του Συμβουλίου (SEVESO II)», με προθεσμία εναρμόνισης της με τις εθνικές νομοθεσίες μέχρι την 31η Μαΐου του 2015. Από 1η Ιουνίου, λοιπόν, του 2015 ισχύει η Οδηγία 2012/18/EE γνωστή και ως SEVESO III. Όπως και η SEVESO II, έτσι και η SEVESO III στοχεύει στην πρόληψη και τον περιορισμό των συνεπειών στην ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον, σε εγκαταστάσεις όπου μπορεί να λάβουν χώρα μεγάλα ατυχήματα σχετιζόμενα με επικίνδυνες ουσίες.

Ο βασικός λόγος που οδήγησε τον κοινοτικό νομοθέτη σε έκδοση της SEVESO III ήταν το να δοθούν στο κοινό ενισχυμένα δικαιώματα. Βάσει αυτής παρέχεται στο κοινό καλύτερη πρόσβαση σε πληροφορίες αναφορικά με τους κινδύνους που θα μπορούσαν να προκύψουν από τις πλησιέστερες βιομηχανικές εγκαταστάσεις, καθώς και με το πώς να αντιδράσει σε περίπτωση

---

⁷⁴ Βλ. Οδηγία 2003/105/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2003 για τροποποίηση της Οδηγίας 96/82/ΕΚ του Συμβουλίου για την αντιμετώπιση των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων σχετιζόμενων με επικίνδυνες ουσίες (Εφ.Ε.Ε. L345, 31/12/2003, σελ. 97), ή δημοσιευμένη στο διαδικτυακό τόπο <http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=ZnI9Wrwjyls%3d&tabid=548>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 3/1/2016.

⁷⁵ Βλ. Οδηγία 2012/18/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 4ης Ιουλίου 2012 για την αντιμετώπιση των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων σχετιζόμενων με επικίνδυνες ουσίες και για την τροποποίηση και στη συνέχεια την κατάργηση της οδηγίας 96/82/ΕΚ του Συμβουλίου (Εφ.Ε.Ε L197, 24/7/2012, σελ. 1), ή δημοσιευμένη στο διαδικτυακό τόπο <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:32012L0018>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 3/1/2016.

ατυχήματος. Αυτές οι πληροφορίες, που εξηγούν τη διαδικασία συναγερμού και τον τρόπο που οφείλει να ενεργήσει το κοινό, θα πρέπει μάλιστα να είναι διαθέσιμες στο διαδίκτυο.

Το ρυθμιστικό της πλαίσιο καλύπτει πλέον περίπου 10.000 βιομηχανικούς χώρους σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, στους οποίους χρησιμοποιούνται ή αποθηκεύονται χημικές ή πετροχημικές ουσίες, ή πραγματοποιείται εξευγενισμός μετάλλων.

Κάθε χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να μεριμνήσει για τη λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση ατυχημάτων σε περιοχές γύρω από βιομηχανικές εγκαταστάσεις όπου βρίσκονται μεγάλες ποσότητες επικίνδυνων προϊόντων:

Οι εταιρείες που διαχειρίζονται τέτοιες ουσίες σε ποσότητες που υπερβαίνουν ορισμένα όρια υποχρεούνται να ενημερώνουν τακτικά τους πολίτες που μπορεί να υποστούν τις επιπτώσεις ενός ατυχήματος, να καταρτίζουν εκθέσεις ασφαλείας, να εφαρμόσουν σύστημα διαχείρισης ασφαλείας και να εκπονήσουν εσωτερικό σχέδιο έκτακτης ανάγκης.

Επιπλέον η SEVESO III, αυστηροποιεί τις διαδικασίες δημόσιας διαβούλευσης για έργα, σχέδια και προγράμματα που σχετίζονται με μονάδες που καλύπτονται από τη εκάστοτε νομοθεσία, εξασφαλίζει, μέσω αλλαγών στον σχεδιασμό των χρήσεων γης, ότι οι νέες μονάδες εγκαθίστανται σε ασφαλή απόσταση από τις υφιστάμενες, δίνει στους πολίτες τη δυνατότητα να προσφύγουν στη δικαιοσύνη όταν θεωρούν ότι δεν έχουν ενημερωθεί σωστά ή έχουν αποκλειστεί από τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, καθιερώνει αυστηρότερα πρότυπα επιθεώρησης των διάφορων εγκαταστάσεων, προκειμένου να διασφαλίζεται η αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων ασφαλείας.

(δ) Το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Dipecho⁷⁶

Όταν δεν είναι δυνατή η πρόβλεψη κινδύνων και η πρόληψη καταστροφών, συχνά οι ζημιές μπορούν να περιοριστούν χάρη στην ετοιμότητα του πληθυσμού και την εφαρμογή ενδεδειγμένων μηχανισμών αντιμετώπισης. Αυτό προσπαθεί να επιτύχει το ευρωπαϊκό πρόγραμμα Dipecho σχετικά με τη βελτίωση του επιπέδου ετοιμότητας για την αντιμετώπιση καταστροφών.

Το πρόγραμμα Dipecho είναι επικεντρωμένο στην κατάρτιση, τη δημιουργία ικανότητας, την ευαισθητοποίηση, τη δημιουργία ή τη βελτίωση τοπικών συστημάτων έγκαιρης

⁷⁶ Για το Πρόγραμμα Dipecho βλ. στο διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/files/policies/dipecho/presentations/programme_overview_11_07_en.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 5/1/2016

προειδοποίησης και σχεδίων έκτακτης ανάγκης, μεταξύ αυτών, συγκαταλέγονται απλά προπαρασκευαστικά μέτρα που συχνά μπορούν να εκφράζουν οι ντόπιοι μόνοι τους. Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι ντόπιοι συμβάλλουν ενεργά στις δράσεις του Dipecho.

Τα σχέδια εκτελούνται από οργανώσεις παροχής βοήθειας που έχουν την έδρα τους στην Ευρώπη, καθώς και από υπηρεσίες του Ο.Η.Ε. σε συνεργασία με τοπικές και ΜΚΟ. Το Dipecho καλύπτει οκτώ περιοχές όπου συμβαίνουν συχνά φυσικές καταστροφές : την Καραϊβική, την Κεντρική Αμερική, τη Νότια Αμερική, την Κεντρική Ασία, τη Νότια Ασία, τη Νοτιοανατολική Ασία, Τη Νοτιοανατολική Αφρική, καθώς και το νοτιοδυτικό τμήμα του Ινδικού Ωκεανού και την περιοχή του Ειρηνικού Ωκεανού.

(ε) Το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Κοπέρνικος (Global Monitoring for Environment and Security - GMES)⁷⁷

Οι περιβαλλοντικές πληροφορίες που μπορούν να συλλεχθούν με την χρήση των νέων τεχνολογιών είναι ζωτικής σημασίας για την πρόληψη και την αντιμετώπιση φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών . Μέσω των πληροφοριών αυτών γίνεται αντιληπτό πώς ο πλανήτης και το κλίμα αλλάζει, ποιος είναι ο ρόλος που διαδραματίζουν οι ανθρώπινες δραστηριότητες σε αυτές τις αλλαγές και πως αυτές θα επηρεάσουν την καθημερινή ζωή των ανθρώπων. Αυτές οι γεω-πληροφορίες μπορούν να συνδράμουν ουσιαστικά στην ανάληψη δράσεων για την προστασία του περιβάλλοντος και την αντιμετώπιση κάθε είδους καταστροφής.

Το Ευρωπαϊκό δορυφορικό πρόγραμμα γεωσκόπησης Κοπέρνικος έχει τη δυνατότητα να παρέχει αυτές τις τόσο πολύτιμες πληροφορίες. Το πρόγραμμα αυτό αποτελεί μια πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ ο συντονισμός και η διαχείριση του εξασφαλίζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Στην πράξη, το πρόγραμμα Κοπέρνικος αποτελείται από ένα σύνολο συστημάτων που συλλέγει δεδομένα από πολλαπλές πηγές όπως από δορυφόρους παρατήρησης της γης και σταθμούς εδάφους, αέρος και θαλάσσης, οι οποίοι μεταδίδουν τις πληροφορίες με αισθητήρες. Τα στοιχεία που παρέχονται από το πρόγραμμα εξαιτίας της αξιοπιστίας και της ακρίβειας τους μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους ενδιαφερομένους φορείς για την καλύτερη διαχείριση των φυσικών πόρων και της βιοποικιλότητας, για την παρακολούθηση της κατάστασης του εδάφους, της θάλασσας, και του αέρα, για την ασφάλεια των χωρών και για την αντιμετώπιση φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών, οπουδήποτε και αν συμβαίνουν.

⁷⁷ Βλ. σχετικά με το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Κοπέρνικος στον ιστότοπο <http://www.gmes.info/pages-principle/overview>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 3/1/2016

2. Ανθρωπιστική Βοήθεια σε πληγέντες από φυσικές ή ανθρωπογενείς καταστροφές

Σε όλη την υφήλιο, εκατομμύρια άνθρωποι υποφέρουν από κρίσεις και ανθρωπογενείς ή φυσικές καταστροφές. Κάθε εβδομάδα οι οθόνες των τηλεοράσεων και τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων δείχνουν εικόνες συγκρούσεων και καταστροφών σε όλες τις γωνιές του κόσμου. Μόνον ο αριθμός των φυσικών καταστροφών αυξήθηκε από 78 το 1975 σε σχεδόν 400 το 2010⁷⁸. Η κλιματική αλλαγή, οι επιπτώσεις της αύξησης του πληθυσμού για τους φυσικούς πόρους, η αστικοποίηση, οι βιομηχανικές δραστηριότητες και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος αποτελούν τα βασικότερα αίτια του φαινομένου αυτού. Άλλες προκλήσεις είναι ο αυξανόμενος αριθμός των ασταθών κρατών και των εμφύλιων συγκρούσεων, καθώς και ο διαρκής κίνδυνος τρομοκρατικών επιθέσεων.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσα από τη Γενική Διεύθυνση Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας (ECHO) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, και από κοινού με τα κράτη-μέλη της, βοηθά τα θύματα καταστροφών και συγκρούσεων και μάλιστα όσο πιο γρήγορα γίνεται, συνιστώντας τον μεγαλύτερο χορηγό ανθρωπιστικής βοήθειας παγκοσμίως. Παράλληλα, καταβάλλει προσπάθειες για την πρόληψη των ανθρωπιστικών κρίσεων, η οποία αποτελεί το επίκεντρο της δράσης της. Με γνώμονα τις αρχές στις οποίες βασίζεται, δηλαδή την αλληλεγγύη, τον σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, την ισότητα και την ανεκτικότητα, η Ευρωπαϊκή Ένωση αναλαμβάνει δράση για την προστασία ανθρώπινων ζωών, την πρόληψη και την ανακούφιση του ανθρώπινου πόνου και την προστασία της αξιοπρέπειας των θυμάτων.

Η Συνθήκη της Λισαβόνας παρέχει τη νομική βάση για την παροχή βοήθειας στα θύματα ανθρωπογενών και φυσικών καταστροφών σε ολόκληρο τον κόσμο. Μεταξύ των στόχων, που θέτει η Συνθήκη, είναι και η στήριξη ατόμων που βρίσκονται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, θρησκείας, φύλου ή εθνοτικής καταγωγής. Βάσει αυτής η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δεσμευτεί να πρωτοστατεί στην παροχή βοήθειας σε περιπτώσεις καταστροφών. Κάθε χρόνο συνδράμει πάνω από 120 εκατομμύρια άτομα κάθε χρόνο. Παρόλα αυτά, η βοήθεια που χορηγεί η Ένωση ισοδυναμεί με λιγότερο από 1% του ετήσιου προϋπολογισμού της, δηλαδή, με μόλις 2 ευρώ ανά πολίτη⁷⁹.

⁷⁸ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Η Ευρωπαϊκή Ένωση με απλά λόγια : Ανθρωπιστική βοήθεια και πολιτική προστασία. Βοήθεια σε θύματα καταστροφών και συγκρούσεων, και προστασία σε όσους κινδυνεύουν, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Φεβρουάριος 2014, σελ. 5, διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/el/humanitarian-aid_el.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 8/1/2016

⁷⁹ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Η Ευρωπαϊκή Ένωση με απλά λόγια : Ανθρωπιστική βοήθεια και πολιτική προστασία.

Η Ευρώπη είναι υπερήφανη για τη μακροχρόνια παράδοσή της στον ανθρωπιστικό τομέα και είναι κοιτίδα πολλών διάσημων οργανώσεων ανθρωπιστικής βοήθειας στον κόσμο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, στο σύνολό της, παρέχει ανθρωπιστική βοήθεια εδώ και περισσότερα από 40 χρόνια. Το 1992 δημιούργησε την Υπηρεσία Ανθρωπιστικής Βοήθειας της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ECHO) «για να εξασφαλίσει ταχύτερη και αποτελεσματικότερη παρέμβαση». Από τον Φεβρουάριο του 2010, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαθέτει έναν ισχυρότερο και αποτελεσματικότερο ευρωπαϊκό μηχανισμό αντίδρασης σε καταστροφές. Η ανθρωπιστική βοήθεια και η πολιτική προστασία ανήκουν πλέον στην αρμοδιότητα ενός ενιαίου οργανισμού, τη Γενική Διεύθυνση Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας (EU Humanitarian Aid and Civil Protection - ECHO)⁸⁰, βελτιώνοντας έτσι την αποτελεσματικότητά του.

Η δράση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δεν περιορίζεται μόνο στην αντιμετώπιση των άμεσων συνεπειών που έχει μια καταστροφή, αλλά καλύπτει πολύ περισσότερα στάδια, όπως την πρόληψη, την ετοιμότητα, την αντιμετώπιση και την αποκατάσταση. Τούτο συνεπάγεται ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων με στόχο:

- ▲ να μειωθεί ο κίνδυνος καταστροφών, για παράδειγμα με την πρόβλεψη και εφαρμογή στρατηγικών περιορισμού των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής,
- ▲ να βελτιωθεί η ετοιμότητα, μέσα από την ανάπτυξη μέσων για παράδειγμα, όπως είναι τα συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης,
- ▲ να εξασφαλιστεί μια ομαλή μετάβαση, μετά την ολοκλήρωση των επιχειρήσεων αντιμετώπισης έκτακτης ανάγκης, κυρίως μέσα από τη «χαρτογράφηση» κατάλληλων στρατηγικών εξόδου,
- ▲ να ενισχυθεί η γενικότερη θωράκιση του πληθυσμού, συνδέοντας για παράδειγμα την παροχή έκτακτης βοήθειας με «εργαλεία» μακροπρόθεσμης ανάκαμψης και ανάπτυξης⁸¹.

Βοήθεια σε θύματα καταστροφών και συγκρούσεων, και προστασία σε όσους κινδυνεύουν, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Φεβρουάριος 2014, σελ. 3, διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/el/humanitarian-aid_el.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 8/1/2016

⁸⁰ Για τη Γενική Διεύθυνση Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας βλ. στο διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/who/about-echo_en, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 8/1/2016

⁸¹ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Η Ευρωπαϊκή Ένωση με απλά λόγια : Ανθρωπιστική βοήθεια και πολιτική προστασία. Βοήθεια σε θύματα καταστροφών και συγκρούσεων, και προστασία σε όσους κινδυνεύουν, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Φεβρουάριος 2014, σελ. 3, διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο

Προκειμένου, η Ευρωπαϊκή Ένωση να βοηθήσει τις χώρες να αποφεύγουν τις καταστροφές και να είναι προετοιμασμένες για περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, καθώς και για να συγκεντρώσει τους πόρους που θα μπορούν να διατίθενται σε χώρες που πλήττονται από καταστροφές, έχει θεσπίσει από το 2001 έναν Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας (EU Civil Protection Mechanism- ECPM)⁸². Ο Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας προωθεί τη συνεργασία των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας. Στηρίζει τις προσπάθειες των κρατών μελών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, παρέχοντας αποτελεσματικά «εργαλεία» για την πρόληψη, την ετοιμότητα και την αντιμετώπιση φυσικών ή ανθρωπογενών καταστροφών. Η υλοποίηση της βοήθειας πολιτικής προστασίας στηρίζεται στους πόρους των συμμετεχόντων χωρών. Όταν η βοήθεια πολιτικής προστασίας ζητείται από τρίτες χώρες, ο Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας λειτουργεί συμπληρωματικά με τη χορήγηση ανθρωπιστικής βοήθειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αντιμετώπιση συγκρούσεων ή καταστροφών. Οι περισσότερες από τις συμμετέχουσες χώρες προσφέρουν βοήθεια δωρεάν ως χειρονομία αλληλεγγύης. Επιπροσθέτως, ενδέχεται να συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέχρι το 55 % των δαπανών μεταφοράς της βοήθειας (και σε μερικές περιπτώσεις μέχρι το 85 %)⁸³. Ο Μηχανισμός ενεργοποιείται επίσης και σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης θαλάσσιας ρύπανσης, όπου συνεργάζεται στενά με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την ασφάλεια στη θάλασσα (European Maritime Safety Agency – EMSA)⁸⁴ επιδιώκει την πρόληψη της ρύπανσης και την αντιμετώπιση της ρύπανσης από πλοία ή από εγκαταστάσεις πετρελαίου και φυσικού αερίου

Από την αρχή της λειτουργίας του το 2001, ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας έχει παρακολουθήσει πάνω από 300 καταστροφές και έχει λάβει πάνω από 200 αιτήματα για βοήθεια. Τον Μάιο του 2014, ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας

---

http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/el/humanitarian-aid_el.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 8/1/2016

⁸² Για τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας βλ. στο διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015, αλλά και σε European Commission, EU CIVIL PROTECTION, ECHO FACTSHEET- Humanitarian Aid and Civil Protection, November 2015, διαθέσιμο σε διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/thematic/civil_protection_en.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 8/1/2016

⁸³ Βλ. European Commission, EU CIVIL PROTECTION, ECHO FACTSHEET- Humanitarian Aid and Civil Protection, November 2015, σελ. 1, διαθέσιμο σε διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/thematic/civil_protection_en.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 8/1/2016. Βλ. και Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πολιτική Προστασία Ευρωπαϊκής Ένωσης, ECHO - Ενημερωτικό Φυλλάδιο – Ανθρωπιστική Βοήθεια και Πολιτική Προστασία (Humanitarian Aid and Civil Protection), Ιούλιος 2014, σελ. 1 http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/thematic/civil_protection_el.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 8/1/2016.

⁸⁴ Για τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την ασφάλεια στη θάλασσα και τη συνεργασία του με τον EU βλ. στον ιστότοπο του Οργανισμού <http://www.emsa.europa.eu/>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 29/12/2015

κινητοποιήθηκε κατόπιν αίτησης για βοήθεια από τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη και τη Σερβία μετά τις καταστροφικές πλημμύρες στην περιοχή. Μέχρι και 22 συμμετέχουσες χώρες ανταποκρίθηκαν με προσφορές για βοήθεια. Το ίδιο έτος ο Κοινοτικός Μηχανισμός κλήθηκε να βοηθήσει στην αντιμετώπιση της ραγδαίας εξάπλωσης του ιού Έμπολα στη Δυτική Αφρική, ο οποίος είχε λάβει πλέον τη μορφή επιδημίας. Ο Μηχανισμός συνέβαλλε στην προμήθεια ειδών έκτακτης ανάγκης από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χορήγησε, μέχρι τον Φεβρουάριο του 2015, πάνω από 400 εκατομμύρια ευρώ για ανθρωπιστική βοήθεια. Το έτος 2013, 16 αιτήματα για βοήθεια διοχετεύθηκαν μέσω του Μηχανισμού, ενώ το 2012 ο Μηχανισμός ενεργοποιήθηκε 21 φορές για την παροχή βοήθειας σε ανταπόκριση διαφόρων καταστροφών στον πλανήτη. Ειδικότερα, το 2013, ο Μηχανισμός κινητοποιήθηκε, για παράδειγμα, σε επακόλουθα τεράστιων καταστροφών σε όλο τον κόσμο όπως του τυφώνα Haiyan που χτύπησε τις Φιλιππίνες το Νοέμβριο του 2013, ενώ τη διετία 2012 και 2013, κινητοποιήθηκε για να βοηθήσει τους Σύριους πρόσφυγες στην Ιορδανία για την παράδοση βοήθειας σε είδος από τις συμμετέχουσες χώρες όπως ασθενοφόρα, θερμάστρες για αντίσκηνα, μάλλινες κουβέρτες, δέματα ειδών υγιεινής και είδη κουζίνας. Κατά την ίδια διετία, παρασχέθηκε στην Ευρώπη άμεση βοήθεια για την καταπολέμηση πυρκαγιών σε δάση της Ελλάδας, της Πορτογαλίας, του Μαυροβουνίου, της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης και της Αλβανίας. Παραδείγματα από το 2011 περιλαμβάνουν τη βοήθεια μετά τον καταστροφικό σεισμό και το τσουνάμι που έπληξε την Ιαπωνία, τη βοήθεια για την εκκένωση Ευρωπαίων πολιτών και υπηκόων τρίτων χωρών από τη Λιβύη, και τη διευκόλυνση της υλοποίησης βοήθειας έκτακτης ανάγκης στην Τουρκία μετά το σεισμό του Οκτωβρίου⁸⁵.

Όταν ενεργοποιείται ο Κοινοτικός Μηχανισμός, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διασφαλίζει το συντονισμό των επεμβάσεων της βοήθειας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στηρίζει και συμπληρώνει τις προσπάθειες πρόβλεψης και ετοιμότητας των χωρών που συμμετέχουν στο Μηχανισμό, διοργανώνοντας προγράμματα κατάρτισης, ασκήσεις και ανταλλαγές εμπειρογνομόνων, καθώς και δράσεις σε περιοχές όπου μια κοινή ευρωπαϊκή προσέγγιση είναι πιο αποτελεσματική από τις ξεχωριστές εθνικές προσεγγίσεις. Η βελτίωση της ποιότητας στην πληροφόρηση καταστροφών και της προσβασιμότητας σε αυτήν, η υλοποίηση μέτρων πρόληψης, η αύξηση της επίγνωσης του κοινού σχετικά με τη διαχείριση των καταστροφών, η ανάπτυξη κατευθυντήριων γραμμών για την αξιολόγηση και τη χαρτογράφηση των κινδύνων, η ενθάρρυνση για έρευνα στην προώθηση της ανθεκτικότητας σε καταστροφές και η ενίσχυση εργαλείων έγκαιρης προειδοποίησης είναι

---

⁸⁵ Βλ. και Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πολιτική Προστασία Ευρωπαϊκής Ένωσης, ECHO -Ενημερωτικό Φυλλάδιο – Ανθρωπιστική Βοήθεια και Πολιτική Προστασία, Ιούλιος 2014, σελ. 2 http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/thematic/civil_protection_el.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 8/1/2016.

μερικές από τις δραστηριότητες πρόληψης κινδύνων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης που αναπτύσσονται και αναβαθμίζονται συνεχώς.

Την ευθύνη για χορήγηση ανθρωπιστικής βοήθειας μοιράζονται από κοινού η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη-μέλη της, ενώ η βοήθεια αυτή παρέχεται σε συνεργασία με διεθνείς και τοπικούς φορείς. Στον τομέα της πολιτικής προστασίας, η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι αρμόδια για τη στήριξη, τον συντονισμό και τη συμπλήρωση των μέτρων που λαμβάνουν τα κράτη μέλη της. Ο συντονιστικός της ρόλος επιτρέπει στην Ευρωπαϊκή Ένωση να παρέχει μεγαλύτερη βοήθεια και να συγκεντρώνει περισσότερους πόρους και τεχνογνωσία, ώστε να αυξάνεται η αποτελεσματικότητα της χορηγούμενης βοήθειας και να εξασφαλίζονται υψηλά ποιοτικά πρότυπα για παρεμβάσεις σε περιπτώσεις κρίσεων. Έτσι, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει καταφέρει να αντιδρά αποτελεσματικά σε κρίσεις πρωτοφανούς κλίμακας, όπως οι πλημμύρες που προκάλεσαν οι μουσώνες στο Πακιστάν το 2010.

Για την καλύτερη διαχείριση του μακροπρόθεσμου αντίκτυπου των καταστροφών και τη βελτίωση των μέτρων πρόληψης και ετοιμότητας, η παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας και η αντιμετώπιση κρίσεων πρέπει να συνδυάζονται με ενέργειες σε τομείς όπως η αναπτυξιακή συνεργασία και η προστασία του περιβάλλοντος, γι' αυτό και απαιτείται συντονισμός σε ευρωπαϊκό επίπεδο⁸⁶.

---

⁸⁶ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Η Ευρωπαϊκή Ένωση με απλά λόγια : Ανθρωπιστική βοήθεια και πολιτική προστασία. Βοήθεια σε θύματα καταστροφών και συγκρούσεων, και προστασία σε όσους κινδυνεύουν, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Φεβρουάριος 2014, σελ. 3, διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/el/humanitarian-aid_el.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 8/1/2016

2.1. Η Νομική Βάση της παρεχόμενης βοήθειας στα θύματα φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών

Η Συνθήκη της Λισσαβόνας δημιουργεί νέους τομείς αρμοδιοτήτων στους οποίους μπορεί να παρέμβει η Ευρωπαϊκή Ένωση . Η Συνθήκη της Λισσαβόνας ενισχύει τη δέσμευση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την παροχή βοήθειας, αρωγής και προστασίας στα θύματα φυσικών ή ανθρωπογενών καταστροφών σε όλο τον κόσμο (άρθρο 214) και για την υποστήριξη και τον συντονισμό των συστημάτων πολιτικής προστασίας των κρατών-μελών της (άρθρο 196) . Επιπλέον, δίνει εντολές στα ευρωπαϊκά όργανα να καθορίζουν τα αναγκαία μέτρα για τέτοιες ενέργειες.

Οι βασικές πρόνοιες της Συνθήκης της Λισσαβόνας αποσκοπούν σε μία Ευρώπη «των δικαιωμάτων και των αξιών, της ελευθερίας, της αλληλεγγύης και της ασφάλειας». Στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας οι νέες αρμοδιότητες είναι υποστηρικτικού χαρακτήρα. Η Συνθήκη της Λισσαβόνας επιδιώκει να βελτιώσει την ικανότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να αντιμετωπίζει φυσικές ή ανθρωπογενείς καταστροφές. Ειδικότερα, στη Συνθήκη γίνεται ειδική αναφορά στη «δημιουργία νέων μηχανισμών αλληλεγγύης και διασφάλισης καλύτερης προστασίας για τους Ευρωπαίους πολίτες...»

Επιπροσθέτως, με σειρά νέων άρθρων, αναφέρεται στην «αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών». Βάσει της Συνθήκης της Λισσαβόνας, η Ένωση και τα κράτη-μέλη της ενεργούν από κοινού με πνεύμα αλληλεγγύης εάν ένα κράτος-μέλος δεχθεί τρομοκρατική επίθεση ή πληγεί από φυσική ή ανθρωπογενή καταστροφή.

Το άρθρο 197 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης δίνει τη δυνατότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση να λαμβάνει μέτρα όσον αφορά την πρόληψη κινδύνων, την προετοιμασία των φορέων της πολιτικής προστασίας, την επέμβαση σε περιπτώσεις φυσικών ή ανθρωπογενών καταστροφών, την επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ των εθνικών υπηρεσιών προστασίας και τη συνοχή των δράσεων που αναλαμβάνονται σε διεθνές επίπεδο⁸⁷.

Οι εν λόγω διατάξεις περί πολιτικής προστασίας συνδέονται με τη ρήτρα αλληλεγγύης του άρθρου 222 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ρήτρα αυτή δίνει τη δυνατότητα στην ΕΕ να παρέχει συνδρομή σε κράτος-μέλος εάν αυτό έχει δεχθεί τρομοκρατική

---

⁸⁷ Βλ. Β. Χριστιανό, Συνθήκη ΕΕ & ΣΛΕΕ, Κατ' άρθρο ερμηνεία, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, Θεσσαλονίκη, 2012, σελ. 898-900

επίθεση ή έχει πληγεί από φυσική ή ανθρωπογενή καταστροφή⁸⁸.

Το άρθρο 214 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνιστά τη νομική βάση για την ανθρωπιστική βοήθεια⁸⁹. Πριν από την Συνθήκη της Λισαβόνας, η νομική βάση ήταν το άρθρο 179 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Η παρ. 5 του άρθρου 214 αποτελεί τη νομική βάση για τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Σώματος Εθελοντών Ανθρωπιστικής Βοήθειας.

Το άρθρο 21 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) ορίζει τις αρχές για όλες τις εξωτερικές δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ η παρ.2, στοιχ. Ζ' του ιδίου άρθρου καλύπτει συγκεκριμένα την ανθρωπιστική δράση⁹⁰.

---

⁸⁸ Βλ. Β. Χριστιανό, ο.π., σελ. 995-998

⁸⁹ Βλ. Β. Χριστιανό, ο.π. σελ. 955-957

⁹⁰ Βλ. Β. Χριστιανό, ο.π., σελ. 96

2.2. Το κανονιστικό πλαίσιο και το πλαίσιο πολιτικής

Λεπτομερείς διατάξεις και ρυθμίσεις για την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας, συμπεριλαμβανομένων των χρηματοδοτικών της μέσων, καθορίζονται στον Κανονισμό 1257/96/ΕΚ⁹¹ του Συμβουλίου της 20ής Ιουνίου 1996 σχετικά με την ανθρωπιστική βοήθεια. Ο εν λόγω Κανονισμός δεν τροποποιήθηκε ενώ άλλα μέσα αναθεωρήθηκαν στο πλαίσιο της προετοιμασίας για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2007-2013. Για την περίοδο 2014-2020, έχουν διατεθεί 6,62 δισεκατομμύρια ευρώ στο μέσο που αφορά την ανθρωπιστική βοήθεια. Τα ποσά των ετήσιων υποχρεώσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης αυξάνονται τακτικά ώστε να είναι σε θέση να καλύπτουν τις νέες ανθρωπιστικές ανάγκες που εμφανίζονται.

Το γενικότερο πλαίσιο πολιτικής για την ανθρωπιστική βοήθεια περιγράφεται στην Ανακοίνωση COM (2007)317 final της Επιτροπής «Προς μία ευρωπαϊκή συναίνεση για την ανθρωπιστική βοήθεια»⁹², που υπογράφηκε από τα τρία θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Επιτροπή, Συμβούλιο και Κοινοβούλιο). Η εν λόγω συναίνεση καθορίζει το κοινό όραμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τους στόχους πολιτικής και τις αρχές για σειρά θεμάτων, μεταξύ των οποίων:

- ▲ Διεθνής ανθρωπιστική συνεργασία
- ▲ χρηστή χορηγία
- ▲ μείωση των κινδύνων και ετοιμότητα
- ▲ πολιτική προστασία
- ▲ σχέσεις στρατού-πολιτικής εξουσίας.

Το κείμενο προβλέπει μια πιο συντονισμένη και συνεκτική προσέγγιση για τη διάθεση της βοήθειας, συνδέοντας ανθρωπιστική και αναπτυξιακή βοήθεια, προκειμένου να μπορεί η ΕΕ να ανταποκρίνεται πιο αποτελεσματικά στις αυξανόμενες ανάγκες. Το σχέδιο δράσης για την εφαρμογή της συναίνεσης έληξε το 2013, και το επόμενο πλαίσιο εφαρμογής βρίσκεται σήμερα

⁹¹ Βλ. Κανονισμό 1257/96/ΕΚ του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 1996, σχετικά με την ανθρωπιστική βοήθεια (Εφ. Ε.Ε. L 163, 2/7/1996, σελ. 1), ή διαθέσιμος στο διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/who/about-echo/legal-framework_en, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 29/12/2015

⁹² Βλ. Ανακοίνωση COM (2007) 317 final, της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο, της 13ης Ιουνίου 2007, με τίτλο: «Προς μία ευρωπαϊκή συναίνεση για την ανθρωπιστική βοήθεια», διαθέσιμη στο διαδικτυακό τόπο <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV:r13008>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 29/12/2015

στο στάδιο συζήτησης⁹³.

---

⁹³ Βλ. Marika Lerch, Ανθρωπιστική Βοήθεια, σε Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση-2016, σελ. 1, διαθέσιμο σε διαδικτυακό τόπο www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_6.3.2.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 3/1/2016

2.3. Ανθρωπιστική βοήθεια

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ο κύριος δωρητής ανθρωπιστικής βοήθειας στον κόσμο. Είναι διαρκώς παρούσα σε όλες τις περιοχές σοβαρών κρίσεων στον κόσμο, όπως για παράδειγμα στη Συρία, το Νότιο Σουδάν, την Ουκρανία, την Δυτική Αφρική και την Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, καθώς και σε χώρες όπου οι συγκρούσεις δημιούργησαν συνθήκες αστάθειας, όπως συνέβη στην Ακτή Ελεφαντοστού. Η ανθρωπιστική βοήθεια δεν αποτελεί πολιτικό εργαλείο στα χέρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σκοπός της είναι η παροχή βοήθειας σε πληθυσμούς που την έχουν ανάγκη, χωρίς να ευνοεί καμία πλευρά και χωρίς πολιτικές σκοπιμότητες, σεβόμενη απόλυτα την αξιοπρέπεια των θυμάτων. Με την δράση της σώζει ζωές, ανακουφίζει από τον πόνο και προστατεύει την ακεραιότητα και την αξιοπρέπεια όσων πλήττονται από την κρίση.

Η εντολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο του άρθρου 214 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), του Κανονισμού 1257/96/ΕΚ του Συμβουλίου για την ανθρωπιστική βοήθεια⁹⁴, καθώς και της Ευρωπαϊκής «Κοινής Αντίληψης» για την ανθρωπιστική βοήθεια⁹⁵ είναι η διάσωση και η διαφύλαξη της ζωής. Οι επιχειρήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στοχεύουν στην πρόληψη ή ανακούφιση της ανθρώπινης οδύνης και στη διασφάλιση της ακεραιότητας και της αξιοπρέπειας των ατόμων, παρέχοντας αρωγή και προστασία σε περιόδους ανθρωπιστικών κρίσεων. Η Επιτροπή διευκολύνει επίσης τον συντονισμό με τα κράτη-μέλη καθώς και μεταξύ των κρατών-μελών της Ένωσης στον τομέα της ανθρωπιστικής δράσης και πολιτικής, ώστε να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα και η συμπληρωματικότητα της ανθρωπιστικής βοήθειας.

Η γενική προτεραιότητα είναι να διασφαλίζεται ότι η διαχείριση της ενίσχυσης γίνεται με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο, εξασφαλίζοντας έτσι ότι η συνδρομή που παρέχει η Ευρωπαϊκή Ένωση στα άτομα που βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης έχει τη μέγιστη δυνατή επίδραση και τηρεί τις αρχές του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου (ΔΑΔ). Η Ευρωπαϊκή Ένωση προασπίζει ανά πάσα στιγμή τις ανθρωπιστικές αρχές της αμεροληψίας, της ουδετερότητας, του ανθρωπισμού και της ανεξαρτησίας, και παρέχει βοήθεια χωρίς να λαμβάνει υπόψη οποιοδήποτε πολιτικό

---

⁹⁴ Βλ. Κανονισμό 1257/96/ΕΚ του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 1996, σχετικά με την ανθρωπιστική βοήθεια (Εφ. Ε.Ε. L 163, 2/7/1996, σελ. 1), ή διαθέσιμος στο διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/who/about-echo/legal-framework_en, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 29/12/2015

⁹⁵ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωπαϊκή Κοινή Αντίληψη για την ανθρωπιστική βοήθεια, Ενημερωτικό Φυλλάδιο ECHO- Ευρωπαϊκή Κοινή Αντίληψη -2014, διαθέσιμη στο διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/thematic/consensus_el.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης, 2/1/2016. Η «κοινή αντίληψη» αποτελεί μια συλλογική δήλωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Συμβουλίου της ΕΕ και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η οποία ορίζει ένα κοινό όραμα για την ενίσχυση της συνεκτικότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας της ανθρωπιστικής απόκρισης της ΕΕ.

θεματολόγιο, και ανεξάρτητα από την εθνικότητα, τη θρησκεία, το φύλο, την εθνική καταγωγή ή την πολιτική τοποθέτηση των θυμάτων.

Οι εταίροι της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας πρέπει να ασπάζονται τις θεμελιώδεις ανθρωπιστικές αξίες που διέπουν όλες τις δράσεις της⁹⁶ :

(α) Ανθρωπισμός : ο ανθρώπινος πόνος πρέπει να αντιμετωπίζεται όπου διαπιστώνεται, με ιδιαίτερη προσοχή στα πιο ευάλωτα μέλη του πληθυσμού.

(β) Ουδετερότητα : η βοήθεια δεν πρέπει να ευνοεί ιδιαίτερα κανένα τμήμα του πληθυσμού.

(γ) Αμεροληψία : η βοήθεια πρέπει να παρέχεται αποκλειστικά βάση των υφιστάμενων αναγκών, χωρίς διακριτική μεταχείριση,

(δ) Ανεξαρτησία : μοναδικός σκοπός της ανθρωπιστικής βοήθειας είναι η ανακούφιση του ανθρώπινου πόνου, και επομένως δεν μπορεί να υπηρετεί πολιτικούς, οικονομικούς ή στρατιωτικούς σκοπούς .

Η ανθρωπιστική βοήθεια της Ευρωπαϊκή Ένωσης λαμβάνει τις ακόλουθες μορφές:

▲ Επισιτιστική βοήθεια με εφοδιασμό σε τρόφιμα, χρήματα ή κουπόνια για την αντιμετώπιση του υποσιτισμού και τις επισιτιστικής ανασφάλειας.

▲ Παροχή σκηνών και άλλων ειδών καταλυμάτων στους ανθρώπους των οποίων οι κατοικίες καταστράφηκαν.

▲ Εξασφάλιση βασικής ιατρική περίθαλψη στα θύματα κρίσεων, αποστολή ιατρικών ομάδων έκτακτης ανάγκης και εκστρατείες εμβολιασμού.

▲ Εφοδιασμό με καθαρό πόσιμο νερό και κατάλληλες εγκαταστάσεις υγιεινής, για την αποτροπή εξάπλωσης ασθενειών.

▲ Παροχή βοήθειας στους πληγείσες κοινότητες, ώστε να προετοιμάζονται καλύτερα και να προλαμβάνουν μελλοντικές καταστροφές, καθώς και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των

---

⁹⁶ Βλ. Μ.-Ντ. Μαρούδα, Ανθρωπιστικοί δρώντες στη παγκόσμια διακυβέρνηση. Η προστιθέμενη αξία της Διεθνούς Επιτροπής του Ερυθρού Σταυρού, σε Ν.Περάκη (επιμ.), Σύγχρονες Ματιές στις Νομικές και Πολιτικές Όψεις - Διεθνούς Οργάνωσης- Διεθνών Οργανισμών, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2009, σελ.122-125, της ίδιας, Ο ανθρωπισμός δοκιμάζεται στην αυγή του 21ου αιώνα, δημοσιευμένο στην Καθημερινή στι1 16/Απριλίου 2005.

τακτικών κοινοτήτων.

Από το 1992 η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει παράσχει ανθρωπιστική βοήθεια σε περισσότερες από 140 χώρες. Αν και ο ετήσιος προϋπολογισμός που διαθέτει για τέτοιες επιχειρήσεις περιορίζεται σε λιγότερα από 1 δις ευρώ, στέκεται στο πλευρό περίπου 120 εκατομμυρίων ανθρώπων, θυμάτων συρράξεων και καταστροφών το χρόνο. Μόνο Το 2014 η Επιτροπή πρόσφερε 1,273 δις ευρώ για ανθρωπιστική βοήθεια σε 121 εκατομμύρια άτομα σε πάνω από 80 χώρες⁹⁷.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση για τις «ξεχασμένες κρίσεις», δηλαδή τις συνήθως παρατεταμένες κρίσης που σταδιακά παύουν να απασχολούν τα ΜΜΕ και την διεθνή κοινότητα. Πρόσφατα, μάλιστα, συνέβαλλε στην ευαισθητοποίηση γύρω από την ανθρωπιστική καταστροφή στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία.

---

⁹⁷ Βλ. Marika Lerch, Ανθρωπιστική Βοήθεια, σε Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση-2016, σελ. 3, διαθέσιμο σε διαδικτυακό τόπο www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_6.3.2.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 3/1/2016

2.4. Η Γενική Διεύθυνση Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας (ECHO)

Η Γενική Διεύθυνση Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας (ECHO) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, δημιουργήθηκε το 1992 ως κεντρικό όργανο για την παροχή και τον συντονισμό της ευρωπαϊκής ανθρωπιστικής βοήθειας υπό την ονομασία Ευρωπαϊκό Γραφείο Ανθρωπιστικής Βοήθειας (ECHO). Το 2004, το Ευρωπαϊκό Γραφείο Ανθρωπιστικής Βοήθειας κατέστη Γενική Διεύθυνση εντός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρά το γεγονός ότι διατηρήθηκε η παλαιά συντομογραφία του. Από το 2010, στην εντολή της Διεύθυνσης αυτής περιλαμβάνεται πέραν της ανθρωπιστικής βοήθειας και η προστασία των πολιτών με σκοπό τον καλύτερο συντονισμό και ανταπόκριση σε καταστροφές εντός και εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σήμερα, λοιπόν, η Γενική Διεύθυνση Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας (ECHO) αποτελεί το τμήμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που είναι υπεύθυνο για την υπερπόντια ανθρωπιστική βοήθεια και πολιτική προστασία. Πρωταρχική της εντολή είναι η διάσωση ζωών. Οι δράσεις της διέπονται από τις τέσσερις ανθρωπιστικές αρχές του διεθνούς δικαίου : ανθρωπισμό, ουδετερότητα, αμεροληψία και ανεξαρτησία.

Περαιτέρω, η ECHO είναι αρμόδια για τη διαχείριση της βοήθειας που χρηματοδοτεί η Ευρωπαϊκή Ένωση . Δηλαδή, δεν υλοποιεί η ίδια προγράμματα αρωγής, αλλά χρηματοδοτεί επιχειρήσεις μέσω ενός δικτύου από 200 και πλέον οργανώσεις και οργανισμούς που δραστηριοποιούνται επιτόπου, όπως μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ), διεθνείς οργανώσεις, οργανώσεις του Ερυθρού Σταυρού, οργανώσεις του Ο.Η.Ε. Τα κυριότερα καθήκοντα της ECHO είναι να παρέχει πόρους, να εξακριβώνει ότι η οικονομική διαχείριση πραγματοποιείται ορθά και να διασφαλίζει ότι τα αγαθά και οι υπηρεσίες «των εταίρων της» διατίθενται πράγματι στους πληγέντες πληθυσμούς με τρόπο αποτελεσματικό και ταχύ για να καλυφθούν πραγματικές ανάγκες.

Από τη δημιουργία της, η ECHO έχει διοχετεύσει 21 δισεκατομμύρια ευρώ από τον κοινό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε άτομα που έχουν πληγεί από φυσικές καταστροφές και συγκρούσεις σε πάνω από 140 χώρες. Με τα χρόνια έχει αναπτυχθεί και η ίδια η ECHO. Ήδη από το 2013, η ECHO έχει 44 επιτόπια γραφεία σε 39 χώρες, με 149 διεθνείς εμπειρογνώμονες του ανθρωπιστικού τομέα και 315 εθνικούς υπαλλήλους. Τα επιτόπια γραφεία παρέχουν ενημερωμένη ανάλυση υφιστάμενων και προβλεπόμενων αναγκών σε δεδομένη χώρα ή περιοχή, συμβάλλουν στην ανάπτυξη επεμβατικών στρατηγικών και πολιτικών, παρέχουν τεχνική υποστήριξη σε επιχειρήσεις χρηματοδοτούμενες από την ECHO, και εξασφαλίζουν επαρκή

παρακολούθηση αυτών των επεμβάσεων και διευκολύνουν το συντονισμό του χορηγού σε τοπικό επίπεδο.

Μετά από μια φυσική καταστροφή, ή άλλο συμβάν το οποίο απαιτεί ανθρωπιστική συνδρομή, οι εμπειρογνώμονες για θέματα ανθρωπιστικής βοήθειας της ECHO διεξάγουν επιτοπίως μια αρχική αξιολόγηση της κατάστασης, μία εκτίμηση της ανάγκης, προτού ληφθεί η απόφαση για παροχή βοήθειας. Για την εκτίμηση κάθε φορά της φύσης των ανθρωπιστικών αναγκών, έχουν θεσπιστεί κριτήρια προσδιορισμού των κρίσεων και του μεγέθους της απαραίτητης στήριξης, ανάλογα με την κλίμακα της καταστροφής και την κατάσταση των συγκεκριμένων χωρών και περιοχών⁹⁸, ώστε τα χρήματα των Ευρωπαϊών φορολογουμένων να αξιοποιούνται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο για την αντιμετώπιση των πιο επειγουσών ανθρωπιστικών αναγκών σε άλλες χώρες του κόσμου. Στη συνέχεια, με βάση αυτή την αξιολόγηση διατίθενται με ταχύ ρυθμό οι πιστώσεις.

Η εν λόγω βοήθεια διοχετεύεται μέσω 200 και άνω εταίρων, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών των Ηνωμένων Εθνών, μη κυβερνητικών οργανώσεων (ΜΚΟ) και Διεθνών Οργανισμών όπως ο Διεθνής Ερυθρός Σταυρός / Ερυθρά Ημισέληνος, με τους οποίους η ECHO έχει υπογράψει εκ των προτέρων συμβατικές συμφωνίες. Η δομή της ECHO εξασφαλίζει ότι οι πιστώσεις χρησιμοποιούνται κατά τρόπο διαφανή και ότι όλοι οι εταίροι παραμένουν υπόλογοι. Το 2014, το 48% των πιστώσεων της ECHO διατέθηκαν από ΜΚΟ, το 36% από υπηρεσίες του ΟΗΕ και το 14% από άλλους διεθνείς οργανισμούς. Το 1% των πιστώσεων διατίθεται σε πτήσεις ναυλωμένες από την ECHO και στην στήριξη προς το πανεπιστημιακό δίκτυο για ανθρωπιστική δράση (Noha).

Το 2014 η ECHO διέθεσε 1,273 δις ευρώ σε ανθρωπιστική βοήθεια σε 121 εκατομμύρια άτομα σε πάνω από 80 τρίτες χώρες. Το ποσό αυτό υπερέβη κατά πολύ τις εκ μέρους της αρχικές αναλήψεις υποχρεώσεων ύψους 896 εκατομμυρίων ευρώ. Για το 2015, οι εν λόγω αναλήψεις αντιστοιχούν σε 909 εκατομμύρια ευρώ. Γενικά, ο προϋπολογισμός της ΕΕ για ανθρωπιστικά θέματα εθεωρείτο για πολλά έτη ιδιαίτερα ανεπαρκής, οι ανάγκες έχουν ανέλθει στα υψηλότερα επίπεδα από τα μέσα του 1990 ενώ οι προϋπολογισμοί έχουν υποστεί μείωση. Ο αρχικός προϋπολογισμός για ανθρωπιστική βοήθεια έχει παρουσιάσει επομένως συστηματική αύξηση μέσω πρόσθετων μεταφορών πιστώσεων, με χρήματα που προέρχονται κατά κύριο λόγο από το

⁹⁸ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Η Ευρωπαϊκή Ένωση με απλά λόγια : Ανθρωπιστική βοήθεια και πολιτική προστασία. Βοήθεια σε θύματα καταστροφών και συγκρούσεων, και προστασία σε όσους κινδυνεύουν, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Φεβρουάριος 2014, σελ. 7, διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/el/humanitarian-aid_el.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 8/1/2016

αποθεματικό επείγουσας βοήθειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την επαναδιάθεση κεφαλαίων από άλλες θέσεις του προϋπολογισμού.

Η ECHO προσπαθεί να βελτιώσει την ανταπόκρισή της σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης ενώ παράλληλα παρέχει βοήθεια σε τρίτες χώρες για να μπορούν να αντιδρούν οι ίδιες καλύτερα σε κρίσεις και να συμβάλλουν στην μακροπρόθεσμη ανάπτυξή τους. Το «θεματολόγιο για την ανθεκτικότητα» που ορίζεται στην Ανακοίνωση COM (2012)0586 της Επιτροπής της 3ης Οκτωβρίου 2012 : «Προσέγγιση της ΕΕ για την ανθεκτικότητα: Διδάγματα από τις κρίσεις επισιτιστικής ασφάλειας» και το Πρόγραμμα Δράσης Ανθεκτικότητας του 2013 (SWD (2013)0227)⁹⁹, τα οποία έχουν ενσωματωθεί στον προγραμματισμό της ECHO, όπως επίσης ο στόχος για καλύτερη σύνδεση της έκτακτης βοήθειας, της αποκατάστασης και της ανάπτυξης (LRRD). Η αυξημένη ανθεκτικότητα βρίσκεται στο επίκεντρο δύο εμβληματικών προγραμμάτων, ένα στην περιοχή του Σάχελ (πρόγραμμα AGIR) και ένα άλλο στο Κέρασ της Αφρικής (SHARE), σκοπός των οποίων είναι να συντονίσουν την ανθρωπιστική και αναπτυξιακή βοήθεια και να δώσουν τέλος στον φαύλο κύκλο της ξηρασίας, της πείνας και της φτώχειας¹⁰⁰.

Οι δραστηριότητες μείωσης του κινδύνου από καταστροφές (Disaster Risk Reduction - DRR) αποτελούν επίσης τμήμα της σημασίας που αποδίδει η ECHO στην ανθεκτικότητα. Τα προγράμματα ετοιμότητας της ECHO σε περίπτωση καταστροφών (DIPECHO) στην Ασία, Λατινική Αμερική και Καραϊβική υποστηρίζουν τα συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης, τις εκστρατείες ευαισθητοποίησης και άλλα προληπτικά μέτρα. Η Ένωση αποτελεί ένα σημαντικό παράγοντα στη διαμόρφωση των προσπαθειών της διεθνούς κοινότητας για διαχείριση του κινδύνου καταστροφών. Το φιλόδοξο όραμα της Ένωσης για το μέλλον περιγράφεται στην Ανακοίνωση COM (2014)216 final της Επιτροπής, της 8ης Απριλίου 2014 : «Το πλαίσιο δράσης Hyogo μετά το 2015: Διαχείριση κινδύνων για την επίτευξη ανθεκτικότητας»¹⁰¹, που εκδόθηκε σε προετοιμασία της Παγκόσμιας Συνδιάσκεψης του ΟΗΕ σχετικά με τη μείωση του κινδύνου

⁹⁹ Βλ. Ανακοίνωση COM (2012)0586 της Επιτροπής της 3ης Οκτωβρίου 2012 : «Προσέγγιση της ΕΕ για την ανθεκτικότητα: Διδάγματα από τις κρίσεις επισιτιστικής ασφάλειας» και το Πρόγραμμα Δράσης Ανθεκτικότητας του 2013 (SWD (2013)0227), σε διαδικτυακό τόπο <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2013-0578&language=EL&ring=A7-2013-0375>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 4/1/2016

¹⁰⁰ Βλ. Marika Lerch, Ανθρωπιστική Βοήθεια, σε Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση-2016, σελ. 3, διαθέσιμο σε διαδικτυακό τόπο www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_6.3.2.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 3/1/2016

¹⁰¹ Βλ. Ανακοίνωση COM (2014)216 final της Επιτροπής, της 8ης Απριλίου 2014, προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, : «Το πλαίσιο δράσης Hyogo μετά το 2015: Διαχείριση κινδύνων για την επίτευξη ανθεκτικότητας», διαθέσιμη σε διαδικτυακό τόπο <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2014/EL/1-2014-216-EL-F1-1.Pdf>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 5/1/2016

καταστροφών, η οποία διεξήχθη τον Μάρτιο του 2015 στο Sendai της Ιαπωνίας.

Η διαμόρφωση του παγκόσμιου θεματολογίου ανθρωπιστικής βοήθειας θα αποτελέσει βασική προτεραιότητα για το 2015 και 2016, ενόψει της Πρώτης Παγκόσμιας Ανθρωπιστικής Διάσκεψης Κορυφής που έχει προγραμματισθεί να πραγματοποιηθεί στις 23-24 Μαΐου του 2016 στην Κωνσταντινούπολη. Η Επιτροπή παρουσίασε το πώς βλέπει την καλύτερη παγκόσμια ανθρωπιστική δράση στην Ανακοίνωσή της στις 2 Σεπτεμβρίου 2015 με τίτλο: «Προς την προετοιμασία για την Παγκόσμια Ανθρωπιστική Διάσκεψη Κορυφής: Μια παγκόσμια εταιρική σχέση για αποτελεσματική και βάσει αρχών ανθρωπιστική δράση»¹⁰², μετά την οποία θα ακολουθήσει ψήφισμα του Κοινοβουλίου και πορίσματα του Συμβουλίου.

Στο επίκεντρο των προσπαθειών της βρίσκεται και η στήριξη της εκπαίδευσης των παιδιών σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, βάσει της ανάγκης για προτεραιότητα στις πιο ευπαθείς ομάδες, Η πρωτοβουλία της ΕΕ «Παιδιά της Ειρήνης»¹⁰³, η οποία ξεκίνησε αφού η ΕΕ έλαβε το Βραβείο Νόμπελ Ειρήνης το 2012, είναι ένα από τα ειδικά χρηματοδοτικά μέσα για την προτεραιότητα αυτή.

---

¹⁰² Βλ. Ανακοίνωση COM (2015) 419 final της Επιτροπής, της 2ας Σεπτεμβρίου 2015, προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο : «Προς την προετοιμασία για την Παγκόσμια Ανθρωπιστική Διάσκεψη Κορυφής: Μια παγκόσμια εταιρική σχέση για αποτελεσματική και βάσει αρχών ανθρωπιστική δράση», διαθέσιμη σε διαδικτυακό τόπο <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2015/EL/1-2015-419-EL-F1-1.PDF>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 5/1/2016.

¹⁰³ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Δελτίο τύπου της 18ης Δεκεμβρίου 2012, Πρωτοβουλία της ΕΕ για «τα Παιδιά της Ειρήνης»: ο Πρόεδρος Barroso αναγγέλλει έργα στο πλαίσιο του βραβείου Νόμπελ της ειρήνης που θα βοηθήσουν 23.000 παιδιά θύματα πολέμων και συγκρούσεων, διαθέσιμο σε διαδικτυακό τόπο http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-1392_el.htm, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 5/1/2016.

2.5. Λοιπά Μέσα

Η βοήθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιλαμβάνει δύο περαιτέρω δομές : (α) τον Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας της Ένωσης και (β) το Ευρωπαϊκό Σώμα Εθελοντών Ανθρωπιστικής Βοήθειας.,

(α) Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας (EU Civil Protection Mechanism - ECPM)¹⁰⁴

Ο Μηχανισμός ιδρύθηκε αρχικά το 2001 και σήμερα περιλαμβάνει πάνω από 33 κράτη (τα 28 κράτη-μέλη συν την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, την Ισλανδία, το Μαυροβούνιο, τη Νορβηγία και τη Σερβία). Η απόφαση 1313/2013/ΕΕ¹⁰⁵ που εγκρίθηκε στις 17 Δεκεμβρίου 2013 από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρώπης ορίζει το άρθρο 196 της ΣΛΕΕ ως νομική βάση για την πολιτική προστασία και εξασφαλίζει την χρηματοδότηση για το μηχανισμό μέχρι το 2020.

Ο Κοινοτικός Μηχανισμός στηρίζεται σε πολλά μέσα:

▲ Το Κέντρο Συντονισμού Αντιμετώπισης Έκτακτων Αναγκών (ERCC), το οποίο λειτουργεί ως βασικό επιχειρησιακό κέντρο, διευκολύνοντας τον συντονισμό σε επεμβάσεις προστασίας σε 24 ώρες την μέρα, 365 μέρες τον χρόνο.

▲ Την Ευρωπαϊκή Ικανότητα Αντιμετώπισης Έκτακτων Αναγκών (EERC), η οποία παρέχει μια εθελοντική δεξαμενή προ-δεσμευμένων μέσων αντιμετώπισης από τα συμμετέχοντα κράτη μέλη και μία δομημένη διαδικασία για τον εντοπισμό πιθανών ελλείψεων από πλευράς δυναμικού.

▲ Το Κοινό Σύστημα Επικοινωνίας και Πληροφόρησης σε καταστάσεις Έκτακτης Ανάγκης (CECIS), σκοπός του οποίου είναι να βελτιώσει την επικοινωνία μέσω ενός συστήματος συναγερμού και κοινοποίησης που βασίζεται στο διαδίκτυο.

▲ Ένα δίκτυο εκπαιδευμένων εμπειρογνομόνων διαθέσιμων σε σύντομο χρονικό διάστημα προβλέφθηκε επίσης στην απόφαση του 1313/2013/ΕΕ.

¹⁰⁴ Για τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας βλ. αναλυτικά παραπάνω κεφ. III

¹⁰⁵ Απόφαση 1313/2013 / ΕΕ Του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17 Δεκεμβρίου 2013 περί μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ένωσης (Εφ.Ε.Ε. L347, 20/12/2013, σελ. 924) διαθέσιμη στο διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/who/about-echo/legal-framework_en, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

(β) Το Ευρωπαϊκό Σώμα Εθελοντών Ανθρωπιστικής Βοήθειας - (European Union Aid Volunteers initiative (2014-2020))

Το Ευρωπαϊκό Σώμα Εθελοντών Ανθρωπιστικής Βοήθειας αναφέρεται στο άρθρο 214 παρ.5 της Συνθήκης της Λισαβόνας . Θεσπίστηκε ως μια πρωτοβουλία εθελοντών ανθρωπιστικής βοήθειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης το Μάρτιο του 2014, με στόχο να ενισχύσει το δυναμικό της ΕΕ προκειμένου να ανταποκρίνεται στις ανθρωπιστικές κρίσεις και να αυξήσει την ανθεκτικότητα των ευάλωτων κοινοτήτων σε τρίτες χώρες. Ο προϋπολογισμός ύψους 147,9 εκατομμυρίων ευρώ θα επιτρέψει σε περίπου 18.000 Ευρωπαίους πολίτες να συμμετάσχουν ως εθελοντές σε έργα που χρηματοδοτεί η Ευρωπαϊκή Ένωση σε όλο τον κόσμο. Μέχρι το τέλος του προγράμματος το 2020 περίπου 4.000 άτομα θα λάβουν σχετική κατάρτιση και θα τοποθετηθούν στις κατάλληλες ανθρωπιστικές οργανώσεις, προκειμένου να εργαστούν σε χώρες που έχουν πληγεί από καταστροφές, 4.000 εθελοντές και προσωπικό των ΜΚΟ θα συμμετέχουν σε δράσεις κατάρτισης και ανάπτυξης ικανοτήτων, ενώ, τέλος 10.000 εθελοντές θα στηρίζουν έργα στη χώρα τους μέσω διαδικτύου.

2.6. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Στον τομέα της πολιτικής για την ανθρωπιστική βοήθεια, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενεργεί ως συννομοθέτης από κοινού με το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η νομική βάση για την πολιτική ανθρωπιστικής βοήθειας που προτείνεται από την Επιτροπή, δηλαδή οι Κανονισμοί, τυγχάνει διαπραγματεύσεως και έγκρισης ή μη, τόσο από το Συμβούλιο όσο και το Κοινοβούλιο σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα εκτελεστικά μέτρα της Επιτροπής υποβάλλονται επίσης στο Κοινοβούλιο το οποίο διαθέτει εξουσίες ελέγχου. Εντός του Κοινοβουλίου, η ανθρωπιστική βοήθεια εμπίπτει στις αρμοδιότητες της Επιτροπής Ανάπτυξης (DEVE), και η προστασία των πολιτών στις αρμοδιότητες της Επιτροπής Περιβάλλοντος, Δημόσιας Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων (ENVI)¹⁰⁶.

Παράλληλα, το Κοινοβούλιο ελέγχει τη διάθεση της ανθρωπιστικής βοήθειας και φροντίζει να εξασφαλίσει ότι οι πιστώσεις του προϋπολογισμού να αντιστοιχούν στις ανθρωπιστικές ανάγκες. Έχει δε υπογραμμίσει επανειλημμένως ότι χρειάζεται να αυξηθεί η χρηματοδότηση για την ανθρωπιστική βοήθεια και έχει τονίσει πως πρέπει να κλείσει το όλο και μεγαλύτερο χάσμα ανάμεσα στις υποχρεώσεις και τις πληρωμές. Το Κοινοβούλιο από κοινού με την επιτροπή DEVE, έχουν προσπαθήσει, μέσω γνωμοδοτήσεων και ψηφισμάτων, συμπεριλαμβανομένων και εκθέσεων ίδιας πρωτοβουλίας, να επηρεάσουν τις στρατηγικές αποφάσεις και τους προσανατολισμούς πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όπως αυτή της συνεισφοράς της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Παγκόσμια Ανθρωπιστική Διάσκεψη Κορυφής, στην εκπαίδευση για περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης και στην αντιμετώπιση της επιδημίας του Έμπολα. Το Κοινοβούλιο εξετάζει επίσης το ετήσιο πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής και την επιχειρησιακή στρατηγική της ECHO. Ο Επίτροπος μάλιστα καλείται τακτικά να συμμετάσχει στις ανταλλαγές απόψεων με την επιτροπή DEVE¹⁰⁷. Για να ενισχυθεί ο εκ μέρους του Κοινοβουλίου έλεγχος στον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας, η επιτροπή DEVE ορίζει έναν μόνιμο εισηγητή για την ανθρωπιστική βοήθεια κάθε δύομιση έτη. Η εντολή του εισηγητή αυτού περιλαμβάνει την υπεράσπιση των συμφερόντων του προϋπολογισμού για την ανθρωπιστική βοήθεια, την παρακολούθηση των προγραμμάτων ανθρωπιστικής βοήθειας και τη διατήρηση στενών επαφών με την κοινότητα ανθρωπιστικής βοήθειας.

¹⁰⁶ Βλ. Marika Lerch, Ανθρωπιστική Βοήθεια, σε Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση-2016, σελ. 5, διαθέσιμο σε διαδικτυακό τόπο www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_6.3.2.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 3/1/2016

¹⁰⁷ Βλ. Marika Lerch, Ανθρωπιστική Βοήθεια, σε Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση - 2016, σελ. 5, διαθέσιμο σε διαδικτυακό τόπο www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_6.3.2.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 3/1/2016

3. Ανθρωπιστική βοήθεια και πολιτική προστασία της ΕΕ σε ολόκληρο τον κόσμο: μία σύντομη παρουσίαση των επιχειρήσεων της ECHO και του ECPM παγκοσμίως¹⁰⁸

Μετά τις καταστροφικές πλημμύρες που έπληξαν τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη το 2014, ενεργοποιήθηκε ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας (ECPM) και 23 κράτη-μέλη απέστειλαν προσωπικό, ελικόπτερα διάσωσης και εκκένωσης, μηχανοκίνητα σκάφη, γεννήτριες, αμμόσακους, σκηνές, κουβέρτες και πακέτα ανθρωπιστικής βοήθειας. Οι ομάδες πολιτικής προστασίας διέσωσαν πάνω από 1.700 ανθρώπους.

Το ίδιο έτος (2014) στην Ινδία, η ECHO χορήγησε ψυχοκοινωνική υποστήριξη, μέσα διαβίωσης, υπηρεσίες υγείας και βοήθεια έκτακτης ανάγκης σε οικογένειες που εκτοπίστηκαν στο εσωτερικό της χώρας, λόγω των συγκρούσεων των κοινοτήτων Karbi και RengmaNaga, και του κυκλώνα Phailin. Επιπρόσθετα, από το 2002 έως και το 2012, η ECHO χορήγησε ανθρωπιστική βοήθεια σε πάνω από 100000 πρόσφυγες, οι οποίοι εγκατέλειψαν τη Σρι Λάνκα και εγκαταστάθηκαν στην Ινδία.

Ύστερα από τις καταστροφικές πλημμύρες του 2014 στη Σερβία, ενεργοποιήθηκε ο ECPM με τη βοήθεια 23 κρατών-μελών. Τα κράτη μέλη προσέφεραν εθελοντές, ελικόπτερα διάσωσης και εκκένωσης, μηχανοκίνητα σκάφη, γεννήτριες, αμμόσακους, σκηνές, κουβέρτες και πακέτα ανθρωπιστικής βοήθειας. Η ECHO απέστειλε, επίσης, εμπειρογνώμονες ανθρωπιστικής βοήθειας με στόχο την επιτόπου αξιολόγηση των αναγκών.

Τον Απρίλιο του 2014, σεισμός μεγέθους 6,2 έπληξε τη Νικαράγουα. Η ECHO παρείχε μη φαγώσιμα ήδη, καταλύματα, νερό, ιατρική βοήθεια, καθώς και υπηρεσίες υγιεινής σε περισσότερα από 6000 θύματα.

Κατά τη διάρκεια του 2014 χορηγήθηκε, επίσης, κατάλληλη περίθαλψη και άμεση βοήθεια σε περισσότερους από 2 εκατομμύρια ανθρώπους στην Υεμένη, οι οποίοι υποσιτίζονταν ή πλήττονταν από επισιτιστική ανασφάλεια και ένοπλες συρράξεις, συμπεριλαμβανομένων των εκτοπισθέντων στο εσωτερικό της χώρας, των προσφύγων και των παιδιών.

Στο Βιετνάμ, το 2013, στο πλαίσιο των προγραμμάτων «Ετοιμότητας για την αντιμετώπιση καταστροφών — Dipecho», σχεδόν 20.000 άνθρωποι έλαβαν μέρος σε κοινοτικές δραστηριότητες

¹⁰⁸ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Από το Α έως το Ω, Ανθρωπιστική βοήθεια και πολιτική προστασία της ΕΕ σε ολόκληρο τον κόσμο, σειρά Ανθρωπιστική Βοήθεια και Πολιτική Προστασία, Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Βέλγιο 2014, e-book, διαθέσιμο σε διαδικτυακό τόπο http://europedirect.eliamep.gr/wp-content/uploads/2015/11/KR0114393ELN_002.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 3/1/2016

για την ανάπτυξη των ικανοτήτων του τοπικού πληθυσμού, σε μικρής κλίμακας δράσεις ανακούφισης και σε εκστρατείες ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης.

Το ίδιο έτος στο Μεξικό, 50.000 κάτοικοι περιοχών, οι οποίες βρίσκονται υπό τον έλεγχο ένοπλων ομάδων, έλαβαν ιατρική βοήθεια, όταν κορυφώθηκε η περιφερειακή επιδημία δάγκειου πυρετού. Παράλληλα, η ECHO παρέχει ανθρωπιστική βοήθεια σε κοινότητες που εξακολουθούν να ζουν σε προσωρινούς καταυλισμούς, μήνες μετά τους τυφώνες Manuel και Ingrid που έπληξαν ταυτόχρονα 58.000 άτομα

Το 2013 η ECHO κατέστησε δυνατή τη θεραπευτική αγωγή 235.000 σοβαρά υποσιτισμένων παιδιών στη Νιγηρία, ενώ Το 2012 συνέβαλλε στην αντιμετώπιση των καταστροφικών πλημμυρών και της επιδημίας χολέρας που είχαν πλήξει τη χώρα. Παράλληλα, υποστηρίζει τα προγράμματα αρωγής και προστασίας για τους νιγηριανούς εκτοπισθέντες και πρόσφυγες.

Το 2013 επίσης, η Ευρωπαϊκή Ένωση διέθεσε 20,5 εκατομμύρια ευρώ στο Ιράκ προκειμένου να ανταποκριθεί στις ανθρωπιστικές ανάγκες των εσωτερικά εκτοπισθέντων πληθυσμών και των προσφύγων από τη Συρία. Η βοήθεια περιλάμβανε τρόφιμα, καταλύματα, διανομή βασικών μη φαγώσιμων ειδών, αλλά και προστασία για περίπου 190000 ανθρώπους.

Στο Αφγανιστάν, περισσότερες από δύο δεκαετίες, η Ευρωπαϊκή Ένωση παρέχει ανθρωπιστική βοήθεια σε πληθυσμούς που πλήττονται από ένοπλες συρράξεις και φυσικές καταστροφές. Το 2013 πάνω από 1,6 εκατομμύρια άνθρωποι σε ανάγκη επωφελήθηκαν από δράσεις που χρηματοδότησε η Ένωση, όπως επείγουσα ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, παροχή καταλυμάτων, επισιτιστική βοήθεια, παροχή νερού, εγκαταστάσεις υγιεινής και παροχή μέσων διαβίωσης.

Μετά την επιδημία δάγκειου πυρετού που εκδηλώθηκε το 2013 στην Ονδούρα και τις συνέπειες της συλλογικής βίας, περισσότεροι από 130.000 άνθρωποι έλαβαν ιατρική βοήθεια με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αναπτύχθηκαν, επίσης, ολοκληρωμένα μοντέλα υγειονομικής περίθαλψης σε βίαιες αστικές περιοχές, στις οποίες η πρόσβαση ήταν επικίνδυνη. Μετά τις περιόδους ξηρασίας και πυρκαγιών του 2012, χορηγήθηκε βοήθεια έκτακτης ανάγκης σε πάνω από 114.000 ανθρώπους. Η βοήθεια επικεντρώθηκε στην ενίσχυση των τοπικών υγειονομικών υπηρεσιών με εξοπλισμό και προγράμματα κατάρτισης για τις περιοχές με δύσκολη πρόσβαση.

Στην Κούβα, 3 εκατομμύρια άνθρωποι επλήγησαν και 11 έχασαν τη ζωή τους μετά τον τυφώνα Sandy, το 2012. Η Ευρωπαϊκή Ένωση υποστήριξε την άμεση διανομή ειδών έκτακτης ανάγκης, όπως προβλέπεται από το πρόγραμμα Dipecho. Επιπλέον παρείχε 4 εκατομμύρια ευρώ για άμεση ενίσχυση, αποκατάσταση κατοικιών και μέσων διαβίωσης, όπως και για την επιδιόρθωση στεγών.

Στην Αιθιοπία από το 2012 και εξής, 2,5 εκατομμύρια ευάλωτοι πολίτες υποστηρίχθηκαν από το πρόγραμμα «Στήριξη της ανθεκτικότητας στο Κέρας της Αφρικής» και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης. Ταυτόχρονα, η Ευρωπαϊκή Ένωση υποστηρίζει 540.000 πρόσφυγες από το Νότιο Σουδάν και τη Σομαλία και ανταποκρίνεται στις άμεσες ανάγκες 400.000 εσωτερικά εκτοπισθέντων ατόμων.

Στην Ιαπωνία, μετά τον σεισμό και το τσουνάμι του 2011, 8.000 εκτοπισμένες οικογένειες έλαβαν 17 τόνους τροφίμων, 33.000 φορητές μονάδες νερού, όπως και οικιακές συσκευές για μαγείρεμα και θέρμανση. Παράλληλα, μέσω του ECPM απεστάλησαν 400 τόνοι βοήθειας σε είδος για την κάλυψη των αναγκών του πληθυσμού.

Το ίδιο έτος (2011), στη Λιβύη, 130.000 εκτοπισθέντες στο εσωτερικό της χώρας και 90.000 πρόσφυγες ενισχύθηκαν με παροχή νερού, τροφίμων, καταλυμάτων και ιατρικής βοήθειας, ενώ 56.000 υπήκοοι τρίτων χωρών έλαβαν βοήθεια επαναπατρισμού.

Στην Αϊτή ακόμη και σήμερα συνεχίζεται η αντιμετώπιση των ανθρωπιστικών αναγκών που προέκυψαν από τον σεισμό του 2010. 137.500 άνθρωποι εξακολουθούν να ζουν σε καταυλισμούς, ενώ επιτακτική είναι η ανάγκη για εύρεση στέγασης, πρόσβαση σε καθαρό νερό, εγκαταστάσεις υγιεινής και υγειονομικές υπηρεσίες, ώστε να περιοριστεί η χολέρα. Σε μεσομακροπρόθεσμο επίπεδο, η Ευρωπαϊκή Ένωση υποστηρίζει προγράμματα μείωσης του κινδύνου καταστροφών, ώστε να καταστεί η χώρα ανθεκτικότερη σε μελλοντικές καταστροφές.

Από το 2000 η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμετωπίζει τις ανθρωπιστικές ανάγκες 2εκατομμυρίων προσφύγων και άλλων πληθυσμιακών ομάδων από την Παλαιστίνη. Παράλληλα, τους προετοιμάζει ώστε να αντιμετωπίζουν καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, απρόβλεπτες αλλά και επαναλαμβανόμενες κρίσεις, τόσο στη Λωρίδα της Γάζας, όσο και στη Δυτική Όχθη.

Στη Σομαλία, η ECHO υποστηρίζει ανθρωπιστικές δράσεις από τις αρχές του 1994. Το 2014 ποσό 37 εκατομμυρίων ευρώ διατέθηκε για την παροχή σωστικής βοήθειας σε πληθυσμούς που

εκτοπίστηκαν από τις συνεχιζόμενες συρράξεις, αλλά και για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων των φυσικών καταστροφών.

Η ECHO δραστηριοποιείται στο Σουδάν από το 1993. Εστιάζει τη βοήθειά της κυρίως σε πληθυσμούς που πλήττονται από συρράξεις, έχοντας παράσχει μόνο το 2013 ανθρωπιστική βοήθεια σε πάνω από 2,5 εκατομμύρια ανθρώπους. Η ασφαλής πρόσβαση είναι το μεγαλύτερο εμπόδιο για την παροχή βοήθειας στους πληθυσμούς που έχουν ανάγκη.

Η ΕΕ υποστηρίζει περισσότερα από 9,3εκατομμύρια θύματα της συριακής κρίσης στο εσωτερικό της χώρας, αλλά και πάνω από 2,8 εκατομμύρια σύριους πρόσφυγες που καταφεύγουν στις γειτονικές χώρες, παρέχοντάς τους ιατρική βοήθεια έκτακτης ανάγκης, προστασία, τρόφιμα, καταλύματα, νερό, εγκαταστάσεις υγιεινής, οικιακά είδη και υπηρεσίες υλικοτεχνικής υποστήριξης.

4. Περιπτώσιολογικές Μελέτες

(α) Η αντιμετώπιση της κρίσης των προσφύγων (2015)¹⁰⁹

Σήμερα, ο κόσμος αντιμετωπίζει μια άνευ προηγουμένου κρίση μετατόπισης πληθυσμών, καθώς σχεδόν 60 εκατομμύρια άνθρωποι έχουν εκτοπιστεί δια της βίας από τις πατρίδες του, ως αποτέλεσμα των βίαιων συγκρούσεων και των φυσικών καταστροφών. Μέχρι τα μέσα Δεκεμβρίου του 2015, κοντά στο 1 εκατομμύριο άνθρωποι, πρόσφυγες, εσωτερικά εκτοπισμένοι και άλλοι μετανάστες, έχουν πάρει τον δρόμο προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, είτε δραπετεύοντας από τη χώρα τους, η οποία δοκιμάζεται από συγκρούσεις, είτε αναζητώντας καλύτερες οικονομικές προοπτικές. Πολλοί άνθρωποι φθάνουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση μετά από επικίνδυνα χερσαία ή θαλάσσια ταξίδια, απαιτώντας βασική ανθρωπιστική βοήθεια, όπως παροχή καθαρού νερού, υγειονομική περίθαλψη, καταφύγιο έκτακτης ανάγκης και νομική βοήθεια. Πολλοί μάλιστα από αυτούς τους εκτοπισμένους ανθρώπους είναι παιδιά που έχουν ειδικές ανάγκες προστασίας. Η ροή της μετανάστευσης έχει βαρύ αντίκτυπο στις λεγόμενες «χώρες διαμετακόμισης», καθώς πολλές από αυτές δεν έχουν την ικανότητα να αντιμετωπίσουν αυτές τις καταστάσεις έκτακτης ανάγκης μόνες τους, δηλαδή σε εθνικό επίπεδο.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την αντιμετώπιση της κρίσης των προσφύγων στην Ευρώπη με την «Ευρωπαϊκή της ατζέντα για τη Μετανάστευση», βασιζόμενη στα διάφορα εργαλεία και μέσα που είναι διαθέσιμα σε επίπεδο Ένωσης και κρατών-μελών. Η ανθρωπιστική βοήθεια στα θύματα των συγκρούσεων και φυσικών καταστροφών σε τρίτες χώρες παρέχεται τηρώντας τις διεθνείς ανθρωπιστικές αρχές της ανεξαρτησίας, της αμεροληψίας, της ουδετερότητας και της ανθρωπότητας και σύμφωνα με τα κριτήρια της τρωτότητας και της εκτίμησης των αναγκών. Η παρεχόμενη από την Ένωση ανθρωπιστική βοήθεια δεν αντιμετωπίζει τα βασικά αίτια της εκτόπισης και της μετανάστευσης, δηλαδή τις ένοπλες συγκρούσεις, παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οικονομική ανέχεια ή την αλλαγή του κλίματος, αλλά βοηθά τους ανθρώπους που έχουν εξαναγκαστεί σε φυγή ή έχουν πληγεί από ανθρωπογενής ή φυσικές καταστροφές, όπου κι αν βρίσκονται. Η ανθρωπιστική βοήθεια της Ένωσης πηγαίνει απευθείας σε ανθρώπους που βρίσκονται σε κίνδυνο, ανεξάρτητα από την εθνικότητα, τη θρησκεία, το φύλο, την εθνοτική τους καταγωγή ή τις πολιτικές πεποιθήσεις.

---

¹⁰⁹ Βλ. σχετικά σε διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/refugee-crisis_en, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 2/1/2016

Η ECHO αντιμετωπίζει, άμεσα ή έμμεσα, την προσφυγική κρίση στην Ευρώπη με διάφορους τρόπους: βοηθά τους πρόσφυγες στις «χώρες διέλευσης» που βρίσκονται εκτός των συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θέτει τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας στη διάθεση των κρατών-μελών της Ένωσης, αλλά και σε χώρες εκτός αυτής, οι οποίες απαιτούν άμεση υλική υποστήριξη για να αντιμετωπίσουν την εισροή προσφύγων, ενώ τέλος, είναι και ο κορυφαίος παγκόσμιος χορηγός ανθρωπιστικής βοήθειας σε όλες τις λεγόμενες «χώρες προέλευσης» των προσφύγων, τη Συρία, το Ιράκ, το Αφγανιστάν, το Πακιστάν, το Κέρας της Αφρικής και το Σαχέλ.

Από την αρχή της κρίσης των προσφύγων στην Ευρώπη το 2015, η Επιτροπή έχει παράσχει ανθρωπιστική βοήθεια ύψους πάνω από 21 εκατομμύρια ευρώ στα Δυτικά Βαλκάνια, ιδίως στη Σερβία και την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας. Η ενίσχυση διοχετεύεται μέσω ανθρωπιστικών οργανώσεων για τους πλέον ευάλωτους πρόσφυγες, τους αιτούντες άσυλο και τους μετανάστες, και συμβάλλει στην παροχή της βοήθειας έκτακτης ανάγκης (τρόφιμα, νερό, υγιεινή, μη-διατροφικά είδη, υγεία, βασικές προϋποθέσεις προστασίας) στα σημεία διέλευσης, όπως τα σύνορα και τις εγκαταστάσεις καταχώρισης.

Η Επιτροπή υποστήριξε επίσης πρόσφυγες στην Τουρκία, που κατόρθωσαν να ξεφύγουν από τη βία, από τη Συρία και το Ιράκ, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση σε ευπαθείς πρόσφυγες που ζουν εκτός των στρατοπέδων φύλαξης προσφύγων. Από την αρχή της κρίσης στη Συρία το 2011, η Επιτροπή έχει παράσχει στην Τουρκία ανθρωπιστική βοήθεια ύψους 175 εκατομμυρίων ευρώ, συμπεριλαμβανομένης της ανθρωπιστικής βοήθειας και της μακροπρόθεσμης βοήθειας.

Ο Κοινοτικός Μηχανισμός έχει ενεργοποιηθεί για βοήθεια στην αντιμετώπιση των αυξανόμενων εισροών προσφύγων αρκετές φορές το 2015. Η Ουγγαρία, η Σερβία, η Σλοβενία, η Κροατία και η Ελλάδα, ως «χώρες υποδοχής» προσφύγων έχουν λάβει υλική βοήθεια όπως σκηνές για το χειμώνα, κρεβάτια και κουβέρτες από τον Μηχανισμό, ώστε να αντιμετωπίσουν καλύτερα την συνεχή άφιξη των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο.

Ο Μηχανισμός συντονίζεται από το Κέντρο Συντονισμού Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών (ERCC), το οποίο παρακολουθεί στενά την κρίση των προσφύγων και διευκολύνει τη συνεκτική και αποτελεσματική ευρωπαϊκή απάντηση. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, από κοινού με τα κράτη μέλη της, είναι ο κορυφαίος χορηγός ανθρωπιστικής βοήθειας σε όλες τις μεγάλες χώρες και περιοχές, όπου οι πρόσφυγες από τη στιγμή που φθάνουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση προέρχονται. Αυτό περιλαμβάνει Το 2014, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διέθεσε πάνω από το 70% του

ετήσιου προϋπολογισμού της ανθρωπιστικής βοήθειας σε προγράμματα που βοηθούν τους πρόσφυγες και τους εσωτερικά εκτοπισμένους.

Σήμερα, η Επιτροπή έχει εντείνει την ανθρωπιστική βοήθεια και τους πόρους πολιτικής προστασίας κατά 300 εκατομμύρια για το 2016. Η χρηματοδότηση αυτή θα διατεθεί στην Γραμματεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, το Παγκόσμιο Επισιτιστικό Πρόγραμμα και σε άλλους οργανισμούς, συμπεριλαμβανομένης της οικογένειας του Ερυθρού Σταυρού και διεθνών ΜΚΟ, για να βοηθήσει τους πρόσφυγες κυρίως μέσα και γύρω από τη Συρία.

(β) Νεπάλ : Ο καταστροφικός σεισμός μεγέθους 7,8 ρίχτερ το 2015¹¹⁰

Ένας καταστροφικός σεισμός μεγέθους 7,8 ρίχτερ έπληξε το κεντρικό Νεπάλ τον Απρίλιο του 2015, σκοτώνοντας χιλιάδες ανθρώπους και ισοπεδώνοντας ολόκληρα χωριά. Στις 12 Μαΐου, ένας νέος σεισμός μεγέθους 7,3 ρίχτερ έπληξε ξανά το Νεπάλ, ενώ ακολούθησαν και πολλές μετασεισμικές δονήσεις, πλήττοντας επιπλέον ζώες και προκαλώντας περαιτέρω βλάβη. Σχεδόν 9.000 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους στους δύο σεισμούς, πάνω από 22.000 τραυματίστηκαν, πάνω από 600.000 σπίτια καταστράφηκαν ολοσχερώς, ενώ πάνω από 290.000 σπίτια υπέστησαν εκτεταμένες ζημιές.

Το Νεπάλ αντιμετωπίζει πολλές φυσικές καταστροφές κάθε χρόνο. Περίπου 1.000 άτομα χάνουν τη ζωή τους κάθε χρόνο από κατολισθήσεις και πλημμύρες κατά τη διάρκεια της εποχής των μουσώνων. Η απειλή σεισμών, παγετών των λιμνών, χιονοστιβάδων, ψυχρών ρευμάτων ή κύματα καύσωνα πλήττουν απλώνεται σε όλη τη χώρα.

Το Νεπάλ φιλοξενεί επίσης πρόσφυγες από το Μπουτάν. Εκτιμάται ότι 30.000 πρόσφυγες ζουν σε καταυλισμούς στη χώρα. Οι πρόσφυγες δεν έχουν τη δυνατότητα να εργαστούν και υποστηρίζονται σχεδόν εξ ολοκλήρου από τη διεθνή ανθρωπιστική βοήθεια.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διέθεσε συνολικά 12 εκατομμύρια ευρώ για την αντιμετώπιση των πλέον επείγουσών ανθρωπιστικών αναγκών, όπως της εξεύρεσης καθαρού νερού, την παροχή ιατρικής περίθαλψης, της κατασκευής καταφύγιων και την αποκατάσταση των τηλεπικοινωνιών. Η συνολική βοήθεια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα θύματα του σεισμού είναι πάνω από 130 εκατομμύρια ευρώ, συμπεριλαμβανομένης της έγκαιρης ανάκαμψης και αποκατάστασης.

---

¹¹⁰ Βλ. σχετικά σε διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/where/asia-and-oceania/nepal_en, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 2/1/2016

Η χρηματοδότηση αυτή έρχεται να προστεθεί στην ανάπτυξη της ανθρωπιστικής βοήθειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των εμπειρογνομόνων της πολιτικής προστασίας στην περιοχή της κρίσης, και στις ομάδες αναζήτησης, διάσωσης και παροχής πρώτων βοηθειών, καθώς και στα είδη πρώτης ανάγκης, που αποστέλλονται από τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσω του Κοινοτικού Μηχανισμού (ECPM).

Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Συντονισμού Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών (ERCC) παρακολουθεί τις εξελίξεις επί 24 βάσεων, επτά ημέρες την εβδομάδα.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας (ECHO) εργάζεται πολλά χρόνια στο Νεπάλ, επιδιώκοντας την εφαρμογή κοινοτικών προγραμμάτων ετοιμότητας σε περίπτωση καταστροφής, βοηθώντας τους επιζώντες σε απομακρυσμένες περιοχές και την παρέχει βοήθεια στους πρόσφυγες από το Μπουτάν.

Ένα σημαντικό μέρος της ανθρωπιστικής βοήθειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Νεπάλ πηγαίνει για να βοηθηθούν οι κοινότητες να αντισταθούν, να αντέξουν και να αντιμετωπίσουν τις φυσικές καταστροφές μέσω της δημιουργίας μηχανισμών διάσωσης βασισμένων στην Κοινότητα, κατασκευή ελαστικών υποδομών, ανθεκτικών στις καταστροφές, συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης και διαχείρισης των πλημμυρών. Η χρηματοδότηση βοηθά επίσης να ενισχυθεί η ικανότητα της ιατρικής κοινότητας για την αντιμετώπιση καταστάσεων με μαζικές απώλειες που θα μπορούσε να προκληθεί από ένα σεισμό, μέσω της τοποθέτησης νοσοκομείων στο Κατμαντού και αποθήκευσης καυσίμων και χειρουργικών κουτιών -εργαλείων (surgical kits).

Από το 2001, η Επιτροπή διέθεσε σχεδόν 18 εκατομμύρια ευρώ για την επίτευξη της ετοιμότητας έναντι των καταστροφών, συμπεριλαμβανομένων των 3.300.000 εκατομμυρίων ευρώ που διατέθηκαν για το 2015.

Κατά τη διάρκεια της εσωτερικής σύγκρουσης στο Νεπάλ, από το 2006 και μέχρι το 2011, ανθρωπιστικές δράσεις της Επιτροπής συνολικού ύψους 35.000.000 εκατομμυρίων ευρώ υποστήριξαν χιλιάδες άτομα, ιδιαίτερα αγροτικών περιοχών, με την παροχή υγειονομικής περίθαλψης, καθώς και εγκαταστάσεων ύδρευσης και αποχέτευσης.

(γ) Δυτική Αφρική : Καταπολέμηση του ιού Έμπολα (2014)¹¹¹

Η Δυτική Αφρική από το 2014 βρίσκεται αντιμέτωπη με τη μεγαλύτερη και πιο περίπλοκη επιδημία του ιού Έμπολα που έχει καταγραφεί. Γουινέα, Λιβερία και Σιέρα Λεόνε, είναι οι χώρες που επλήγησαν περισσότερο από τον θανατηφόρο ιό . Πάνω από 17.900 άτομα μολύνθηκαν, εκ των οποίων οι 6.300 έχουν πεθάνει. Πέρα από την τεράστια ανάγκη άμεσης υγειονομικής περίθαλψης, η επιδημία παρήγαγε επίσης ελλείψεις σε τρόφιμα, καθαρό νερό και εγκαταστάσεις υγιεινής και σε μεγάλο βαθμό επηρέασε και τις οικονομίες των ενδιαφερομένων χωρών.

Η ενεργοποίηση του Κοινοτικού Μηχανισμού (ECPM) επέτρεψε την ταχεία, συντονισμένη ανάπτυξη δράσης για την παροχή προμηθειών εκτάκτου ανάγκης και την αποστολή εμπειρογνομόνων που προσφέρθηκαν από τα κράτη-μέλη. Η Επιτροπή έχει κινητοποιήσει όλα τα διαθέσιμα πολιτικά, οικονομικά και επιστημονικά εργαλεία για να βοηθήσει στη θεραπεία και τον περιορισμό της μετάδοσης του ιού Έμπολα.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δραστηριοποιηθεί στην αντιμετώπιση της έκτακτης ανάγκης Έμπολα από την αρχή. Μέχρι στιγμής, η Ένωση έχει συμβάλει στην καταπολέμηση του ιού Έμπολα με πάνω από 1,1 δις ευρώ για τη χρηματοδότηση της ανθρωπιστικής και αναπτυξιακής βοήθειας. Περαιτέρω, συνδράμει στην έγκαιρη είσπραξη αυτής και προάγει την ιατρική έρευνα. Έχει στείλει εμπειρογνώμονες, προμήθειες έκτακτης ανάγκης καθώς και τα μέσα που προβλέπονται για την προστασία του διεθνούς προσωπικού υγείας. Τρία ευρωπαϊκά κινητά εργαστήρια (EMlabs) έχουν αναπτυχθεί στην πληγείσα περιοχή για την ανίχνευση του ιού και την κατάρτιση των εργαζομένων για την υγεία. Κινητά εργαστήρια αναπτύσσονται γρήγορα σε περιοχές όπου έχει εντοπιστεί κρούσμα του ιού, επιταχύνουν τη διάγνωση και περιορίζουν έτσι την μετάδοση της λοίμωξης.

Όσον αφορά στην παροχή βοήθειας από τα κράτη-μέλη : Η Ολλανδία προσφέρθηκε να μεταφέρει ζωτικές προμήθειες δωρεάν. Πλοίο της μεταφέρει 1.500 τόνους τροφίμων για το Παγκόσμιο Επισιτιστικό Πρόγραμμα (WFP), ενώ περισσότερα από 50 οχήματα, ιατρικά εφόδια και προστατευτική ενδυμασία για την υγεία του προσωπικού έχουν προσφερθεί από το Βέλγιο, τη Γαλλία, τη Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Το Ηνωμένο Βασίλειο μάλιστα έχει δημιουργήσει δύο νοσοκομεία στη Σιέρα Λεόνε με περισσότερες από 90 κλίνες και 126 άτομα, προσωπικό, καθώς και πέντε κέντρα θεραπείας με 100 κρεβάτια το καθένα. Δύο κινητά νοσοκομεία στη Σιέρα

---

¹¹¹ Βλ. σχετικά σε διαδικτυακό τόπο <http://ec.europa.eu/echo/node/3084>, και http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-2629_en.htm, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 2/1/2016

Λεόνε και τη Γουινέα, προσφέρθηκαν επίσης από τις Κάτω Χώρες . Η Γαλλία προσέφερε δύο ιατρικές ομάδες που εργάζονται στη Γουινέα και στο Μαλί, καθώς και 57 εργαζόμενους για την υγεία. Η Σουηδία απέστειλε 42 γιατρούς, νοσηλευτές και άλλο ιατρικό προσωπικό, ενώ εγκατέστησε και ένα κέντρο θεραπείας στην Λιβερία. Η Ελλάδα απέστειλε μια ομάδα από 4 γιατρούς, 1 νοσοκόμα και 1 νοσηλεύτη στις πληγείσες χώρες. Το Λουξεμβούργο, παρέχει δύο αεροπλάνα για ιατρική διακομιδή, ενώ η Γερμανία διέθεσε ένα αεροπλάνο πλήρως εξοπλισμένο για τη μεταφορά των σοβαρών περιπτώσεων Έμπολα.

(δ) Φιλιππίνες : τυφώνας Χαϊγιάν (2013)¹¹²

Ο Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας ενεργοποιήθηκε μετά από αίτημα των αρχών των Φιλιππίνων το Νοέμβριο του 2013 για να εξασφαλιστεί η συντονισμένη ευρωπαϊκή προσπάθεια για την παροχή διεθνούς βοήθειας, ώστε να αντιμετωπίσει τις κολοσσιαίες ανάγκες που δημιουργήθηκαν από τον καταστροφικό τυφώνα Χαϊγιάν, γνωστό στους ντόπιους και ως «Γιολάντα». Ο Haiyan είναι ένας από τους πιο καταστροφικούς κυκλώνες που έχουν καταγραφεί ποτέ. Το 2013 διέσχισε τις Φιλιππίνες, προκαλώντας έντονες βροχοπτώσεις, στιγμιαίες πλημμύρες και κατολισθήσεις σε όλο το αρχιπέλαγος και αφήνοντας πίσω του εκατοντάδες χιλιάδες εκτοπισμένους, περίπου 10 εκατομμύρια πληγέντες και 5.598 νεκρούς.

Αρκετά κράτη-μέλη έστειλαν υλική υποστήριξη . Το Βέλγιο απέστειλε μια ιατρική ομάδα και μια μονάδα καθαρισμού νερού για την εξασφάλιση καθαρού πόσιμου νερού. Η Ουγγαρία προσέφερε μια ομάδα αναζήτησης και διάσωσης καθώς και ιατρικό προσωπικό. Το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γαλλία έστειλαν πακέτα με υλικά οικοδομών. Η Σουηδία παρείχε μια βάση κατασκήνωσης με εξοπλισμό επικοινωνίας. Η Γερμανία έστειλε εμπειρογνώμονες για την εκτίμηση των αναγκών. Το ERCC παρακολουθούσε την κατάσταση 24ώρες το 24ωρο, 7 ημέρες την εβδομάδα, δημιουργώντας μία προηγμένη ομάδα αξιολόγησης στη πληγείσα περιοχή, αποτελούμενη από έξι έως οκτώ εμπειρογνώμονες πολιτικής προστασίας .

Η ECHO διέθεσε 3.000.000 εκατομμύρια ευρώ από κονδύλια έκτακτης ανάγκης για τις ανθρωπιστικές ανάγκες. Η ενίσχυση, η οποία διοχετεύτηκε μέσω των εταιρών- διαφόρων οργανώσεων, στόχευε στο πιο ευάλωτο στρώμα του πληθυσμού στις περισσότερες πληγείσες περιοχές.

---

¹¹² Βλ. σχετικά σε διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 2/1/2016

IV. Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

1. Η ιστορική εξέλιξη της διεθνούς συνεργασίας για την αντιμετώπιση των καταστροφών.

Ως γνωστό οι περισσότερες φυσικές καταστροφές είναι αδύνατο να αποφευχθούν και πολύ δύσκολο να προβλεφθούν, γι αυτό και οι προσπάθειες επικεντρώνονται στο πεδίο της ελαχιστοποίησης των επιπτώσεων και των συνεπειών τους, οι οποίες μάλιστα μερικές φορές μπορεί να λάβουν τεράστιες διαστάσεις και ιδιαίτερα όταν συμβαίνουν σε περιοχές με μεγάλες πληθυσμιακές συγκεντρώσεις.

Αρχικά, η διεθνής κοινότητα είχε στραφεί σε δράσεις ανακούφισης και αποκατάστασης των πληγείσων περιοχών. Στη συνέχεια, όμως, έγινε κατανοητό από όλους ότι οι συνέπειες των καταστροφών αυτών είναι τόσο μεγάλης κλίμακας, ώστε χρειαζόταν να δοθεί έμφαση στο σχεδιασμό πολιτικής προστασίας και τα προληπτικά μέτρα. Παρόλα αυτά οι ανθρωπιστικές και κοινωνικές διαστάσεις του ζητήματος δεν ήταν ο μόνος λόγος γι' αυτό, καθώς οι οικονομικές επιπτώσεις των καταστροφών αποτελούν εξ' ίσου τεράστιο εμπόδιο στη μελλοντική τοπική και εθνική ανάπτυξη των σεισμοπαθών περιοχών και πολλές φορές ακυρώνουν ακόμα και κάθε αναπτυξιακό επίτευγμα που έχει ήδη συντελεστεί ή αναπτυξιακό πρόγραμμα που έχει τυχόν δρομολογηθεί.

Όλες οι χώρες έχουν αντιληφθεί σήμερα ότι ο όσο το δυνατόν καλύτερος σχεδιασμός μέτρων ετοιμότητας και πρόληψης των συνεπειών πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο και οργανικό μέρος της εθνικής ή τοπικής αναπτυξιακής πολιτικής. Τα μέτρα ετοιμότητας και πρόληψης συνιστούν δράσεις σε βραχυπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα αντιστοίχως, που έχουν στόχο να σώσουν ανθρώπινες ζωές και να περιορίσουν ποσοτικά και ποιοτικά τις ζημιές και γενικά τις αρνητικές συνέπειες των σεισμών. Ειδικότερα, η προσπάθεια για πρόληψη αφορά δράσεις και πολιτικές μεγάλου χρονικού ορίζοντα (10ετίας, 20ετίας) σε τομείς όπως εκείνοι της νομοθεσίας, του φυσικού σχεδιασμού, του αστικού σχεδιασμού, των δημοσίων έργων, των κτιριακών εγκαταστάσεων κ.λπ. Από την άλλη πλευρά, η προσπάθεια για προετοιμασία και ετοιμότητα δεν περιορίζεται μόνο σε βραχυπρόθεσμου χαρακτήρα μέτρα κατά τη διάρκεια της περιόδου αναμονής μιας Καταστροφής, αλλά αναφέρεται και σε προγράμματα υποστήριξης, δράσης, εκπαίδευσης και εξάσκησης του γενικού πληθυσμού καθώς και ειδικής τεχνικής κατάρτισης εκείνων που θα παίξουν ιδιαίτερο ρόλο στις επιχειρήσεις παροχής πρώτων βοηθειών και αποκατάστασης. Όσο περισσότερο σχεδιασμένες είναι εκ των προτέρων οι ενέργειες αυτές,

τόσο μεγαλύτερη πιθανότητα επιτυχίας υπάρχει για την εφαρμογή τους στην κύρια φάση της κατάστασης έκτακτης ανάγκης όσο και στις μετέπειτα φάσεις της αποκατάστασης και ανασυγκρότησης.

Λόγω του γεγονότος ότι τα τέλη της δεκαετίας του 80' στιγματίστηκαν από μια σειρά από καταστροφές που δεν είχαν προηγούμενο ως προς τις οικολογικές και κοινωνικές επιπτώσεις τους, ο ΟΗΕ, αναγνωρίζοντας τη σπουδαιότητα του θέματος, κήρυξε με το Ψήφισμα 44/236 τη δεκαετία του 90' ως Διεθνή Δεκαετία για τη Μείωση των Επιπτώσεων από τις Φυσικές Καταστροφές (International Decade for Natural Disaster Reduction – IDNR)¹¹³.

Η προσπάθεια αντιμετώπισης των φυσικών καταστροφών σε διεθνές επίπεδο αρχίζει από το 1927 όταν δημιουργήθηκε η Διεθνής Ένωση (International Relief Union) στα πλαίσια της κοινωνίας των Εθνών (League of Nations). Μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο διάφοροι μηχανισμοί και οργανώσεις ετέθησαν σε κίνηση από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) για το σκοπό αυτό. Στην πρώτη μεταπολεμική περίοδο οι φυσικές καταστροφές και η αντιμετώπιση τους εθεωρούντο ότι υπάγονταν στην αρμοδιότητα του Συνδέσμου των Εταιρειών του Ερυθρού Σταυρού (League of Red Cross Societies) και άλλων εθελοντικών σωμάτων. Κανένα όργανο του ΟΗΕ δεν είχε ειδική αρμοδιότητα και αποστολή για τη διαχείριση τέτοιων θεμάτων. Το 1965 η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ ενέκρινε πρόταση του Γενικού Γραμματέα για δέσμευση ειδικού κονδυλίου του προϋπολογισμού του Οργανισμού με σκοπό τη βοήθεια σε περιπτώσεις καταστροφών. Επίσης, έδινε ιδιαίτερη έμφαση στο σχεδιασμό της προληπτικής αντιμετώπισης τους σε χώρες που υποφέρουν από τέτοιες καταστροφές.

Έπειτα, με αφορμή μια σειρά από μεγάλες καταστροφές που συνέβησαν τα τέλη της δεκαετίας του 60 και τις αρχές της δεκαετίας του 70, και λόγω των προβλημάτων συντονισμού που υπήρξαν η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ με την απόφαση 2816 (XXVI)¹¹⁴, στις 14 Δεκεμβρίου του 1971 ίδρυσε μια ενιαία κεντρική υπηρεσία, τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών για την Αντιμετώπιση Καταστροφών (United Nations Disaster Relief Organization -UNDRO) με στόχο το συντονισμό και την ενίσχυση των προσπαθειών αντιμετώπισης των καταστροφών. Λόγω δε της ανάγκης για σωστή, ουσιαστική και αποτελεσματική ανταπόκριση και βοήθεια σε κάθε περίπτωση φυσικών ή άλλων καταστροφών η Γενική Συνέλευση εξουσιοδότησε τον Γενικό

---

¹¹³ Βλ. Ψήφισμα 44/236 της 22 Δεκεμβρίου του 1989 για την κήρυξη της δεκαετίας του 90 ως Διεθνή Δεκαετία για τη Μείωση των Επιπτώσεων από τις Φυσικές Καταστροφές (International Decade for Natural Disaster Reduction), σε διαδικτυακό τόπο <http://www.un.org/documents/ga/res/49/a49r022.htm>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 29/12/2015.

¹¹⁴ Βλ. General Assembly Resolution 2816(XXVI), 14 December 1971, διαθέσιμη σε διαδικτυακό τόπο <http://www.un.org/documents/ga/res/26/ares26.htm>, ημερομηνία τελευταίας ενημέρωσης 29/12/2015

Γραμματέα να διορίσει ένα συντονιστή που θα αναφερόταν απ' ευθείας σ' αυτόν και θα ήταν επιφορτισμένος με :

- ▲ τον συντονισμό της δράσης σε περίπτωση καταστροφής
- ▲ την παροχή τεχνικής ή άλλης βοήθειας για το σχεδιασμό μέτρων πρόληψης και ετοιμότητας
- ▲ την προώθηση και προβολή της προληπτικής πολιτικής για την αντιμετώπιση των καταστροφών.

Συγκεκριμένα η ως άνω απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ καθόρισε τις ακόλουθες ειδικές αρμοδιότητες του συντονιστή:

- ▲ Να δημιουργήσει και να διατηρεί στενή συνεργασία με όλες τις σχετικές οργανώσεις κάνοντας εκ των προτέρων συμφωνίες με στόχο να εξασφαλίσει την παροχή ουσιαστικής βοήθειας εκ μέρους τους.
- ▲ Να κινητοποιεί, διευθύνει και συντονίζει τις δραστηριότητες περίθαλψης των διαφόρων οργανώσεων του συστήματος του ΟΗΕ σε περίπτωση που ζητηθεί βοήθεια από μια πληγείσα χώρα.
- ▲ Να συντονίζει τη βοήθεια των Ηνωμένων Εθνών (ΗΕ) που παρέχεται από διακυβερνητικές και μη κυβερνητικές οργανώσεις και ειδικότερα από το Διεθνή Ερυθρό Σταυρό (International Red Cross)
- ▲ Να δέχεται, εκ μέρους του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ, προσφορές για βοήθεια και περίθαλψη, οι οποίες στη συνέχεια θα διοχετευθούν μέσω των Ηνωμένων Εθνών και των οργανώσεων του για ειδικές περιπτώσεις καταστάσεων εκτάκτου ανάγκης.
- ▲ Να βοηθάει την κυβέρνηση της πληγείσας χώρας να εκτιμήσει τις ανάγκες της για περίθαλψη κατά σειρά προτεραιότητας και να ενημερώσει σχετικά εκείνους που μπορούν πιθανόν να βοηθήσουν.
- ▲ Να προωθήσει τη μελέτη πρόληψης ελέγχου και πρόγνωσης των φυσικών καταστροφών συμπεριλαμβανόμενης και της συλλογής και μετάδοσης πληροφοριών σχετικά με τις τεχνολογικές εξελίξεις.

- ▲ Να παρέχει συμβουλές στις κυβερνήσεις για σχεδιασμό προληπτικής αντιμετώπισης των καταστροφών σε συνεργασία με τις εμπλεκόμενες οργανώσεις εθελοντικού χαρακτήρα, κυρίως με τον Σύνδεσμο των Εταιρειών του Ερυθρού Σταυρού, εξασφαλίζοντας παράλληλα πόρους από τον ΟΗΕ για το σκοπό αυτό.
- ▲ Να συγκεντρώνει και να διοχετεύει πληροφορίες σχετικές με το σχεδιασμό και συντονισμό της περίθαλψης για καταστροφές, συμπεριλαμβανομένης και της δημιουργίας συστήματος εφοδιασμού στις περιοχές που ενδέχεται να πληγούν και να ετοιμάζει οδηγίες που θα εξασφαλίσουν την αποδοτικότερη χρήση των διαθέσιμων πόρων.
- ▲ Να μειώνει σταδιακά τις ενέργειες που γίνονται από αυτόν, όταν η πληγείσα χώρα εισέρχεται στη φάση της αποκατάστασης και της ανασυγκρότησης, χωρίς να όμως να αδιαφορεί για τις δραστηριότητες των οργανώσεων του ΟΗΕ που εμπλέκονται στις διαδικασίες αποκατάστασης και ανασυγκρότησης.
- ▲ Να προετοιμάζει ετήσια έκθεση για το Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ, η οποία θα υποβάλλεται στο Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο και στη Γενική Συνέλευση.

Ο UNDRO άρχισε τη λειτουργία του στη Γενεύη το Μάρτιο του 1972 με ετήσιο προϋπολογισμό 330.000 δολάρια και προσωπικό έξι ατόμων. Τα επόμενα χρόνια και με βάση τα πρώτα δεδομένα από την δράση του έγινε γρήγορα αντιληπτό ότι χρειαζόταν επί πλέον ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους για να ανταποκριθεί πλήρως στην αποστολή του. Ταυτόχρονα υπήρξε προβληματισμός για μια πιο ευρεία ερμηνεία της αποστολής και των αρμοδιοτήτων του. Για παράδειγμα φάνηκε ότι ήταν ανάγκη να περιληφθούν στην έννοια των καταστροφών και οι ανθρωπογενείς (man - made). καταστροφές από πολέμους, γενοκτονίες, κ.λ.π. όπως επίσης και οι καταστροφές από βιομηχανικά, πυρηνικά κ.λ.π. ατυχήματα (accidental). Για κάθε μια από τις καταστροφές αυτές έπρεπε να υπάρξει μια ισόρροπη κατανομή ανάμεσα στις δραστηριότητες άμεσης περίθαλψη και ανακούφισης και στις λειτουργίες σχεδιασμός, ετοιμότητα και πρόληψη. Τούτο όμως προϋπέθετε μια απάντηση στο ερώτημα πότε τελειώνει η φάση έκτακτης ανάγκης και πότε αρχίζει η φάση της αποκατάστασης.

Από τα τέλη του 1974 η Γενική Συνέλευση μέσω ενός νέου ειδικού κονδυλίου (Trust fund) έδωσε σημαντική ενίσχυση στον UNDRO με στόχο την κάλυψη αναγκών σε επιχειρησιακές δαπάνες (ταξίδια, επικοινωνίες κ.λ.π.) καθώς και σε προσωπικό (οι οργανικές θέσεις αυξήθηκαν στις 49). Αργότερα η Γενική Συνέλευση πρόσθεσε νέες ευθύνες στον UNDRO με στόχο την

ανάπτυξη της ικανότητας του ενώ αναπτύχθηκε και η συνεργασία με άλλες οργανώσεις στα πλαίσια του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών καθώς και ο ακριβής καταμερισμός των αρμοδιοτήτων τους. Επίσης εκπονήθηκαν οδηγίες για την αντιμετώπιση εξαιρετικών και ιδιαίτερα σύνθετων περιπτώσεων καταστροφών. Το 1992 ο UNDRO λόγω της ευρύτητας του αντικειμένου του, που περιελάμβανε την περίθαλψη για κάθε περίπτωση φυσικής, τεχνολογικής ή άλλης αιτίας καταστροφής, μετονομάστηκε σε Υπηρεσία Ανθρωπιστικών Υποθέσεων του ΟΗΕ (Department of Humanitarian – DHA). Ενώ κατά το έτος 1998 το DHA και πάλι αναδιοργανώθηκε και μετεξελίχθηκε σε Γραφείο της Γραμματείας του ΟΗΕ για τον Συντονισμό των Ανθρωπιστικών Υποθέσεων (OCHA), ώστε να περιλάβει και το συντονισμό της ανθρωπιστικής βοήθειας.

1.2. Η αντιμετώπιση των καταστροφών από τον ΟΗΕ (OCHA)

Η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών υιοθέτησε τον Δεκέμβριο του 1991 το Ψήφισμα 46/182 (General Assembly Resolution 46/182)¹¹⁵, το οποίο είχε ως σκοπό τον σχεδιασμό μιας αποτελεσματικής στρατηγικής των Ηνωμένων Εθνών για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών, όπως οι φυσικές καταστροφές και οι ένοπλες συρράξεις. Επιπλέον στόχος του εν λόγω Ψηφίσματος ήταν η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ανθρωπιστικών επιχειρήσεων.

Βάσει του ως άνω Ψηφίσματος ιδρύθηκε το Τμήμα Ανθρωπιστικών Υποθέσεων (Department of Humanitarian Affairs - DHA) και στη συνέχεια θεσμοθετήθηκε η θέση του Συντονιστή Εκτάκτων Αναγκών (Emergency Relief Coordinator- ERC), ο οποίος ορίστηκε ως Αναπληρωτής Γενικός Γραμματέας, αρμόδιος για ανθρωπιστικά θέματα. Ο Συντονιστής Εκτάκτων Αναγκών (ERC) είναι υπεύθυνος για την εκπροσώπηση του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών σε μεγάλες και σύνθετες έκτακτες ανάγκες, καθώς και για τις δράσεις των Ηνωμένων Εθνών σε φυσικές καταστροφές. Το 1998, το Τμήμα Ανθρωπιστικών Υποθέσεων (DHA) αναδιοργανώθηκε και μετονομάστηκε σε Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τον Συντονισμό των Ανθρωπιστικών Υποθέσεων (Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - OCHA), έχοντας πλέον ως αρμοδιότητες τον συντονισμό της απόκρισης σε ανθρωπιστικά θέματα, την ανάπτυξη πολιτικών και την ανθρωπιστική υπεράσπιση. Παράλληλα, εκχώρησε στον Συντονιστή Εκτάκτων Αναγκών την ιδιότητα του απευθείας υποκειμένου στον Γενικό Γραμματέα (Under-Secretary-General) για ζητήματα που αφορούν σε Ανθρωπιστικές Υποθέσεις για την διοικητική υποστήριξη του γραφείου στη Ν. Υόρκη και στη Γενεύη.

Το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τον Συντονισμό των Ανθρωπιστικών Υποθέσεων (OCHA) είναι αρμόδιο για τον σχεδιασμό και την ανάληψη των αναγκαίων δράσεων για την αντιμετώπιση των κάτωθι σοβαρών κινδύνων, που απειλούν την ανθρώπινη ασφάλεια:

- ✦ Παροχή της αναγκαίας περίθαλψης σε πληθυσμούς, που έχουν πληγεί από φυσικές καταστροφές
- ✦ Προστασία των αμάχων κατά τη διάρκεια ένοπλων συρράξεων
- ✦ Προστασία σε εσωτερικά εκτοπισμένους πληθυσμούς και πρόσφυγες

¹¹⁵ Βλ. General Assembly Resolution 46/182, σε διαδικτυακό τόπο <http://www.unocha.org/about-us/who-we-are/history> και https://docs.unocha.org/sites/dms/documents/120402_oom-46182_eng.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 8/1/2016

- ▲ Προστασία των μελών των ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων από κάθε είδους εκμετάλλευση ή κακοποίηση της γενετήσιας ελευθερίας τους.
- ▲ Εξανθρωπισμός των ποινικών κυρώσεων.

Το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τον Συντονισμό των Ανθρωπιστικών Υποθέσεων (OCHA) υποβάλλει ετήσιες εκθέσεις στην Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών και στο Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο, ενώ παρέχει ουσιαστική συνδρομή στα κράτη-μέλη του Ο.Η.Ε. σε ανθρωπιστικά θέματα, καθώς αποτελεί την πλατφόρμα πάνω στην οποία συντονίζονται 260 ΜΚΟ με ανθρωπιστική δράση¹¹⁶

Βάσει του παραπάνω Ψηφίσματος, συστάθηκε, επίσης, η Διαρκής Διϋπηρεσιακή Επιτροπή (Inter-Agency Standing Committee – IASC), μέσω της οποίας εκτελούνται οι συντονιστικές αρμοδιότητες του Γραφείου για τον Συντονισμό των Ανθρωπιστικών Υποθέσεων (OCHA) . Στην Διαρκή Διϋπηρεσιακή Επιτροπή (IASC) προεδρεύει ο Συντονιστής Εκτάκτων Αναγκών και συμμετέχουν όλοι οι εταίροι σε ανθρωπιστικά θέματα όπως υπηρεσίες, χρηματοδοτικά ταμεία και προγράμματα του ΟΗΕ, το Ερυθροσταυρικό Κίνημα καθώς και πολλοί μη-κυβερνητικοί οργανισμοί (ΜΚΟ).

Το Γραφείο Συντονισμού Ανθρωπιστικών Υποθέσεων (OCHA) αναπτύσσει και διατηρεί ένα σύστημα αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών το οποίο στοχεύει στην βελτίωση της ανθρωπιστικής βοήθειας σε έκτακτες ανάγκες. Το Τμήμα των Υπηρεσιών Έκτακτης Ανάγκης του OCHA, που εδρεύει στη Γενεύη είναι επιφορτισμένο με την ανάπτυξη, την κινητοποίηση και τον συντονισμό της επιχειρησιακής δράσης και κινητοποίησης συστημάτων και μηχανισμών διεθνούς εμβέλειας ,τα οποία δύναται να αναπτύσσονται εντός σύντομου χρονικού διαστήματος και αφορούν σε όλες τις κατηγορίες καταστροφών και εκτάκτων αναγκών.

Εν όψει μιας καταστροφής, το σύστημα των οργανώσεων του ΟΗΕ παρέχει τροφή, στέγη, φάρμακα και πρακτική υποστήριξη στα θύματα, τα περισσότερα από τα οποία είναι παιδιά, γυναίκες και ηλικιωμένοι.

Ο ΟΗΕ συντονίζει τις ενέργειές του στις ανθρωπιστικές κρίσεις μέσω μιας επιτροπής στην οποία συμμετέχουν όλα τα κύρια ανθρωπιστικά σώματα, με πρόεδρο τον Συντονιστή Εκτάκτων Αναγκών (ERC). Μέλη του είναι το Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά (UNICEF), το

---

¹¹⁶ Βλ. Μ.-Ντ. Μαρούδα, Περί του ανθρωπιστικού χώρου στον 21ο αι. : ανάδυση, διαστάσεις μ νομικό πλαίσιο για αποτελεσματική και νόμιμη ανθρωπιστική δράση, εκδ. Σιδέρη, Αθήνα, 2012 ,σελ.89

Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη (UNDP), το Παγκόσμιο Πρόγραμμα Τροφίμων (WFP), και η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR)¹¹⁷. Ακόμη εκπροσωπούνται και άλλες οργανώσεις του ΟΗΕ, όπως επίσης και μη κυβερνητικοί και διακυβερνητικοί ανθρωπιστικοί οργανισμοί, όπως η Διεθνής Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού¹¹⁸.

Για την κάλυψη των εξόδων της ανθρωπιστικής βοήθειας και τη διανομή της σ' αυτούς που την έχουν ανάγκη, το Γραφείο Συντονισμού Ανθρωπιστικών Υποθέσεων του ΟΗΕ κάνει εκκλήσεις για τη συγκέντρωση δισεκατομμυρίων δολαρίων από τους διεθνείς δωρητές.

---

¹¹⁷ Για τη δράση των ΜΚΟ σε διεθνές επίπεδο βλ. αναλυτικά σε Α.Λ.Βεννέττ, J. Κ. Ολίβερ, Διεθνείς Οργανισμοί, Αρχές και Προβλήματα, Gutenberg, Αθήνα, 2006, σελ. 353-363

¹¹⁸ Βλ. Μ.-Ν. Μαρούδα, Ανθρωπιστικοί δράστες στη παγκόσμια διακυβέρνηση. Η προστιθέμενη αξία της Διεθνούς Επιτροπής του Ερυθρού Σταυρού, σε Ν.Περάκη (επιμ.), Σύγχρονες Ματιές στις Νομικές και Πολιτικές Όψεις - Διεθνούς Οργάνωσης- Διεθνών Οργανισμών, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2009.

1.3. Η παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας από τη Διεθνή Ομοσπονδία Ερυθρού Σταυρού - Ερυθράς Ημισελήνου (IFRC)¹¹⁹

Η Διεθνής Ομοσπονδία Ερυθρού Σταυρού -Ερυθράς Ημισελήνου (IFRC), δημιουργήθηκε το 1919 με το τέλος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, κατόπιν της πρωτοβουλίας κυρίως της Βρετανίας και των ΗΠΑ ¹²⁰. Η IFRC συντονίζει σήμερα τη δράση 198 Συλλόγων, 95 εκατομμυρίων εθελοντών και 300.000 στελεχών του Ερυθροσταυρικού Κινήματος.

Η ανάπτυξη του Ερυθροσταυρικού Κινήματος και ο μεγάλος αριθμός Εθνικών Συλλόγων, ανέδειξαν το πρόβλημα συντονισμού των δράσεων μεταξύ της Διεθνούς Επιτροπής Ερυθρού Σταυρού (ΔΕΕΣ). Σύμφωνα με τη Συμφωνία της Σεβίλλης το 1997 η ΔΕΕΣ ανέλαβε τις επιχειρήσεις του κινήματος στις ένοπλες συρράξεις και η Διεθνής Ομοσπονδία τις επιχειρήσεις στις περιπτώσεις φυσικών καταστροφών, καθώς και σε ζητήματα προσφύγων. Η πιο μεγάλη προσφορά του κινήματος είναι οι αρχές με τις οποίες αναλαμβάνει ανθρωπιστικές δράσεις και η προστασία των πολιτών, η οποία εκτείνεται σε ανθρωπιστικές κρίσεις λόγω φυσικών καταστροφών, σε σχέση με το Διεθνές Ανθρωπιστικό Δίκαιο που εφαρμόζεται μόνο στις ένοπλες συρράξεις¹²¹.

---

¹¹⁹ Βλ σχετικά με την IFRC στον ιστότοπο της www.ifrc.org, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 9/1/2016

¹²⁰ Βλ. Μ.-Ν.Μαρούδα, Περὶ του ανθρωπιστικού χώρου στον 21ο αϊ. : ανάδυση, διαστάσεις μ νομικό πλαίσιο για αποτελεσματική και νόμιμη ανθρωπιστική δράση, εκδ. Σιδέρη, Αθήνα, 2012 σελ. 35

¹²¹ Βλ. Μ.-Ν. Μαρούδα, Περὶ του ανθρωπιστικού χώρου στον 21ο αϊ. : ανάδυση, διαστάσεις μ νομικό πλαίσιο για αποτελεσματική και νόμιμη ανθρωπιστική δράση, εκδ. Σιδέρη, Αθήνα, 2012, σελ.67

1.4. Η Ομάδα Εκτίμησης Καταστροφών και Συντονισμού (UNDAC)

Η Ομάδα Εκτίμησης Καταστροφών και Συντονισμού (United Nations Disaster Assessment and Coordination - UNDAC)¹²² αποτελεί μια ομάδα, η οποία βρίσκεται σε διαρκή επιφυλακή και αποτελείται από επαγγελματίες στη διαχείριση καταστροφών, οι οποίοι ορίζονται και χρηματοδοτούνται από τα συμμετέχοντα κράτη, το Γραφείο Συντονισμού Ανθρωπιστικών Υποθέσεων (OCHA), το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη (UNDP) και διάφορες άλλες Υπηρεσίες του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), που ασχολούνται με ζητήματα ανθρωπιστικών επιχειρήσεων όπως είναι (WEP), το Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά (UNICEF) και το Παγκόσμιο Πρόγραμμα Τροφίμων (WHO).

Μετά από αίτημα της πληγείσας χώρας η Ομάδα Εκτίμησης Καταστροφών και Συντονισμού (UNDAC) δύναται να αναπτυχθεί εντός ωρών για την εκτίμηση των βασικών αναγκών και για την υποστήριξη των εθνικών αρχών και του απεσταλμένου συντονιστή των Ηνωμένων Εθνών, ώστε να επιτευχθεί καλύτερος συντονισμός της διεθνούς βοήθειας στο πεδίο¹²³.

---

¹²² Για την Ομάδα Εκτίμησης Καταστροφών και Συντονισμού (UNDAC), βλ. σε διαδικτυακό τόπο <http://ochaonline.un.org/ToolsServices/EmergencyRelief/tabid/1089/language-US/Default.aspx>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015

¹²³ Για τις ανθρωπιστικές επεμβάσεις του ΟΗΕ βλ. σε διαδικτυακό τόπο http://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=21&Itemid=34, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 9/1/2016

1.5. Η Διεθνής Συμβουλευτική Ομάδα Έρευνας και Διάσωσης (INSARAG)

Η Διεθνής Συμβουλευτική Ομάδα Έρευνας και Διάσωσης (International Search and Rescue Advisory Group – INSARAG)¹²⁴ συνιστά ένα διακρατικό δίκτυο αποτελούμενο από 80 χώρες και οργανισμούς υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών . Η Διεθνής Συμβουλευτική Ομάδα Έρευνας και Διάσωσης (INSARAG) ασχολείται με θέματα έρευνας και διάσωσης σε αστικό περιβάλλον (Urban Search and Rescue -USAR) και είναι οργανωμένη σε τρεις περιφερειακές ομάδες : (i) Αφρική-Ευρώπη-Μέση Ανατολή, (ii) Περιφέρεια Αμερικής και (iii) Περιφέρεια Ειρηνικού. Σκοπός της Διεθνούς Συμβουλευτικής Ομάδας Έρευνας και Διάσωσης (INSARAG) είναι η παροχή μιας βάσης για την ανταλλαγή πληροφοριών και ο καθορισμός προδιαγραφών για τη διεθνή βοήθεια έρευνας και διάσωσης σε αστικό περιβάλλον (USAR).

Οι προδιαγραφές της Διεθνούς Συμβουλευτικής Ομάδας Έρευνας και Διάσωσης (INSARAG) εμπεριέχονται σε το κείμενο «Κατευθυντήριες Οδηγίες INSARAG»¹²⁵, το οποίο ενημερώνεται κάθε φορά που προκύπτουν νέα στοιχεία και βέλτιστες πρακτικές από την αξιολόγηση των διεθνών επιχειρήσεων αντιμετώπισης καταστροφών. Μέσω των Κατευθυντήριων Οδηγιών, παρέχονται κατάλληλες οδηγίες στις υψηλού σεισμικού κινδύνου χώρες για τη δημιουργία συστημάτων και μηχανισμών έρευνας και διάσωσης σε αστικό περιβάλλον, οι οποίες προβλέπεται ότι θα συμμετάσχουν σε διεθνείς επιχειρήσεις. Επιπλέον, οι Κατευθυντήριες Οδηγίες INSARAG ορίζουν διαδικασίες συντονισμού και συνεργασίας για όσους συμμετέχουν στην αντιμετώπιση μεγάλων καταστροφών, είτε αυτοί ανήκουν στο εθνικό είτε στο διεθνές επίπεδο. Ο επιδιωκόμενος στόχος είναι να αναπτύξουν μια μεθοδολογία, την οποία μπορούν να ακολουθήσουν οι χώρες για την καλύτερη δυνατή διαχείριση της απόκρισης των διεθνών ομάδων έρευνας και διάσωσης σε αστικό περιβάλλον (USAR teams), στην περίπτωση, που έχουν πληγεί από μια ξαφνική καταστροφή και της οποίας οι επιπτώσεις είναι ευρείας κλίμακας, όπως η κατάρρευση υποδομών ζωτικής σημασίας μετά από σεισμούς. Γι αυτό, άλλωστε στη Διεθνή Συμβουλευτική Ομάδα Έρευνας και Διάσωσης (INSARAG) περιλαμβάνονται χώρες που εμφανίζουν υψηλή επικινδυνότητα σε σεισμούς καθώς και οι συνήθεις εταίροι (κράτη ή ΜΚΟ), που ανταποκρίνονται σε τέτοιου είδους καταστροφές. Οι Οδηγίες INSARAG περιγράφουν, επίσης, εν συντομία το ρόλο των Ηνωμένων Εθνών στον επί τόπου συντονισμό της βοήθειας προς

¹²⁴ Για τη INSARAG και τη λειτουργία της βλ. σε διαδικτυακό τόπο, <http://www.insarag.org>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015

¹²⁵ Για τις Κατευθυντήριες Οδηγίες INSARAG, βλ. σε διαδικτυακό τόπο <http://www.insarag.org/en/methodology/guidance-notes.html> <http://ochaonline.un.org/CoordinationSupportSection/INSARAG/tabid/1436/language/en-US/Default.aspx>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015

την πληγείσα χώρα.

Στις 16 Δεκεμβρίου του 2002 ο Ο.Η.Ε. εξέδωσε το Ψήφισμα 57/150 με το οποίο καλούσε τις χώρες που εμφανίζουν μεγάλη επικινδυνότητα σε σεισμούς ή άλλες καταστροφές, οι οποίες δύνανται να προξενήσουν σοβαρές επιπτώσεις σε υποδομές ζωτικής σημασίας, να ενσωματώσουν τις κατευθυντήριες οδηγίες INSARAG στα εθνικά σχέδια αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών. Οι οδηγίες αυτές απευθύνονται τόσο στις αποκρινόμενες χώρες και στις διεθνείς ομάδες έρευνας και διάσωσης σε αστικό περιβάλλον, που αυτές διαθέτουν, όσο και στις πληγείσες χώρες.

Η μεθοδολογία¹²⁶, όπως αυτή ορίζεται στις Κατευθυντήριες Οδηγίες, παρέχει έναν μηχανισμό για την προετοιμασία, τη συνεργασία και το συντονισμό όλων των τοπικών και διεθνών συμμετεχόντων. Τούτο συνεπάγεται την κατανόηση του τρόπου της, όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερης επιχειρησιακής ενσωμάτωσης της βοήθειας από τις διεθνείς ομάδες έρευνας και διάσωσης σε αστικό περιβάλλον, από όλα τα διοικητικά επίπεδα της πληγείσας χώρας, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερη χρήση των διαθέσιμων πόρων έρευνας και διάσωσης σε αστικό περιβάλλον.

Η ομάδα INSARAG έχει δημιουργήσει μία απευθείας (on-line) εφαρμογή για την ανταλλαγή πληροφοριών και την διευκόλυνση του συντονισμού, η οποία χρησιμοποιείται από τους διαχειριστές της καταστροφής και τους διεθνείς οργανισμούς που εμπλέκονται στην αντιμετώπιση καταστροφών. Η on-line εφαρμογή ονομάζεται Εικονικό Κέντρο Επιχειρήσεων (Virtual OSOCC)¹²⁷ και κατά κύριο λόγο διευκολύνει τη διαδικασία λήψης αποφάσεων σε περιπτώσεις που υπάρχει ή πρόκειται να υπάρξει διεθνής βοήθεια.

Βάσει των νέων κατευθυντηρίων γραμμών INSARAG, οι οποίες εγκρίθηκαν και τέθηκαν σε ισχύ από την 11η Φεβρουαρίου του 2015¹²⁸ και βάσει των τελευταίων σημειώσεων τεχνικής καθοδήγησης για την «Αστική Έρευνα και Διάσωση σε ακραίες περιβαλλοντικές συνθήκες» που εγκρίθηκαν το 2014¹²⁹, η πληγείσα χώρα, για την αποτελεσματικότερη λειτουργία των διεθνών ομάδων έρευνας και διάσωσης σε αστικό περιβάλλον, πρέπει να προβεί στις παρακάτω ενέργειες

---

¹²⁶ Για τη Μεθοδολογία των Κατευθυντηρίων Οδηγιών INSARAG, βλ. σε διαδικτυακό τόπο <http://www.insarag.org/en/methodology/methodology-leftmenu.html>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015

¹²⁷ Για το Εικονικό Κέντρο Επιχειρήσεων OSOCC, βλ. σε διαδικτυακό τόπο [http://ocha.unog.ch/virtualosoccc/\(y0dfev2afogrxv45kjax3pr\)VOLogin.aspx](http://ocha.unog.ch/virtualosoccc/(y0dfev2afogrxv45kjax3pr)VOLogin.aspx), ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015

¹²⁸ Για τις νέες Κατευθυντήριες Γραμμές INSARAG, βλ. σε διαδικτυακό τόπο <http://www.insarag.org/en/methodology/guidelines.html>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015

¹²⁹ Για τις τεχνικές/πρακτικές καθοδήγησης INSARAG βλ. σε διαδικτυακό τόπο <http://www.insarag.org/en/methodology/guidance-notes.html>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015

ανάλογα με τη φάση της κινητοποίησης της Πολιτικής Προστασίας :

Α' ΦΑΣΗ : ΠΡΟΛΗΨΗ-ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

- ✦ Δημιουργία και διατήρηση ενός σημείου επαφής
- ✦ Ανάπτυξη και διατήρηση ομάδων έρευνας και διάσωσης σε αστικό περιβάλλον σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές και την μεθοδολογία INSARAG
- ✦ Εφαρμογή και διατήρηση μιας διαδικασίας για τη σύνταξη ενός αιτήματος για διεθνή βοήθεια ανά πάσα στιγμή
- ✦ εφαρμογή και διατήρηση μεθόδων και διαδικασιών για την υποδοχή των διεθνών ομάδων έρευνας και διάσωσης σε αστικό περιβάλλον από την χώρα σε περίπτωση καταστροφής, όπως π.χ. η εγκαθίδρυση Κέντρου Υποδοχής και Αναχώρησης (Reception Departure Center), έκδοση άδειας εισόδου για εξειδικευμένο εξοπλισμό έρευνας και διάσωσης, ιατρικό εξοπλισμό καθώς και ιατροφαρμακευτικά για έκτακτη ανάγκη.
- ✦ Παροχή ασφάλειας για το προσωπικό
- ✦ Προετοιμασία για την υποστήριξη των ομάδων έρευνας και διάσωσης σε αστικό περιβάλλον: παροχή μεταφραστών, οδηγών, εξασφάλιση της μεταφοράς τους κλπ.
- ✦ Εξασφάλιση δυνατότητας συνεχούς ενημέρωσης του Virtual OSOCC και των ομάδων έρευνας και διάσωσης.

Β' ΦΑΣΗ : ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ

- ✦ Όταν κριθεί αναγκαίο, πρέπει να σταλεί το αίτημα για διεθνή βοήθεια το συντομότερο δυνατότητα
- ✦ Σύσταση Τοπικής Αρχής Διαχείρισης της Έκτακτης Ανάγκης (Local Emergency Management Authority -LEMA) και επιχειρησιακή ανάπτυξη ομάδων έρευνας και διάσωσης σε αστικό περιβάλλον της ημεδαπής
- ✦ Σύσταση Κέντρου Υποδοχής και Αναχώρησης (Reception and Departure Center

RDC)

- ▲ Άμεση αξιολόγηση της κατάστασης και των αναγκών – άμεση ενημέρωση του UN OCHA και του Virtual OSOCC

Γ' ΦΑΣΗ : Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

- ▲ Σύσταση LEMA για τη διαχείριση της καταστροφής
- ▲ Ύπαρξη αντιπροσώπου στο Κέντρο Υποδοχής και Αναχώρησης και στο OSOCC, ώστε να διασφαλιστεί η ύπαρξη σύγκλισης μεταξύ των εθνικών προτεραιοτήτων και της διεθνούς βοήθειας
- ▲ Χρήση των διεθνών συστημάτων συντονισμού, που παρέχονται από τις ομάδες UNDAC, του Κέντρο Υποδοχής και Αναχώρησης και του OSOCC
- ▲ Προετοιμασία των απαραίτητων μηχανισμών για την πλήρη ενσωμάτωση των ομάδων έρευνας και διάσωσης σε αστικό περιβάλλον στις εξελισσόμενες επιχειρήσεις

Δ' ΦΑΣΗ : ΑΠΟΚΛΙΜΑΚΩΣΗ

- ▲ Ανακοίνωση της λήξης της φάσης επιχείρησης των ομάδων έρευνας και διάσωσης σε αστικό περιβάλλον
- ▲ Παροχή της απαραίτητης διοικητικής μέριμνας για την αποχώρηση των διεθνών ομάδων.

2. Διακρατική Συνεργασία για την Αντιμετώπιση Καταστροφών στα πλαίσια του Οργανισμού του Βορειοατλαντικού Συμφώνου (North-Atlantic Treaty Organization – NATO)¹³⁰

Το Βορειοατλαντικό Σύμφωνο είναι μια συμμαχία 28 χωρών από τη Βόρεια Αμερική και την Ευρώπη, οι οποίες δεσμεύονται να εκπληρώσουν τους στόχους της Βορειοατλαντικής Συμφωνίας. Σύμφωνα με την ιδρυτική συνθήκη, ο θεμελιώδης σκοπός του NATO είναι η διασφάλιση της ελευθερίας και ασφάλειας των κρατών-μελών με πολιτικά και στρατιωτικά μέσα. Η δομή του Οργανισμού λοιπόν αποτελείται από δύο σκέλη : το πολιτικό και το στρατιωτικό¹³¹.

Ένα από τα κύρια έργα του NATO στα πλαίσια του πολιτικού του σκέλους είναι και ο Πολιτικός Σχεδιασμός Εκτάκτων Αναγκών (Civil Emergency Planning – CEP). Σκοπός του CEP είναι η συλλογή, ανάλυση και ανταλλαγή πληροφοριών, σχετικά με τις εθνικές δράσεις σχεδίασης, έτσι ώστε να διασφαλιστεί, η όσο το δυνατόν, αποτελεσματικότερη χρήση των πολιτικών μέσων σε περιπτώσεις εκτάκτων αναγκών στα πλαίσια πάντα των στόχων της Συμμαχίας.

Η Ανώτατη Επιτροπή Πολιτικής Σχεδίασης (Senior Civil Emergency Planning Committee - SCEPC) σε περιπτώσεις Εκτάκτων Αναγκών συνιστά το κύριο όργανο στα πλαίσια των πολιτικών εκτάκτων αναγκών. Υπό τη διεύθυνση της SCEPC λειτουργούν οκτώ Επιτροπές, μία εκ των οποίων η Επιτροπή Πολιτικού Σχεδιασμού Εκτάκτων Αναγκών της Συμμαχίας (Civil Emergency Planning Committee -CEPC), ασχολείται με θέματα Πολιτικής Προστασίας. Στη CEPC εκπροσωπούνται όλα τα κράτη-μέλη της Συμμαχίας, καθώς και οι χώρες -εταίροι της Συμμαχίας (Euro Atlantic Partnership Countries). Στο πλαίσιο της CEPC λειτουργούν τέσσερις υπο-επιτροπές :

- ♣ Ομάδα Πολιτικής Προστασίας (Civil Protection Group - CPG)
- ♣ Ομάδα Βιομηχανικών Πόρων και Υπηρεσιών Επικοινωνιών (Industrial Resources and Communications Services Group – IRCSG)
- ♣ Ομάδα Δημόσιας Υγείας, Τροφίμων και Ύδατος (Public Health and Food/Water Group – PHFWG)

¹³⁰ Βλ. σχετικά με το NATO στον ιστότοπο του Οργανισμού <http://www.nato.int/cps/en/natolive/index.htm>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 29/12/2015

¹³¹ Βλ. Π. Νάσκου-Περάκη, Το Δίκαιο των Διεθνών Οργανισμών, Η θεσμική Διάσταση, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 2011, σελ.426

▲ Ομάδα Μεταφορών (Transport Group -TGWG)

Η CEPC παρέχει κατευθύνσεις σε θέματα πολιτικής και σχεδιασμού για την περίπτωση εκτάκτων αναγκών και συντονίζει επίσης ένα ευρύ φάσμα υποστηρικτικών έργων της Συμμαχίας μέσω των παραπάνω υποεπιτροπών της καθώς και ομάδων εργασίας (working groups) που συστήνονται για διάφορα επιμέρους θέματα.

Όλες αυτές οι Επιτροπές διαδραματίζουν συμβουλευτικό ρόλο προς την SCEPC για ζητήματα σχετικά με κρίσεις, υποστηρίζοντας παράλληλα τις στρατιωτικές αρχές του NATO καθώς και τα κράτη-μέλη ως προς την ανάπτυξη και διατήρηση των κατάλληλων μηχανισμών για τη χρήση των πολιτικών μέσων.

Στην Ελλάδα, το Γενικό Επιτελείο Εθνικής Αμύνης (ΓΕΕΘΑ), μέσω της εξουσιοδοτημένης προς αυτό Διεύθυνσης του, αποτελεί τον αρμόδιο φορέας για τον συντονισμό των διαδικασιών και ενεργειών όλων των εμπλεκόμενων, που παρακολουθούν τη δραστηριότητα των ως άνω Επιτροπών, ενώ η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας συμμετέχει ενεργά στις Εργασίες της Επιτροπής Πολιτικής Προστασίας (Civil Protection Committee – CEC) και συνεργάζεται στενά με τα άλλα κράτη-μέλη του NATO στα θέματα της πολιτικής προστασίας¹³².

Σε επιχειρησιακό επίπεδο η SCEPC έχει στην διάθεση της το Ευρω-Ατλαντικό Κέντρο Σχεδιασμού Απόκρισης και Συντονισμού σε περιπτώσεις Καταστροφών (Euro-Atlantic Response Coordination Center -EADRCC)¹³³, το οποίο αποτελεί τον μηχανισμό του NATO για την αντιμετώπιση τόσο φυσικών, όσο και τεχνολογικών καταστροφών.

Το EADRCC ιδρύθηκε το 1998 από το Συμβούλιο Ευρω-Ατλαντικής Συνεργασίας (Euro-Atlantic Partnership Council - EAPC) και συνιστά το ένα από τα δύο κύρια στοιχεία της πολιτικής του EAPC για «Αυξημένη Πρακτική Συνεργασία για την Αντιμετώπιση Διεθνών Καταστροφών» (Enhanced Practical Cooperation in International Disaster Relief). Το έτερο στοιχείο είναι η Ευρω-Ατλαντική Ομάδα Αντιμετώπισης Καταστροφών (Euro-Atlantic Disaster Response Unit - EADRU). Πρόκειται για μία ad hoc πολυεθνική δύναμη αποτελούμενη από πολιτικό και στρατιωτικό δυναμικό και μέσα, η οποία αναπτύσσεται σε περιπτώσεις μεγάλων φυσικών

¹³² Βλ. στον ιστότοπο της ΓΓΠΠ για τη συνεργασία της με το NATO στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας <http://civilprotection.gr/el/%CE%BD%CE%B1%CF%84%CE%BF>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 29/12/2015.

¹³³ Για το Ευρω-Ατλαντικό Κέντρο Σχεδιασμού Απόκρισης και Συντονισμού σε περιπτώσεις Καταστροφών (Euro-Atlantic Response Coordination Center -EADRCC) βλ. σε διαδικτυακό τόπο www.nato.int/eadrcc/index.html, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 29/12/2015.

καταστροφών σε κράτος-μέλος του EAPC.

Το EADRCC λειτουργεί επί 24ώρου βάσεως και συνεργάζεται με τα σημεία επαφής των κρατών-μελών της Συμμαχίας, ώστε να μπορεί να ανταποκριθεί σε οποιαδήποτε πολιτική έκτακτη ανάγκη προκύψει στα γεωγραφικά όρια δράσης του EAPC. Όταν, λοιπόν, ένα κράτος-μέλος του NATO, είτε εταίρος αυτού, πλήττεται από μια καταστροφή και οι δυνάμεις του δεν επαρκούν για την αντιμετώπιση της, μπορεί οποιαδήποτε στιγμή να υποβάλει αίτημα για παροχή βοήθειας στο EADRCC.

Το EADRCC προωθεί το αίτημα στο NATO καθώς και στους εταίρους αυτού, οι οποίοι αποκρίνονται, είτε μέσω του EADRCC είτε απευθείας στην πληγείσα χώρα (είτε και στους δύο) και ενημερώνουν για τη βοήθεια που μπορούν να προσφέρουν.

Το EADRCC τηρεί φάκελο με τη βοήθεια που προσφέρεται τόσο από το NATO και τους εταίρους του όσο και από άλλους διεθνείς οργανισμούς), της βοήθειας που έχει γίνει αποδεκτή από την πληγείσα χώρα, των ακριβών ημερομηνιών, που έφτασε η βοήθεια στην πληγείσα χώρα, της επιπλέον βοήθειας που ζητείται και τέλος, της κατάστασης που επικρατεί στην πληγείσα χώρα. Οι πληροφορίες αυτές αποστέλλονται στα κράτη-μέλη το NATO μέσω ημερήσιων αναφορών για την εξελισσόμενη κατάσταση, καθώς και μέσω της προσβολής τους στην ιστοσελίδα του NATO.

Το σημείο επαφής της χώρας μας με το EADRCC για την αποστολή ή ανταπόκριση σε αίτημα για αποστολή ή παροχή βοήθειας, αντίστοιχα είναι το Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας (ΓΓΠΠ).

Η Στρατιωτική Υπηρεσία Προτυποποίησης (Military Agency Standardization) του NATO αναπτύσσει και δημοσιεύει Συμφωνίες Προτυποποίησης διαδικασιών, συστημάτων και στοιχείων εξοπλισμού (Standardization Agreements -STANAGs), οι οποίες βασίζονται κυρίως στα αποτελέσματα των τακτικών συναντήσεων μεταξύ των υπευθύνων των κρατών για τον εξοπλισμό.

Στα πλαίσια αυτής της δράσης εκδόθηκαν, τον Μάιο του 2005, οι «Κοινές Συμμαχικές Αρχές και Διαδικασίες για την Υποστήριξη από το Φιλοξενών Κράτος» (Allied Joint Host Nation Support Doctrine and Procedures). Στόχος του κειμένου αυτού είναι η αποτελεσματική υποστήριξη των μέσων, που αναπτύσσονται σε κοινές επιχειρήσεις (Joint Force Commander's operations) και η όσο το δυνατόν αποδοτικότερη χρήση των διαθέσιμων πόρων του

φιλοξενούντος κράτους (Host Nation – HN). Τούτο έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση του μεγέθους της βασικής υποστήριξης, που θα πρέπει το αποστέλλον κράτος (Sending Nation -SN) να αναπτύξει σε μία επιχείρηση . Κατά συνέπεια μειώνεται το συνολικό κόστος για μία άσκηση ή μία επιχείρηση, ενώ ταυτόχρονα επιταχύνεται και η μέγιστη δυνατή απόδοση, καθώς διασφαλίζεται ότι το φιλοξενών κράτος θα καλύψει τις απαιτήσεις του αποστέλλοντος κράτους.

Ως Υποστήριξη από το Φιλοξενών Κράτος (Host Nation Support -HNS) ορίζεται η πολιτική και στρατιωτική υποστήριξη, που προσφέρεται εν καιρώ ειρήνης, σε καταστάσεις εκτάκτων αναγκών, κρίσεων και συγκρούσεων από το φιλοξενών κράτος στις συμμαχικές δυνάμεις και οργανισμούς, οι οποίοι είναι εγκατεστημένοι, επιχειρούν ή διασχίζουν την επικράτεια του. Η HNS πρέπει να παρέχεται στο μέγιστο δυνατό βαθμό και πάντα στη βάση της εθνικής νομοθεσίας, των εθνικών προτεραιοτήτων και των υφιστάμενων δυνατοτήτων .

Οι «Κοινές Συμμαχικές Αρχές και Διαδικασίες για την Υποστήριξη από το Φιλοξενών Κράτος» (Allied Joint Host Nation Support Doctrine and Procedures) ορίζουν τις ευθύνες και τις αρμοδιότητες του HN, οι οποίες είναι :

- ▲ Παροχή HNS στο μέγιστο δυνατό βαθμό και πάντα στη βάση της εθνικής νομοθεσίας, των εθνικών προτεραιοτήτων και των υφιστάμενων δυνατοτήτων, ώστε να εκπληρωθούν οι δεσμεύσεις, οι οποίες προκύπτουν από την Συμφωνία HNS.
- ▲ Ενημέρωση για το σημείο επαφής.
- ▲ Ενημέρωση του Διοικητή του NATO (NATO Commander) και του SN για τις δυνατότητες παροχής HNS σχετικά με πιθανές απαιτήσεις . Τούτο μπορεί να επιτευχθεί μέσω της δημιουργίας και δημοσιοποίησης ενός Καταλόγου Δυνατοτήτων (Capability Catalogue), ο οποίος θα καταγράφει τα διαθέσιμα μέσα και εγκαταστάσεις υποδοχής, τα μέσα και τις εγκαταστάσεις για την εγκατάσταση εναέριας ή/και ναυτικής επιχειρησιακής βάσης, τα μέσα και τις εγκαταστάσεις για την παράταξη των δυνάμεων και την οργάνωση της επιχείρησης, τις περιοχές και τους χώρους ανεφοδιασμού, παροχής ιατρικών υπηρεσιών, τη μεταφορά τους κλπ., και τέλος, τα διαθέσιμα για την επιχειρησιακή μεταφορά των δυνάμεων.
- ▲ Ενημέρωση για τυχόν αλλαγές των δυνατοτήτων του .
- ▲ Διασφάλιση της μέγιστης δυνατής συνεργασίας και συντονισμού των στρατιωτικών και των πολιτικών δυνάμεων του HN .

▲ Επανεξέταση των νομικών κειμένων και των σχεδίων για την εμπλοκή των πολιτικών τους δυνάμεων, σε όσο το δυνατόν πιο πρώιμο στάδιο.

▲ Απόκριση σε αίτημα HNS του NATO, καθώς και διαπραγμάτευση και ολοκλήρωση του Μνημονίου Κατανόησης (Memorandum of Understanding – MOU) σε συνεργασία με αυτόν.

▲ Διαμόρφωση και από κοινού προεδρεία της Κοινής Οργανωτικής Επιτροπής για HNS (Joint HNS Steering Committee -JHNSSC) σε συνεργασία με το NATO Commander

▲ Δημιουργία λίστας με την κάλυψη εξόδων για τη συμφωνηθείσα παροχή HNS .

▲ Διατήρηση του ελέγχου των δικών του δυνάμεων, εκτός και αν ο έλεγχος /διοίκηση των δυνάμεων έχει ανατεθεί στο NATO.

Το ως άνω κείμενο προτείνει την κατάρτιση μιας σειράς συμφωνιών . Ξεκινώντας με την κατάρτιση ενός MOU, καταλήγοντας στη σύναψη της Κοινής Εφαρμογής, η οποία εμπεριέχει όλες τις απαραίτητες λεπτομέρειες, οι οποίες αφορούν στις υποχρεώσεις του HN και του SN σχετικά με το HNS.

Αρχικά, ο Διοικητής του NATO (NATO Commander) αποστέλλει αίτημα για την παροχή υποστήριξης από το φιλοξενών κράτος (HNS) στο αποστέλλον κράτος (SN). Εν συνέχεια, δημιουργείται ένα Μνημόνιο Κατανόησης (MOU) μεταξύ του Διοικητή του NATO και του φιλοξενούντος κράτους. Μετά την υπογραφή του Μνημονίου, το αποστέλλον κράτος καλείται να αποδεχτεί τις προβλέψεις του Μνημονίου ως τη βάση για τη παροχή υποστήριξης από το φιλοξενών κράτος στις δυνάμεις του.

Κατόπιν αυτού, ο Διοικητής του NATO και το αποστέλλον κράτος αποστέλλουν στο φιλοξενών κράτος ένα πρόχειρο Κατάλογο Απαιτήσεων (Concept of Requirements) .

Η Τεχνική Συμφωνία (Technical Agreement) ολοκληρώνεται στα πλαίσια της Κοινής Οργανωτικής Επιτροπής για την παροχή υποστήριξης από το φιλοξενών κράτος . Η Επιτροπή αυτή, σε συνεργασία με το φιλοξενών κράτος συντονίζει τις έρευνες, που θα αποτελέσουν τη βάση ανάπτυξης των Δηλώσεων των Απαιτήσεων (Statements of Requirements – SORs) .

Έπειτα, το φιλοξενών κράτος επιβεβαιώνει τη δυνατότητα του να παρέχει την απαιτούμενη υποστήριξη και καθορίζει τις δαπάνες που θα προκύψουν . Μετά την υπογραφή τους, αποτελούν συμφωνίες άμεσα εκτελεστές, οι οποίες δεσμεύουν τα αντισυμβαλλόμενα μέρη ικανοποιούν τις ειδικές απαιτήσεις του αποστέλλοντος κράτους.

Οι Κοινές Συμφωνίες Εφαρμογής (Joint Implementation Agreements), οι οποίες καταρτίζονται μετά την οριστικοποίηση του Σχεδίου παροχής Υποστήριξης από το Φιλοξενών Κράτος, αποτελούν το τελικό στάδιο, όπου περιέχονται οι λεπτομέρειες σχετικά με την εφαρμογή του Σχεδίου αυτού.

Στα πλαίσια του ΝΑΤΟ, έχουν αναπτυχθεί και αναπτύσσονται επίσης, αρκετές μελέτες για να επιτευχθεί η διαλειτουργικότητα και η συμβατότητα των μέσων, στρατιωτικών και πολιτικών, των εξοπλισμών που χρησιμοποιούνται από κάθε κράτος καθώς και της υποστήριξης, που δύναται να παρέχει το κράτος υποδοχής . Βέβαια οι μελέτες αυτές αφορούν κυρίως σε στρατιωτικές επιχειρήσεις.

3. Διμερείς Συμφωνίες της Ελλάδας με ξένα κράτη για τη θέσπιση συνεργασίας στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας

Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας (ΓΓΠΠ) σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ.4 εδ. θ' του Ν.3013/2002 «Αναβάθμιση της πολιτικής προστασίας και λοιπές διατάξεις»¹³⁴ είναι αρμόδια για να προωθεί τις σχέσεις της χώρας στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας με τους αρμόδιους διεθνείς φορείς Πολιτικής Προστασίας άλλων χωρών.

Προς επίτευξη του σκοπού αυτού, η ΓΓΠΠ προωθεί και παρακολουθεί τη σύναψη διμερών και πολυμερών συμφωνιών, καθώς και τη σύναψη διεθνών συμβάσεων που έχουν ως αντικείμενο την συνεργασία σε θέματα Πολιτικής Προστασίας. Το αντικείμενο των συμφωνιών ποικίλει ανάλογα με το είδος της συνεργασίας (δημιουργία διακρατικού συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης, αποστολή και λήψη βοήθειας κ.α.), αλλά και ανάλογα με το είδος της καταστροφής (φυσικές καταστροφές, δασικές πυρκαγιές, τεχνολογικές καταστροφές κ.α.). Οι διμερείς συμφωνίες συχνά αφορούν την αμοιβαία συνεργασία για την αντιμετώπιση καταστροφών.

---

¹³⁴ Βλ. Ν.3013/2002 «Αναβάθμιση της πολιτικής προστασίας και λοιπές διατάξεις», σε ΦΕΚ 102Α/01-05-2002.

3.1. Διμερείς Συμφωνίες και Πρωτόκολλα Συνεργασίας σε ισχύ

(α) Η.Π.Α. - Ελλάδα

Η συμφωνία μεταξύ Η.Π.Α. και Ελλάδας υπεγράφη στην Αθήνα στις 9 Ιανουαρίου του 2001 και κυρώθηκε με τον Ν.3073/2002 «Κύρωση του Πρωτοκόλλου Προθέσεων μεταξύ του ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α./Γ.Γ.Π.Π. της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Χειρισμού Καταστάσεων Εκτάκτων Αναγκών Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής (FEMA) για τη συνεργασία στη πρόληψη και αντιμετώπιση φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών»¹³⁵. Η συμφωνία έχει τεθεί σε ισχύ από τις 4 Δεκεμβρίου του 2002 περιλαμβάνει δράσεις συνεργασίας στον τομέα πρόληψης και αντιμετώπισης φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών, ανταλλαγή χειριστών καταστάσεων έκτακτης ανάγκης για εξοικείωση, εκπαίδευση και παρακολούθηση ασκήσεων, ανταλλαγή πληροφοριών, επιστημονική και τεχνική συνεργασία.

(β) Κύπρος - Ελλάδα

Η Συμφωνία Κύπρου - Ελλάδας υπεγράφη στη Λευκωσία στις 23 και 24 Ιανουαρίου του 1997 και κυρώθηκε με το Ν.2626/1998 «Κύρωση των Πρωτοκόλλων Συνεργασίας στους τομείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Πολιτικής Άμυνας και Πολιτικής Προστασίας και της Δημόσιας Διοίκησης μεταξύ του ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α. της Ελληνικής Δημοκρατίας και των Υπουργείων Εσωτερικών και Οικονομικών της Κυπριακής Δημοκρατίας»¹³⁶. Η Συμφωνία τέθηκε σε ισχύ στις 17 Ιουλίου του 2006. Περιέχει μία γενική αναφορά στην ανάγκη συνεργασίας ως προς τη θεσμική οργάνωση της Πολιτικής Προστασίας και επιχειρηματολογεί υπέρ μίας κοινής δράσης σε περιπτώσεις εκτάκτου ανάγκης.

(γ) Μάλτα - Ελλάδα

Η Συμφωνία Μάλτας-Ελλάδας υπεγράφη στη Βαλέτα στις 24 Μαΐου του 2001 και κυρώθηκε με τον Ν.3081/2002 «Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής

---

¹³⁵ Βλ. Ν.3073/2002 «Κύρωση του Πρωτοκόλλου Προθέσεων μεταξύ του ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α./Γ.Γ.Π.Π. της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Χειρισμού Καταστάσεων Εκτάκτων Αναγκών Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής (FEMA) για τη συνεργασία στη πρόληψη και αντιμετώπιση φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών», σε ΦΕΚ 295Α/04-12-2002

¹³⁶ Βλ. Ν.2626/1998 «Κύρωση των Πρωτοκόλλων Συνεργασίας στους τομείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Πολιτικής Άμυνας και Πολιτικής Προστασίας και της Δημόσιας Διοίκησης μεταξύ του ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α. της Ελληνικής Δημοκρατίας και των Υπουργείων Εσωτερικών και Οικονομικών της Κυπριακής Δημοκρατίας», σε ΦΕΚ 149Α/06-07-1998

Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Μάλτας στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας»¹³⁷. Η Συμφωνία τέθηκε σε ισχύ στις 8 Απριλίου του 2003. Η Συμφωνία προβλέπει τη γενική συνεργασία στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας, συνεργασία στην πρόληψη και αντιμετώπιση των επιπτώσεων από καταστροφές και σοβαρά ατυχήματα.

(δ) Ουγγαρία - Ελλάδα

Η Συμφωνία μεταξύ Ουγγαρίας - Ελλάδας υπεγράφη στις 13 Σεπτεμβρίου του 2000 και κυρώθηκε με το Ν.2998/2002 «Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ουγγρικής Δημοκρατίας για τη συνεργασία και την αμοιβαία παροχή βοήθειας στον τομέα της πρόληψης και εξάλειψης των συνεπειών των φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών και σοβαρών ατυχημάτων»¹³⁸.

(ε) Ουκρανία - Ελλάδα

Η Συμφωνία μεταξύ Ουκρανίας-Ελλάδας υπεγράφη στην Αθήνα στις 21 Φεβρουαρίου του 2000 και κυρώθηκε με το Ν.2950/2001 «Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργικού Συμβουλίου της Ουκρανίας για τη συνεργασία στο πεδίο της πρόληψης των βιομηχανικών ατυχημάτων, των φυσικών καταστροφών και της εξάλειψης των συνεπειών τους»¹³⁹. Τέθηκε σε ισχύ στις 14 Νοεμβρίου του 2002, έχοντας ως περιεχόμενο τη πρόληψη, την ανταπόκριση και εξάλειψη των συνεπειών από φυσικές και προκαλούμενες από τον άνθρωπο καταστροφές.

(στ) Ρωσία - Ελλάδα

Η Συμφωνία Ρωσίας-Ελλάδα υπεγράφη στην Αθήνα στις 21 Φεβρουαρίου του 2000 και κυρώθηκε με το Ν.2951/2001 «Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ρωσικής Ομοσπονδίας για τη συνεργασία στον τομέα της πρόληψης και της αντιμετώπισης των φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών»¹⁴⁰. Τέθηκε σε

---

¹³⁷ Βλ. Ν.3081/2002 «Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Μάλτας στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας», σε ΦΕΚ 315Α/16-12-2002

¹³⁸ Βλ. Ν.2998/2002 «Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ουγγρικής Δημοκρατίας για τη συνεργασία και την αμοιβαία παροχή βοήθειας στον τομέα της πρόληψης και εξάλειψης των συνεπειών των φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών και σοβαρών ατυχημάτων», σε ΦΕΚ 70Α/08-04-2002.

¹³⁹ Βλ. Ν. 2950/2001 «Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργικού Συμβουλίου της Ουκρανίας για τη συνεργασία στο πεδίο της πρόληψης των βιομηχανικών ατυχημάτων, των φυσικών καταστροφών και της εξάλειψης των συνεπειών τους», σε ΦΕΚ 246Α/22-10-2001.

¹⁴⁰ Βλ. Ν. 2951/2001 «Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της

ισχύ την 19η Ιουνίου του 2002. Η Συμφωνία προβλέπει τη συνεργασία Ρωσίας - Ελλάδας στον τομέα της πρόληψης και αντιμετώπισης φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών, κοινή οργάνωση συναντήσεων ειδικών και εκπαιδεύσεων, ανταλλαγή πληροφοριών και τέλος την παροχή αμοιβαίας βοήθειας για την καταστολή εκτάκτων αναγκών.

(ζ) Τουρκία - Ελλάδα

Η Συμφωνία Τουρκίας - Ελλάδας υπεγράφη στην Αθήνα στις 8 Νοεμβρίου του 2001 και κυρώθηκε με το Ν. 3339/2005 «Κύρωση του Πρωτοκόλλου μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Δημοκρατίας της Τουρκίας για τη σύσταση Μικτής Ελληνο-Τουρκικής Εφεδρικής Μονάδας Αντιμετώπισης Καταστροφών»¹⁴¹. Η Συμφωνία προβλέπει τη σύσταση, τη δομή και οργάνωση μίας Μικτής Ελληνο-Τουρκικής Εφεδρικής Μονάδας Αντιμετώπισης Καταστροφών (JHET-SDRU). Η πρωτοβουλία για τη σύσταση της Μικτής αυτής Εφεδρικής Μονάδας ξεκίνησε μετά τους καταστροφικούς σεισμούς σε Ελλάδα και Τουρκία το έτος 1999. Η πρόταση αυτή υιοθετήθηκε μάλιστα με την απόφαση A/RES/54/30 «Emergency Response to Disasters» της 54ης Ολομέλειας των Ηνωμένων Εθνών¹⁴², στις 22 Νοεμβρίου του 1999. Περαιτέρω, η Συμφωνία ρυθμίζει διάφορα επιχειρησιακά θέματα, προβλέπει εκπαιδευτικές δραστηριότητες, τις προϋποθέσεις εισαγωγής και εξαγωγής μέσων και εξοπλισμού από τα σύνορα και τέλος προωθεί την επιστημονική συνεργασία. Η Συμφωνία Τουρκίας – Ελλάδα τέθηκε σε ισχύ στις 20 Μαΐου του 2002.

Όσον αφορά την Ελλάδα, στην JHET-SDRU συμμετέχουν η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας (ΓΓΠΠ), το Υπουργείο Εξωτερικών (ΥΠΕΞ), το Πυροσβεστικό Σώμα (ΠΣ), Το Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας(ΕΚΑΒ), ο Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού (ΟΑΣΠ), ενώ ο συντονισμός των ως άνω εμπλεκόμενων υπηρεσιών έχει ανατεθεί από το Υπουργείο Εξωτερικών στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας.

Κυβέρνησης της Ρωσικής Ομοσπονδίας για τη συνεργασία στον τομέα της πρόληψης και της αντιμετώπισης των φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών», σε ΦΕΚ 247Α/22-10-2001.

¹⁴¹ Βλ. Ν.3339/2005 «Κύρωση του Πρωτοκόλλου μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Δημοκρατίας της Τουρκίας για τη σύσταση Μικτής Ελληνο-Τουρκικής Εφεδρικής Μονάδας Αντιμετώπισης Καταστροφών», σε ΦΕΚ 11Α/10-05-2005.

¹⁴² Βλ. G.A. Res. 54/30 «Emergency response to disasters», 54 U.N. GAOR Supp. (No. 49) at 20, U.N. Doc. A/54/49 (Vol. I) (1999).

3.2. Η Διμερής Συμφωνία Ελλάδας – Γαλλία (HE-FRA/J1) ¹⁴³

Ένα εξίσου σημαντικό παράδειγμα Κοινής Μονάδας Αντιμετώπισης Καταστροφών, αποτελεί η προσπάθεια της Ελλάδας και της Γαλλίας για τη δημιουργία της πρώτης Κοινής Μονάδας Χερσαίων Δυνάμεων για την ενίσχυση της διμερούς συνεργασίας κατ' αρχήν στον τομέα των δασικών πυρκαγιών (Joint Forest Fires Task Forces). Η Ελληνο - Γαλλική Συνεργασία στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας είναι σήμερα ευρύτερα γνωστή με τον όρο HE-FRA. Οι δύο χώρες αντιμετωπίζουν κάθε καλοκαίρι καταστροφικές δασικές πυρκαγιές με κοινά χαρακτηριστικά. Η αναγνώριση αυτής της κοινής απειλής και η σημαντική εμπειρία που έχει συσσωρευθεί τα τελευταία χρόνια μέσω κοινών εκπαιδύσεων, αλλά κυρίως μέσω κοινών επιχειρήσεων στα πλαίσια της αλληλοσυνδρομής, οδήγησε τις πολιτικές ηγεσίες των δύο χωρών, στην ενδυνάμωση αυτής της συνεργασίας.

Στις 30 Οκτωβρίου του 2007 αποφασίσθηκε και στις 27 Νοεμβρίου του ίδιου έτους στο Παρίσι επικυρώθηκε η «Κοινή Απόφαση» των δύο εθνικών αρχών Πολιτικής Προστασίας, με τη οποία δημιουργείται η «Κοινή Ελληνο-Γαλλική Ομάδα Εργασίας Πολιτικής Προστασίας» (Hellenic-France Joint Working Group for Civil Protection), η γνωστή HE-FRA/J1. Στην Κοινή αυτή Απόφαση, καθορίζονται η αποστολή, η σύνθεσή της καθώς και ειδικότερες λεπτομέρειες λειτουργίας της. Την ίδια μέρα υπογράφηκε ειδικό Μνημόνιο Αμοιβαίας Συνδρομής μεταξύ των δύο χωρών σε εναέρια μέσα (CL-415) για την κατάσβεση δασικών πυρκαγιών. Οι δύο χώρες έχουν σημαντική εμπειρία σε θέματα αμοιβαίας συνδρομής εναερίων μέσων.

Η Κοινή αυτή Απόφαση είναι ιστορικά η πρώτη στις διμερείς σχέσεις των δύο χωρών και σηματοδοτεί το υψηλό επίπεδο συνεργασίας, αλλά και την ισχυρή βούληση για ενίσχυση της συνεργασίας σε θέματα πολιτικής προστασίας. Εξαιτίας του ιδιαίτερου ενδιαφέροντος των δύο Κυβερνήσεων για το πρόβλημα των δασικών πυρκαγιών, η εντολή προς τη HE-FRA/J1 ήταν να ξεκινήσει τις εργασίες της με το πρόβλημα των δασικών πυρκαγιών ενώ θα ακολουθήσει η διερεύνηση των ειδικότερων τομέων συνεργασίας στα θέματα των σεισμών αλλά και των τεχνολογικών καταστροφών.

Η Κοινή Ελληνο-Γαλλική Ομάδα Εργασίας για θέματα Πολιτικής Προστασίας αποτελείται

---

¹⁴³ Για τη διμερή Συμφωνία Ελλάδας-Γαλλίας βλ. στο ιστότοπο της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας (ΓΓΠΠ) <http://www.civilprotection.gr/el/ευρο-προγράμματα>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 29/12/2015. Βλ. ακόμη την παρουσίαση της Δρ. Σαΐνη Καλλιόπης, Πυράρχου, Εθνικού Εκπροσώπου Ευρωπαϊκής Επιτροπής Πολιτικής Προστασίας, με θέμα «Κοινές Μονάδες αντιμετώπισης δασικών πυρκαγιών : Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας, EU FIRE 5» από Workshop, Οκτώβριος 2008

από Ανώτερους Αξιωματούχους και Αξιωματικούς του Ελληνικού και Γαλλικού Πυροσβεστικού Σώματος, της Πολεμικής Αεροπορίας και της αντίστοιχης Αεροπορίας Πολιτικής Προστασίας της Γαλλίας καθώς και της 1ης Ε.Μ.Α.Κ και της UIISC No 7 (αντίστοιχη 7η Ε.Μ.Α.Κ) της Brignoles. Το γενικό συντονισμό της HE-FRA/J1 έχουν κάθε φορά εντεταλμένοι Ανώτεροι Αξιωματούχοι της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας της Ελλάδας και της Γαλλίας. Η πρώτη σύσκεψη της HE-FRA/J1 οργανώθηκε από τη ΓΓΠΠ στις 6 - 8 Φεβρουαρίου του 2008 στην Αθήνα, ενώ η δεύτερη σύσκεψη οργανώθηκε από την Γαλλική Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας στις 11 -13 Ιουνίου του 2008, στη Νότιο Γαλλία. Η σύσκεψη αυτή κατέληξε σε υπογραφή ομόφωνου μόφωνα Κοινού Πρακτικού της HE-FRA/J1, το οποίο υποβλήθηκε ταυτόχρονα σε Αθήνα και Παρίσι στις ΓΓΠΠ και των δύο χωρών. Το πρακτικό της HE-FRA/J1 έγινε στο σύνολό του αποδεκτό τόσο από εθνικές αρχές Πολιτικής Προστασίας Ελλάδας και Γαλλίας όσο και από τις Ηγεσίες της Πολεμικής Αεροπορίας και του Πυροσβεστικού Σώματος. Και στις δύο συμμετείχαν τα εξουσιοδοτημένα μέλη της HE-FRA/J1, συμπεριλαμβανομένων όμως και μιας σειράς προσκεκλημένων συμμετεχόντων.

Περαιτέρω, με τη HE-FRA/J1 προτείνεται η ανάπτυξη ενός εξειδικευμένου προγράμματος εκπαίδευσης Ελλήνων Αξιωματικών του Πυροσβεστικού Σώματος στην Εθνική Σχολή της Valabre, την επιχειρησιακή ανταλλαγή Αξιωματικών των Εθνικών Κέντρων Επιχειρήσεων της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας και του Πυροσβεστικού Σώματος με τα αντίστοιχα της Γαλλίας COGIC στο Παρίσι και COZ της Νοτίου Γαλλίας, την εγκατάσταση «απευθείας γραμμών επικοινωνίας» για άμεση ανταλλαγή επιχειρησιακών πληροφοριών μεταξύ της Βάσης Εναερίων Μέσων του Marignane και της αντίστοιχης της Πολεμικής Αεροπορίας αλλά και μεταξύ του Κέντρου Επιχειρήσεων της Νοτίου Γαλλίας και του Εθνικού Κέντρου Επιχειρήσεων της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας στην Αθήνα ειδικά για το Χάρτη Πρόβλεψης Κινδύνου Πυρκαγιάς.

Τέλος, ιδιαίτερο σημείο των αποτελεσμάτων των εργασιών της HE-FRA/J1 αποτελεί η πρόταση «αδελφοποίησης» των δύο Ε.Μ.Α.Κ και ειδικότερα της 1ης Ε.Μ.Α.Κ στην Ελευσίνα και της 7ης Ε.Μ.Α.Κ στην Brignole. Η HE-FRA/J1 προτείνει τη δημιουργία « Κοινού Πεζοπόρου Τμήματος» μεταξύ των δύο Μονάδων το οποίο με την ολοκλήρωση των σχετικών εκπαιδύσεων θα τεθεί σε επιχειρησιακή ετοιμότητα και διαθεσιμότητα καταρχήν στα πλαίσια της αμοιβαιότητας μεταξύ των δύο χωρών αλλά και στη διάθεση του FIRE 5. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι με βάση τον νέο Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας (EMCP) και την οργάνωση του στη βάση των «Μονάδων» (modules), η Ελλάδα και η Γαλλία είναι οι πρώτες χώρες κράτη-

μέλη που αναλαμβάνουν την πρωτοβουλία δημιουργίας Κοινής Ομάδας Χερσαίων Δυνάμεων Δασικών Πυρκαγιών, πέραν από τις Εθνικές τους Ομάδες οι οποίες ήδη υπάρχουν και δηλωθεί στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό.

4. Πολυμερείς της Ελλάδας με ξένα κράτη για τη θέσπιση συνεργασίας στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας

4.1. Πολυμερείς Συμφωνίες σε ισχύ

(α) Ελλάδα -Τουρκία - Ηνωμένα Έθνη (ΟΗΕ)

Η Πολυμερής Συμφωνία υπεγράφη στη Ν. Υόρκη στις 16 Σεπτεμβρίου του 2002 και κυρώθηκε με το Ν.3449/2006 «Κύρωση του Μνημονίου Κατανόησης μεταξύ των Ηνωμένων Εθνών και της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Τουρκίας για συνεργασία στον τομέα αντιμετώπισης εκτάκτων ανθρωπιστικών αναγκών»¹⁴⁴.

(β) Αζερμπαϊτζάν-Αλβανία-Αρμενία-Βουλγαρία-Γεωργία-Ελλάδα-Μολδαβία-Ουκρανία-Ρουμανία-Ρωσία

Η Πολυμερής Συμφωνία υπεγράφη στο Σότσι της Ρωσίας στις 15 Απριλίου του 1998 και κυρώθηκε με το Ν.3138/2003 «Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ των Κυβερνήσεων των Κρατών που μετέχουν στην Οικονομική Συνεργασία Ευξείνου Πόντου (Ο.Σ.Ε.Π.) για συνεργασία στον τομέα παροχής βοήθειας έκτακτης ανάγκης και άμεσης ανταπόκρισης σε φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές»¹⁴⁵. Η Συμφωνία αυτή προβλέπει τις αρχές και τα πλαίσια του συντονισμού δράσεων σε φυσικές καταστροφές, την ανταλλαγή πληροφοριών, τον συντονισμό της παροχής βοήθειας σε έκτακτες ανάγκες, ενώ τέλος ρυθμίζει θέματα διέλευσης των συνόρων για ομάδες και εξοπλισμό βοήθειας. Η Συμφωνία τέθηκε σε ισχύ στις 24 Απριλίου του 2003.

(γ) Αζερμπαϊτζάν-Αλβανία-Αρμενία-Βουλγαρία-Γεωργία-Ελλάδα-Μολδαβία-Ουκρανία-Ρουμανία-Ρωσία

Η ως άνω Συμφωνία υπεγράφη στο Κίεβο της Ουκρανίας στις 20 Οκτωβρίου του 2005 και εν συνεχεία κυρώθηκε με το Ν.3503/2006 «Κύρωση του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου στη Συμφωνία μεταξύ των Κυβερνήσεων των Κρατών-μελών της Οικονομικής Συνεργασίας Ευξείνου Πόντου (Ο.Σ.Ε.Π.) για την συνεργασία στον τομέα παροχής έκτακτης βοήθειας και άμεσης ανταπόκρισης σε φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές, μετά της συνημμένης δήλωσης του

¹⁴⁴ Βλ. Ν.3449/2006 «Κύρωση του Μνημονίου Κατανόησης μεταξύ των Ηνωμένων Εθνών και της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Τουρκίας για συνεργασία στον τομέα αντιμετώπισης εκτάκτων ανθρωπιστικών αναγκών», σε ΦΕΚ 62Α/27-03-2006.

¹⁴⁵ Βλ. Ν.3138/2003 «Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ των Κυβερνήσεων των Κρατών που μετέχουν στην Οικονομική Συνεργασία Ευξείνου Πόντου (Ο.Σ.Ε.Π.) για συνεργασία στον τομέα παροχής βοήθειας έκτακτης ανάγκης και άμεσης ανταπόκρισης σε φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές», σε ΦΕΚ 91Α/15-04-2003.

Αζερμπαϊτζάν»¹⁴⁶ . Η Συμφωνία τέθηκε σε ισχύ στις 5 Ιουλίου του 2007 και προβλέπει τη σύσταση ενός Δικτύου Αξιοματικών-Συνδέσμων και καθορίζει τον τρόπο λειτουργία του. Τέλος, ορίζει τα εθνικά σημεία επικοινωνίας.

---

¹⁴⁶ Βλ. Ν.3503/2006 «Κύρωση του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου στη Συμφωνία μεταξύ των Κυβερνήσεων των Κρατών-μελών της Οικονομικής Συνεργασίας Ευξείνου Πόντου (Ο.Σ.Ε.Π.) για την συνεργασία στον τομέα παροχής έκτακτης βοήθειας και άμεσης ανταπόκρισης σε φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές, μετά της συνημμένης δήλωσης του Αζερμπαϊτζάν», σε ΦΕΚ 243Α/14-11-2006.

4.2. FIRE 5 ¹⁴⁷

Η Συνθήκη του Amsterdam (Amsterdam Treaty) εισάγει, ξεκινώντας από το 1997, την έννοια της «ενισχυμένης συνεργασίας», ένα εργαλείο το οποίο επιτρέπει ακόμη και σε έναν περιορισμένο αριθμό κρατών-μελών να προτείνουν «πρωτοβουλίες» με στόχο τη διερεύνηση και ανάπτυξη δράσεων σε διακεκριμένους τομείς.

Τον Φεβρουάριο του 2006, οι Αρχές Πολιτικής Προστασίας της Ιταλίας, της Γαλλίας, της Πορτογαλίας και της Ισπανίας, συζήτησαν τη σκοπιμότητα του σχεδιασμού και της εφαρμογής κοινών δράσεων σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών και εκτάκτων αναγκών, με ιδιαίτερη έμφαση στην περιοχή της Μεσογείου.

Στις 19 Μαΐου του 2006 οι Γενικοί Γραμματείς Πολιτικής Προστασίας των τεσσάρων χωρών προσυπόγραψαν στο Graz, κοινή διακήρυξη για την «Επιχειρησιακή Συνεργασία εντός του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας» με τίτλο «FIRE 4».

Η ιδέα αντανάκλα το αποτέλεσμα από δεκάδες εμπειρίες που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια κοινών επιχειρήσεων στην περιοχή, ενώ αποτελεί το πρώτο βήμα μιας ενισχυμένης συμφωνίας συνεργασίας μεταξύ των (4) χωρών στον τομέα της πολιτικής προστασίας, εστιάζοντας ιδιαίτερα στην αμοιβαία συνδρομή σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Οι (4) χώρες στη συνέχεια προετοίμασαν από κοινού την πρόταση, η οποία το Μάρτιο του 2007 έγινε αποδεκτή από την Ευρωπαϊκή Ένωση ως πιλοτικό πρόγραμμα.

Με αυτές τις αρχές η “Force d’Intervention Rapide Europeenne 4”, γνωστή ως FIRE 4, δηλαδή η υπέρ-συνοριακή συνεργασία έγινε πραγματικότητα.

Η Επιτροπή Διοίκησης του ευρωπαϊκού προγράμματος FIRE 4 αποτελείται από τους εκπροσώπους των Αρχών Πολιτικής Προστασίας της Ιταλίας, Γαλλίας, Πορτογαλίας και Ισπανίας, ενώ είναι δυνατό να καλούνται εκπρόσωποι των Αρχών Πολιτικής Προστασίας των «συνεργαζόμενων» χωρών, οι οποίες είναι η Κύπρος, η Μάλτα, η Τσεχία, η Σλοβενία και η Ουγγαρία.

Η Ελλάδα αρχικά ανήκε στις συνεργαζόμενες χώρες. Στις 19 Φεβρουαρίου 2008, στη 2^η σύνοδο της Διοικούσας Επιτροπής του προγράμματος στην οποία μετείχε ο Γενικός Γραμματέας

---

¹⁴⁷ Για την FIRE 5 βλ. στον ιστότοπο της ΓΓΠΠ <http://www.civilprotection.gr/el/fire-5>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 29/12/2015

Πολιτικής Προστασίας η Ελλάδα έγινε πλήρες μέλος της πρωτοβουλίας και του προγράμματος, αλλάζοντας τη θέση της από συνεργαζόμενη χώρα σε συμμετέχουσα χώρα.

Με την ομόφωνη απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Ένωσης το πρόγραμμα μετονομάστηκε πλέον σε FIRE 5.

Το FIRE 5 είναι ένα ολοκληρωμένο τμήμα του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας (EMCP) και πλήρως συνδεδεμένο με αυτόν. Βασικός του στόχος είναι ο καθορισμός κοινών επιχειρησιακών διαδικασιών για τις πέντε χώρες στις δασικές πυρκαγιές και τους σεισμούς για την ενίσχυση της προληπτικής και κατασταλτικής ικανότητας των ευρωπαϊκών ομάδων πολιτικής προστασίας. Το πρόγραμμα παρουσιάζει επίσης μια σημαντική δυνατότητα βελτίωσης της επιχειρησιακής ικανότητας των μονάδων (modules) που η Ευρωπαϊκή Ένωση καθόρισε μαζί με τα κράτη-μέλη.

Το FIRE 5 ξεκίνησε την 1η Μαΐου του 2007 και ολοκληρώθηκε την 1η Νοεμβρίου του 2009. Σε αυτό το 30 μηνών πρόγραμμα περιλαμβάνονταν ασκήσεις, σεμινάρια, ανταλλαγές ειδικών, ειδικά εργαστήρια και προμήθεια εξοπλισμού επικοινωνιών, με σκοπό τον καθορισμό της σύνθεσης πολύ-εθνικών ομάδων εκτίμησης και επιχειρησιακής εμπλοκής αλλά και των κοινών επιχειρησιακών σχεδίων και διαδικασιών.

Τον Απρίλιο του 2008 πραγματοποιήθηκε στην Ιταλία, η μεγαλύτερη πραγματική άσκηση δασικών πυρκαγιών υπό το γενικό τίτλο «FIRE 5 SARDINIA 2008». Στην άσκηση συμμετείχαν εναέρια δυνάμεις από την Ισπανία (CL-215T), την Γαλλία (CL-415, DASH 8), την Ελλάδα (CL-415) και τη διοργανώτρια χώρα Ιταλία (CL-415) καθώς και χερσαίες δυνάμεις από τις πέντε χώρες (Πορτογαλία, Ισπανία, Ιταλία, Γαλλία και Ελλάδα). Στην άσκηση αυτή, συγκεντρώθηκαν και έλαβαν σε πραγματικές επιχειρήσεις αεροπυρόσβεσης περισσότερα από 30 εναέρια μέσα σε μικτούς, πολύ-εθνικούς σχηματισμούς, ενώ οι χερσαίες δυνάμεις ξεπέρασαν τους 500 πυροσβέστες. Πέραν της συμμετοχής στην ανωτέρω άσκηση η Ελλάδα συμμετείχε σε όλες σχεδόν τις δράσεις του προγράμματος μέχρι σήμερα, καθώς και στις επιμέρους συναντήσεις των Εθνικών Εκπροσώπων.

4.3. Πρωτοβουλία Αδριατικής-Ιονίου¹⁴⁸

Η Πρωτοβουλία Αδριατικής – Ιονίου (ΑΠ) αφορά στην περιφερειακή συνεργασία οχτώ χωρών των οποίων οι ακτές βρέχονται από τις θάλασσες της Αδριατικής και του Ιονίου. Οι οκτώ χώρες που συμμετέχουν στην Πρωτοβουλία είναι οι εξής: Ελλάδα, Ιταλία, Σλοβενία, Κροατία, Αλβανία, Σερβία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη και Μαυροβούνιο. Κάθε μία εκ των συμμετεχουσών χωρών αναλαμβάνει την προεδρία της ΑΠ εκ περιτροπής για ένα χρόνο. Η Ελλάδα προήδρευσε στην Πρωτοβουλία κατά τα διαστήματα 2001–2002 και 2008-2009. Η Μόνιμη Γραμματεία εδρεύει στην Ανκόνα και τα εγκαίνια έγιναν στις 19 Ιουνίου του 2008¹⁴⁹.

Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης συνεργασίας, οι παραπάνω χώρες εκπονούν από κοινού σχέδια δράσης, κυρίως σε τομείς όπως ο τουρισμός, η προστασία του περιβάλλοντος, η αλιεία, οι πολιτιστικές δράσεις, η διαπανεπιστημιακή συνεργασία, τα δίκτυα πόλεων, οι μεταφορές, οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, η δασοπροστασία.

Οι συναντήσεις των χωρών καθορίζονται από την προεδρεύουσα χώρα και μέχρι στιγμής είναι συναντήσεις στρογγυλής τραπέζης, όπου όλα τα θέματα τίθενται για συζήτηση με τη σειρά με την παρουσία όλων των εκπροσώπων και των εμπειρογνομόνων των χωρών.

Η Πρωτοβουλία Αδριατικής-Ιονίου (ΠΑΙ) παρουσιάστηκε από την Ιταλία κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Tampere, επί Φιλανδικής προεδρίας, τον Οκτώβριο 1999 και υποστηρίχθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελλάδα. Ο σκοπός και τομείς συνεργασίας καθορίστηκαν στην Ανκόνα το 2000 με τη συμμετοχή των παράκτιων χωρών Αδριατικής και Ιονίου.

Η Διακήρυξη της Ανκόνα προσδιορίζεται από δύο πυλώνες: (α) την ασφάλεια και τις δράσεις κατά του εγκλήματος στην περιοχή και (β) τη σταδιακή αλλά συστηματικά προγραμματισμένη ανάπτυξη της περιοχής.

---

¹⁴⁸ Για την Πρωτοβουλία Αδριατικής-Ιονίου βλ. σε ιστότοπο της ΓΓΠΠ <http://www.civilprotection.gr/el/πρωτοβουλια-αδριατικης-ιονιου>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 29/12/2015.

¹⁴⁹ Βλ. σχετικά στον ιστότοπο της Μόνιμης Γραμματείας της Πρωτοβουλίας Αδριατικής-Ιονίου <http://www.aii-ps.org/>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 29/12/2015

Ο καθορισμός των νέων προτεραιοτήτων της ΠΑΙ έγινε σε συνάντηση στο Split το Μάρτιο του 2008. Τα θέματα προτεραιότητας είναι:

- ▲ Θέματα Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων
- ▲ Μεταφορές
- ▲ Θέματα τουρισμού, πολιτιστικά και διαπανεπιστημιακής συνεργασίας
- ▲ Περιβάλλον και πυροπροστασία.

Επί Ελληνικής Προεδρία διοργανώθηκαν 2 Στρογγυλές Τράπεζες. Η πρώτη Συνάντηση επί Ελληνικής Προεδρίας έλαβε χώρα στις 20 Ιουνίου του 2008 στην Ανκόνα και συνεχίστηκε στη δεύτερη συνάντηση που έλαβε χώρα στην Αθήνα το Μάρτιο 2009. Τις εργασίες της Στρογγυλής Τράπεζας για τη συνεργασία για την Πυροπροστασία ανέλαβε η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας (ΓΓΠΠ).

Το θέμα που συζητήθηκε στην 1η ΣΤ είχε τίτλο «Όροι και προϋποθέσεις για την ανάπτυξη εναερίων μέσων πυρόσβεσης» (Terms and preconditions for the deployment of aerial forest firefighting means). Πιο συγκεκριμένα το προτεινόμενο πεδίο συνεργασίας ήταν ο καθορισμός των παραμέτρων και πληροφοριών που θα διευκολύνουν την παροχή εναερίων μέσων πυρόσβεσης.

Η δεύτερη συνάντηση της Στρογγυλής Τράπεζας για τη συνεργασία για την πυροπροστασία, διοργανώθηκε από την ΓΓΠΠ, στην Αθήνα 5 Μαρτίου 2009. Κύριο θέμα της ήταν πάλι οι «Όροι και προϋποθέσεις για την ανάπτυξη εναερίων μέσων πυρόσβεσης» όμως η 2η συνάντηση ασχολήθηκε και με το θέμα «Protection of Tourists in cases of Disasters».

Η Πρωτοβουλία Αδριατικής – Ιονίου (ΑΙΙ) έχει άτυπο χαρακτήρα και δεν διαθέτει καθεστώς διεθνούς οργανισμού. Σε κοινοβουλευτικό επίπεδο, η δράση της περιορίζεται, μέχρι σήμερα, σε μια ετήσια συνάντηση των Προέδρων των Κοινοβουλίων των κρατών-μελών.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Οι καταστροφές, φυσικές και τεχνολογικές, έχουν συχνά σημαντικές επιπτώσεις τόσο στο ανθρωπογενές όσο και στο φυσικό περιβάλλον, ενώ πολύ συχνά προκαλούν σημαντικό αριθμό ανθρώπινων απωλειών. Πολλές φορές, κυρίως σε περιπτώσεις μεγάλων καταστροφών, τα κράτη δεν διαθέτουν τον απαιτούμενο αριθμό και τύπο των μέσων και των πόρων, ή δεν διαθέτουν την τεχνογνωσία για να αντιμετωπίσουν με επιτυχία τις επιπτώσεις που αυτές επιφέρουν. Η διεθνής συνδρομή, βασιζόμενη στην αρχή της αλληλεγγύης και αμοιβαίας βοήθειας των κρατών, έχει ως στόχο να συμπληρώσει τις ανάγκες σε μέσα και πόρους, που δημιουργούνται σε περιπτώσεις μεγάλων εκτάκτων αναγκών, ώστε να διευκολυνθεί η πληγείσα χώρα να αντιμετωπίσει τις εκτεταμένες συνέπειες μιας μεγάλης καταστροφής.

Στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας, λοιπόν, η συμβολή του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας και άλλων διεθνών οργανισμών στην παροχή βοήθειας, σε περιπτώσεις εκτάκτων αναγκών είναι καθοριστική. Οι ενέργειες των διεθνών Οργανισμών δρουν συμπληρωματικά με τις διμερείς συμφωνίες, που συνάπτουν τα κράτη για την αμοιβαία παροχή βοήθειας. Τούτο είχε ως αποτέλεσμα, την τυποποίηση, σε μεγάλο βαθμό, της διαδικασίας παροχής και λήψης βοήθειας και κατά συνέπεια τη δημιουργία στενότερης συνεργασίας μεταξύ των κρατών που συμμετέχουν στον Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας.

Επιπλέον, η έκδοση εγχειριδίων και κατευθυντήριων οδηγιών σε διεθνές επίπεδο παρέχει συμβάλλει στην ανάπτυξη και προώθηση ενός ικανοποιητικού αριθμού βέλτιστων πρακτικών για την άσκηση της οργάνωσης και υποδοχής διεθνούς βοήθειας. Βάσει των πρακτικών αυτών, μπορεί μία χώρα να τυποποιήσει τις διαδικασίες για την υποδοχή και την παροχή διοικητικής μέριμνας προς τις διεθνείς αποστολές.

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να επισημάνουμε ότι γίνεται πλέον αντιληπτό πως στα χρόνια που θα ακολουθήσουν, η σημασία του ρόλου των μηχανισμών πολιτικής προστασίας, διαχείρισης των καταστροφών και παροχής βοήθειας θα αυξηθεί σημαντικά, καθώς όσο περισσότερο εντείνονται οι κλιματικές αλλαγές τόσο πιο έντονα και καταστροφικά θα είναι τα φαινόμενα που θα κληθεί να αντιμετωπίσει η ανθρωπότητα.

Η κλιματική αλλαγή αναμένεται να επηρεάσει, σε παγκόσμιο επίπεδο, την πιθανότητα να συμβούν μεγάλες καταστροφές, πρώτον, με την πιθανή αύξηση των κινδύνων που σχετίζονται με τον καιρό και το κλίμα, και κατά δεύτερον, με την αύξηση της ευπάθειας των κοινωνιών σε

φυσικούς κινδύνους, ιδίως μέσω της υποβάθμισης των οικοσυστημάτων και της μείωσης των υδατικών πόρων και των διαθέσιμων τροφίμων¹⁵⁰.

Πιο συγκεκριμένα, η Ευρώπη θα χρειαστεί να αντιμετωπίσει μείωση των παγετώνων, μείωση των βροχοπτώσεων στη Νότια Ευρώπη και πιθανόν ξηρασία σε κάποιες περιοχές, καθώς και αυξημένο κίνδυνο στιγμιαίων πλημμυρών. Υψηλότερες θερμοκρασίες και καύσωνες θα αυξήσουν τους κινδύνους για την υγεία, καθώς και τη συχνότητα και τη σφοδρότητα των δασικών πυρκαγιών. Είναι πιθανή η μείωση των δασικών εκτάσεων και της παραγωγικότητας στον αγροτικό τομέα, καθώς και η μεγαλύτερη τρωτότητα των χαμηλών περιοχών λόγω της ανύψωσης του επιπέδου της θάλασσας. Στη Νότια Ευρώπη, η μείωση των υδατικών πόρων θα έχει επιπτώσεις στην υδροδυναμική ικανότητα, τον τουρισμό και γενικά στην αγροτική παραγωγή.

Στις νέες αυτές προκλήσεις οι Μηχανισμοί πολιτικής προστασίας και παροχής βοήθειας θα πρέπει να προσπαθήσουν να εξελιχθούν και να ισχυροποιηθούν, έτσι ώστε να εφαρμόζουν όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερες δράσεις για την αντιμετώπιση των φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών.

Στο άμεσο μέλλον τόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και κάθε κράτος ως ξεχωριστή οντότητα θα πρέπει να ενισχύσουν τις ήδη υπάρχουσες προσπάθειες δημιουργίας αποτελεσματικών στρατηγικών για την αντιμετώπιση των ακραίων φαινομένων που οδηγούν κάθε χρόνο σε σημαντικό αριθμό απωλειών σε κάθε επίπεδο. Τα παλαιότερα χρόνια, το βάρος στον σχεδιασμό αντιμετώπισης των καταστροφών είχε δοθεί στην ικανότητα άμεσης και αποτελεσματικής επέμβασης των φορέων όταν πια είχε ξεσπάσει η καταστροφή. Τα τελευταία χρόνια, όμως, το ενδιαφέρον έχει προσανατολιστεί στο επίπεδο της πρόληψης των καταστροφών. Η εκ των προτέρων μείωση κινδύνων και απωλειών είναι, άλλωστε, λιγότερο δαπανηρή λύση από εκείνη της εκ των υστέρων αποκατάστασης και ανασυγκρότησης. Ο σκοπός, λοιπόν, μιας ολοκληρωμένης και αποτελεσματικής στρατηγικής αντιμετώπισης των καταστροφών θα πρέπει να είναι πρωτίστως η δημιουργία ανθεκτικών στην καταστροφή κοινωνιών, γεγονός που μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω μιας ολοκληρωμένης και συνεκτικής στρατηγικής πολυεπίπεδης πρόληψης.

Προς επίτευξη τούτου, θα πρέπει να υιοθετηθεί μια σειρά από ουσιαστικές αλλαγές και δράσεις. Αρχικά, κρίνεται αναγκαίο να δημιουργηθεί ένα σαφές και ολοκληρωμένο νομοθετικό

---

¹⁵⁰ J. Mercer (2010), Disaster risk reduction or climate change adaptation : are we reinventing the wheel?, Journal of International Development 2010 : Wiley Online Library, διαθέσιμο σε διαδικτυακό τόπο <http://mit.edu>, C.Ionescu, R. J. T. Klein, K.K.S. Kumar (2009), Towards a Formal Framework of Vulnerability to Climate Change, Environ Model Assess (2009), p.14 (1-16)

πλαίσιο, το οποίο θα αφορά τις καταστροφές και τους τρόπους αντιμετώπισης και διαχείρισης τους και θα καθορίζει ρητά τις αρμοδιότητες του κάθε εμπλεκόμενου φορέα. Εν συνεχεία, θα πρέπει να εξασφαλίζεται η διαθεσιμότητα πόρων και εξειδικευμένου προσωπικού, το οποίο θα μπορεί ανά πάσα στιγμή να δρα συντονισμένα και αποτελεσματικά για την αντιμετώπιση οποιασδήποτε απειλής. Θα πρέπει, επίσης, να υπάρξει αυστηρός σχεδιασμός χρήσεων γης και έλεγχος της οικιστικής δραστηριότητας, που θα αποτρέψουν την περαιτέρω καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος και θα βοηθήσουν στην δημιουργία περισσότερων προστατευμένων περιοχών. Θα πρέπει, ακόμη, να εκδηλωθεί επιστημονικό ενδιαφέρον για τη διενέργεια ερευνών και μελετών των καταστροφικών φαινομένων, καθώς και των τρόπων αντιμετώπισης τους. Τέλος, εξίσου, βασική παράμετρος πρόληψης είναι η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού στα θέματα πολιτικής προστασίας.

Αν και στο κύκλο διαχείρισης καταστροφών όλα τα στάδια είναι εξίσου σημαντικά, ο ρόλος της πρόληψης και ετοιμότητας είναι εκείνο το στάδιο που αντικατοπτρίζει τον βαθμό ετοιμότητας μιας κοινωνίας απέναντι στις καταστροφές. Αν στο στάδιο αυτό έχουν γίνει οι απαραίτητες δράσεις, τότε η οργανωμένη και άμεση ανταπόκριση των φορέων διαχείρισης καταστροφικών γεγονότων πρέπει να θεωρείται εξασφαλισμένη.

Κλείνοντας την παρούσα μελέτη, αξίζει να αναφέρουμε ότι για την επόμενη πενταετία αναμένεται και μια σειρά από ευρωπαϊκές Οδηγίες σε έναν μεγάλο φάσμα κινδύνων αλλά και θεμάτων Πολιτικής Προστασίας (π.χ. πλημμύρες, Χημικές, Βιολογικές, Ραδιενεργές Πυρηνικές απειλές), διαχείριση μεγάλων καταστροφών, κοινά ευρωπαϊκά επιχειρησιακά μνημόνια ενεργειών για πολύ-ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, θέματα ρύθμισης επιχειρήσεων έρευνας και διάσωσης εντός Ευρωπαϊκής Ένωσης, μεγάλα τεχνολογικά ατυχήματα-συνεχείς αναθεωρήσεις κ.λ.π.) τις οποίες θα κληθεί η χώρα μας να εφαρμόσει μέσω της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας.

Επιπρόσθετα και στα πλαίσια των Ευρωπαϊκών μας υποχρεώσεων η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας μέσω της Διεύθυνσης Σχεδιασμού και Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών, στο άμεσο μέλλον θα επιφορτισθεί και με το συντονισμό της Διοίκησης για την χαρτογράφηση και ανάλυση κινδύνων για όλες τις καταστροφές σε εφαρμογή των συμπερασμάτων του Συμβουλίου σχετικά με την περαιτέρω ανάπτυξη της εκτίμησης κινδύνου για τη διαχείριση καταστροφών εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Bennett A. L., Oliver J.K.(2006), Διεθνείς Οργανισμοί, Αρχές και Προβλήματα, Αθήνα : Gutenberg

Δανδουλάκη Μ. (2009), Καλλικράτης, Πολιτική Προστασία και Τοπική Αυτοδιοίκηση, Αθήνα : Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης

Λέκκας Ε. (2000), Φυσικές και Τεχνολογικές Καταστροφές, β' εκδ., Αθήνα : Access Press

Μαρούδα Μ.-Ντ (2012), Περί του ανθρωπιστικού χώρου στον 21ο αι. : ανάδυση, διαστάσεις μ νομικό πλαίσιο για αποτελεσματική και νόμιμη ανθρωπιστική δράση, Αθήνα : Σιδέρης

Μαρούδα Μ.-Ντ. (2009), Ανθρωπιστικοί δρώντες στη παγκόσμια διακυβέρνηση. Η προστιθέμενη αξία της Διεθνούς Επιτροπής του Ερυθρού Σταυρού, σε Ν.Περάκη (επιμ.), Σύγχρονες Ματιές στις Νομικές και Πολιτικές Όψεις -Διεθνούς Οργάνωσης- Διεθνών Οργανισμών, εκδ., Αθήνα-Κομοτηνή : Αντ. Ν. Σάκκουλα, σελ.113επ.

Μαρούδα Μ.-Ντ., Ο ανθρωπισμός δοκιμάζεται στην αυγή του 21ου αιώνα, δημοσιευμένο στην Καθημερινή στι1 16/Απριλίου 2005.

Νάσκου-Περάκη Π. (2011), Το Δίκαιο των Διεθνών Οργανισμών, Η θεσμική Διάσταση, Αθήνα-Κομοτηνή : Αντ. Ν. Σάκκουλας

Παπαδόπουλος Γ. (2000), Η πολιτική προστασία στην Ελλάδα, Αντιμετώπιση φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών, Αθήνα : ΙΩΝ

Σαπουντζάκη Κ. (2007) Το αύριο εν κινδύνω : φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές στην Ευρώπη, Αθήνα : Gutenberg

Χριστιανός Β. (2012), Συνθήκη ΕΕ & ΣΛΕΕ, Κατ' άρθρο ερμηνεία, Αθήνα – Θεσσαλονίκη : Νομική Βιβλιοθήκη

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Ionescu C., Klein R. J. T., Kumar K.K.S. (2009), Towards a Formal Framework of Vulnerability to Climate Change, Environ Model Assess (2009), p.1-16

E-BOOKS, ΑΡΘΡΑ ΚΑΙ ΕΝΤΥΠΙΑ ΣΕ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΜΟΡΦΗ

Chateau C., Η αρχή της επικουρικότητας, Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση -2016, Οκτώβριος 2015, σελ. (1-5) 1, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_1.2.2.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 3/1/2016.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014), Η Ευρωπαϊκή Ένωση με απλά λόγια : Ανθρωπιστική βοήθεια και πολιτική προστασία. Βοήθεια σε θύματα καταστροφών και συγκρούσεων, και προστασία σε όσους κινδυνεύουν, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Φεβρουάριος 2014, διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/el/humanitarian-aid_el.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 8/1/2016

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014), Από το Α έως το Ω, Ανθρωπιστική βοήθεια και πολιτική προστασία της ΕΕ σε ολόκληρο τον κόσμο, σειρά Ανθρωπιστική Βοήθεια και Πολιτική Προστασία, Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Βέλγιο 2014, e-book, διαθέσιμο σε διαδικτυακό τόπο http://europedirect.eliamep.gr/wp-content/uploads/2015/11/KR0114393ELN_002.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 3/1/2016

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014), Πολιτική Προστασία Ευρωπαϊκής Ένωσης, ECHO -Ενημερωτικό Φυλλάδιο – Ανθρωπιστική Βοήθεια και Πολιτική Προστασία (Humanitarian Aid and Civil Protection), Ιούλιος 2014, http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/thematic/civil_protection_el.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 8/1/2016 .

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014), Ευρωπαϊκή Κοινή Αντίληψη για την ανθρωπιστική βοήθεια, Ενημερωτικό Φυλλάδιο ECHO- Ευρωπαϊκή Κοινή Αντίληψη -2014, διαθέσιμη στο διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/thematic/consensus_el.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης, 2/1/2016.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2012), Δελτίο τύπου της 18ης Δεκεμβρίου 2012, Πρωτοβουλία της ΕΕ για «τα Παιδιά της Ειρήνης»: ο Πρόεδρος Barroso αναγγέλλει έργα στο πλαίσιο του βραβείου Νόμπελ της ειρήνης που θα βοηθήσουν 23.000 παιδιά θύματα πολέμων και συγκρούσεων, διαθέσιμο σε διαδικτυακό τόπο http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-1392_el.htm, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 5/1/2016.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2002), Η ΕΕ στρέφει την προσοχή της στην πολιτική προστασία, e-book, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/files/civil_protection/civil/pdfdocs/focus_el.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 20/12/2015.

Lerch M., Ανθρωπιστική Βοήθεια, σε Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση-2016, σελ. 1, διαθέσιμο σε διαδικτυακό τόπο www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_6.3.2.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 3/1/2016

European Commission (2015), EU CIVIL PROTECTION, ECHO FACTSHEET- Humanitarian Aid and Civil Protection, November 2015, διαθέσιμο σε διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/thematic/civil_protection_en.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 8/1/2016 .

EEA (European Environment Agency), Technical report No 13/2010, Mapping the impacts of natural hazards and technological accidents in Europe, January 2011, διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο <http://www.eea.europa.eu/publications/mapping-the-impacts-of-natural#tab-news-and-articles>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

Mercer J. (2010), Disaster risk reduction or climate change adaptation : are we reinventing the wheel?, Journal of International Development 2010 : Wiley Online Library, διαθέσιμο σε διαδικτυακό τόπο <http://mit.edu>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 9/1/2016 .

United Nations International Strategy for Disaster Reduction (UNISDR) — Terminology 2009, σε διαδικτυακό τόπο <https://www.unisdr.org/we/inform/terminology>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 7/1/2016

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

N.3613/2007 «Ρυθμίσεις θεμάτων Ανεξάρτητων Αρχών...και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών», σε ΦΕΚ263Α/23-11-2007

N.3536/2007 «Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης», σε ΦΕΚ 42Α/23-02-2007

N.3503/2006 «Κύρωση του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου στη Συμφωνία μεταξύ των Κυβερνήσεων των Κρατών-μελών της Οικονομικής Συνεργασίας Ευξείνου Πόντου (Ο.Σ.Ε.Π.) για την συνεργασία στον τομέα παροχής έκτακτης βοήθειας και άμεσης ανταπόκρισης σε φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές, μετά της συνημμένης δήλωσης του Αζερμπαϊτζάν», σε ΦΕΚ 243Α/14-11-2006.

N.3449/2006 «Κύρωση του Μνημονίου Κατανόησης μεταξύ των Ηνωμένων Εθνών και της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Τουρκίας για συνεργασία στον τομέα αντιμετώπισης εκτάκτων ανθρωπιστικών αναγκών», σε ΦΕΚ 62Α/27-03-2006.

N.3339/2005 «Κύρωση του Πρωτοκόλλου μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Δημοκρατίας της Τουρκίας για τη σύσταση Μικτής Ελληνο-Τουρκικής Εφεδρικής Μονάδας Αντιμετώπισης Καταστροφών», σε ΦΕΚ 11Α/10-05-2005.

N.3138/2003 «Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ των Κυβερνήσεων των Κρατών που μετέχουν στην Οικονομική Συνεργασία Ευξείνου Πόντου (Ο.Σ.Ε.Π.) για συνεργασία στον τομέα παροχής βοήθειας έκτακτης ανάγκης και άμεσης ανταπόκρισης σε φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές», σε ΦΕΚ 91Α/15-04-2003.

N.3081/2002 «Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Μάλτας στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας», σε ΦΕΚ 315Α/16-12-2002

N.3073/2002 «Κύρωση του Πρωτοκόλλου Προθέσεων μεταξύ του ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α./Γ.Γ.Π.Π. της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Χειρισμού Καταστάσεων Εκτάκτων Αναγκών Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής (FEMA) για τη συνεργασία στη πρόληψη και αντιμετώπιση φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών», σε ΦΕΚ 295Α/04-12-2002

N.3013/2002 «Αναβάθμιση της πολιτικής προστασίας και άλλες διατάξεις», σε ΦΕΚ 102Α/01-05-2001.

N.2998/2002 «Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ουγγρικής Δημοκρατίας για τη συνεργασία και την αμοιβαία παροχή βοήθειας στον τομέα της πρόληψης και εξάλειψης των συνεπειών των φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών και σοβαρών ατυχημάτων», σε ΦΕΚ 70Α/08-04-2002.

N. 2951/2001 «Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ρωσικής Ομοσπονδίας για τη συνεργασία στον τομέα της πρόληψης και της αντιμετώπισης των φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών», σε ΦΕΚ 247Α/22-10-2001.

N. 2950/2001 «Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργικού Συμβουλίου της Ουκρανίας για τη συνεργασία στο πεδίο της πρόληψης των βιομηχανικών ατυχημάτων, των φυσικών καταστροφών και της εξάλειψης των συνεπειών τους», σε ΦΕΚ 246Α/22-10-2001.

N.2626/1998 «Κύρωση των Πρωτοκόλλων Συνεργασίας στους τομείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Πολιτικής Αμυνας και Πολιτικής Προστασίας και της Δημόσιας Διοίκησης μεταξύ του ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α. της Ελληνικής Δημοκρατίας και των Υπουργείων Εσωτερικών και Οικονομικών της Κυπριακής Δημοκρατίας», σε ΦΕΚ 149Α/06-07-1998

N.2344/1995 «Οργάνωση πολιτικής προστασίας και άλλες διατάξεις», σε ΦΕΚ 212Α/11-10-1995

Π.Δ. 151/2004 «Οργανισμός Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας», σε ΦΕΚ 107Α/03-06-2004.

Υ.Α. 3384/2006 «Διαχείριση Ανθρώπινων Απωλειών», σε ΦΕΚ 776/28-06-2006.

Υ.Α.1299/2003, σε ΦΕΚ 423Β/10-04-2003

ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗ ΝΟΜΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Η Συνθήκη της Λισαβόνας διαθέσιμη στο διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/archives/lisbon_treaty/full_text/index_el.htm, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 23/12/2015

Κανονισμός 182/2011/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 2011, για τη θέσπιση κανόνων και γενικών αρχών σχετικά με τους τρόπους ελέγχου από τα κράτη μέλη της άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων από την Επιτροπή και, ιδίως, σύμφωνα με τη διαδικασία εξέτασης (Εφ. Ε.Ε. L 55, 28.2.2011, σελ. 13).

Κανονισμός 1257/96/ΕΚ του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 1996, σχετικά με την ανθρωπιστική βοήθεια (Εφ.Ε.Ε. L 163, 2/7/1996, σελ. 1) , διαθέσιμος και στο διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/who/about-echo/legal-framework_en, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 29/12/2015

Οδηγία 2012/18/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 4ης Ιουλίου 2012 για την αντιμετώπιση των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων σχετιζόμενων με επικίνδυνες ουσίες και για την τροποποίηση και στη συνέχεια την κατάργηση της οδηγίας 96/82/ΕΚ του Συμβουλίου (Εφ.Ε.Ε L197, 24/7/2012, σελ. 1), δημοσιευμένη και στο διαδικτυακό τόπο <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:32012L0018>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 3/1/2016.

Οδηγία 22/2002/ΕΚ είναι διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=uriserv:l24108h>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015

Απόφαση της Επιτροπής 2014/762/ΕΕ, της 16ης Οκτωβρίου του 2014 για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής της απόφασης αριθ. 1313/2013 / ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ένωσης και την κατάργηση των αποφάσεων της Επιτροπής 2004/277 / ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου και 2007/606 / ΕΚ, Ευρατόμ (Εφ.Ε.Ε. L320, 6/11/2014, σελ. 1) ή διαθέσιμη στο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en&prev=search, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

Απόφαση 1313/2013 / ΕΕ Του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17 Δεκεμβρίου 2013 περί μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ένωσης (Εφ.Ε.Ε. L347, 20/12/2013, σελ. 924) διαθέσιμη και στο διαδικτυακό τόπο <http://ec.europa.eu/echo/who/about-echo/legal->

[framework_en](#), ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

Απόφαση της Επιτροπής 2010/481EE, Ευρατόμ της 29ης Ιουλίου 2010 για τροποποίηση της απόφασης 2004/277 / EK, Ευρατόμ του Συμβουλίου όσον αφορά τους κανόνες για την εφαρμογή της απόφασης του Συμβουλίου 2007/779 / EK, Ευρατόμ του Συμβουλίου περί κοινοτικού μηχανισμού πολιτικής προστασίας (Εφ.Ε.Ε. L236, 7/9/2010, σελ. 5) ή διαθέσιμη στο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en&prev=search, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

Απόφαση της Επιτροπής 2008/73 / EK, Ευρατόμ του Συμβουλίου της 20ής Δεκεμβρίου 2007 για τροποποίηση της απόφασης 2004/277 / EK, Ευρατόμ του Συμβουλίου όσον αφορά τους κανόνες για την εφαρμογή της απόφασης του Συμβουλίου 2007/779 / EK, Ευρατόμ του Συμβουλίου περί κοινοτικού μηχανισμού πολιτικής προστασίας (Εφ.Ε.Ε. L20, 24/1/2008, σελ.23) ή διαθέσιμη στο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en&prev=search, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

Απόφαση 2007/779/EK, Ευρατόμ του Συμβουλίου της 8ης Νοεμβρίου 2007 περί δημιουργίας κοινοτικού μηχανισμού πολιτικής προστασίας (αναδιατύπωση) (Εφ.Ε.Ε. L314, 1/12/2007, σελ.9) ή διαθέσιμη στο http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2007.314.01.0009.01.ELL&toc=OJ:L:2007:314:TOC, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

Απόφαση 2007/606/EK της Επιτροπής της 8ης Αυγούστου 2007, για τη θέσπιση κανόνων για την εφαρμογή των διατάξεων περί μεταφοράς που περιέχονται στην απόφαση 2007/162 / EK, Ευρατόμ του Συμβουλίου για τη θέσπιση χρηματοδοτικού μέσου πολιτικής προστασίας (Εφ.,Ε.Ε. L241, 14 /9/2007, σελ. 17) ή ή διαθέσιμη στο διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en&prev=search, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

Απόφαση 2007/162/EK, Ευρατομ του Συμβουλίου για τη θέσπιση χρηματοδοτικού μέσου πολιτικής προστασίας (Εφ.Ε.Ε. L71, 10/3/2007, σελ.9) ή διαθέσιμη στο διαδικτυακό τόπο http://www.gscp.gr/ggpp_files/dynamic/c60449/file/apofasi2007symp-hrimatodotikomeso_el_GR.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

Απόφαση 2005/12/EK ,του Συμβουλίου της 20ης Δεκεμβρίου 2004, για την τροποποίηση της απόφασης 1999/847/EK σχετικά με τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος δράσης στον τομέα της πολιτικής άμυνας σε Εφ.Ε.Ε. L.6, 8/1/2005, σελ.7) ή στο διαδικτυακό τόπο http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2005.006.01.0007.01.ELL&toc=OJ:L:2005:006:TOC, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

Απόφαση της Επιτροπής 2004/277/EK, Ευρατόμ του Συμβουλίου της 29ης Δεκεμβρίου 2003 για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής της απόφασης 2001/792/EK, Ευρατόμ του Συμβουλίου, περί κοινοτικού μηχανισμού για τη διευκόλυνση της ενισχυμένης συνεργασίας στις επεμβάσεις βοήθειας της πολιτικής προστασίας (Εφ.Ε.Ε. L87, 25/3/2004, σελ.20) ή διαθέσιμη στο http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en&prev=search, διαδικτυακό τόπο ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

Απόφαση 2001/792/EK, Ευρατόμ του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2001 περί κοινοτικού μηχανισμού για τη διευκόλυνση της ενισχυμένης συνεργασίας στις επεμβάσεις βοήθειας της πολιτικής προστασίας (Εφ.Ε.Ε. L297,, 15/11/2001, σελ.7) ή διαθέσιμη στο διαδικτυακό τόπο <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32001D0792>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

Απόφαση 1999/847/EK του Συμβουλίου, της 9ης Δεκεμβρίου 1999, σχετικά με τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος δράσης στον τομέα της πολιτικής άμυνας (Εφ.Ε.Ε. L327, 21/12/1999, σελ.53) ή διαθέσιμη στο διαδικτυακό τόπο http://publications.europa.eu/resource/cellar/6042e5af-cfab-4f7e-af39-ea1c96d95c90.0009.01/DOC_1, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015

Απόφαση 1991/396/ΕΟΚ του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων «για τη δημιουργία ενός ενιαίου ευρωπαϊκού αριθμού κλήσης έκτακτης ανάγκης» (Εφ.Ε.Ε. L217, 6/8/1991, σελ. 31) και την Οδηγία 98/10/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου για την εφαρμογή της παροχής ανοικτού δικτύου (ONP) στη φωνητική τηλεφωνία και για την καθολική υπηρεσία για τις τηλεπικοινωνίες σε ανταγωνιστικό περιβάλλον (Εφ.Ε.Ε. L101, 1/4/1998, σελ.4).

Ανακοίνωση COM (2015) 419 final της Επιτροπής, της 2ας Σεπτεμβρίου 2015, προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο : «Προς την προετοιμασία για την Παγκόσμια Ανθρωπιστική Διάσωση Κορυφής: Μια παγκόσμια εταιρική σχέση για αποτελεσματική και βάσει

αρχών ανθρωπιστική δράση», διαθέσιμη και σε διαδικτυακό τόπο <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2015/EL/1-2015-419-EL-F1-1.PDF>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 5/1/2016.

Ανακοίνωση COM (2014)216 final της Επιτροπής, της 8ης Απριλίου 2014, προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, : «Το πλαίσιο δράσης Hyogo μετά το 2015: Διαχείριση κινδύνων για την επίτευξη ανθεκτικότητας», διαθέσιμη και σε διαδικτυακό τόπο <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2014/EL/1-2014-216-EL-F1-1.Pdf>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 5/1/2016

Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο [COM(2014) 154 final], Μια ανοικτή και ασφαλής Ευρώπη : από τη θεωρία στην πράξη, 11/3/2014, σελ. 15, διαθέσιμη σε διαδικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/documents/basic-documents/docs/an_open_and_secure_europe_-_making_it_happen_el.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 3/1/2016

Ανακοίνωση COM (2007) 317 final, της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο, της 13ης Ιουνίου 2007, με τίτλο: «Προς μία ευρωπαϊκή συναίνεση για την ανθρωπιστική βοήθεια», διαθέσιμη και στο διαδικτυακό τόπο <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV:r13008>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 29/12/ 2015

Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο [COM(2001)/707 final]: «Πολιτική Προστασία – Προληπτική κατάσταση επιφυλακής για ενδεχόμενα συμβάντα έκτακτης ανάγκης», διαθέσιμη στο διαδικτυακό τόπο <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2001:0707:FIN>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015.

Ψήφισμα (2009/2151(INI)) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 21ης Σεπτεμβρίου 2010 σχετικά με την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Κοινοτική προσέγγιση για την πρόληψη φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών», σε διαδικτυακό τόπο, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2010-0326+0+DOC+XML+V0//EL>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 5/1/2016

Ψήφισμα της 8ης Ιουλίου του 1991 σχετικά με τη βελτίωση της αμοιβαίας συνδρομής μεταξύ κρατών-μελών σε περίπτωση φυσικών καταστροφών ή καταστροφών τεχνολογικών αιτιών (Εφ.Ε.Ε. C198, 27/7/1991)

Ψήφισμα της 23ης Νοεμβρίου του 1990 σχετικά με την κοινοτική συνεργασία στον τομέα της πολιτικής (Εφ. Ε.Ε. C315, 14/12/1990, σελ.3)

Ψήφισμα της 23ης Νοεμβρίου του 1990 σχετικά με τη βελτίωση της αμοιβαίας συνδρομής μεταξύ κρατών-μελών σε περίπτωση φυσικών ή ανθρωπογενών καταστροφών(Εφ.Ε.Ε. C135, 14/12/1990, σελ.3)

Ψήφισμα του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών συνελθόντων στα πλαίσια του Συμβουλίου της 8ης Ιουλίου 1991 σχετικά με τη βελτίωση της αμοιβαίας συνδρομής μεταξύ κρατών μελών σε περίπτωση φυσικών ή τεχνολογικών καταστροφών, στο διαδικτυακό τόπο <http://data.europa.eu/eli/res/1991/727/oj/ell/html>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015

Ψήφισμα της 13ης Φεβρουαρίου του 1989 σχετικά με τις νέες εξελίξεις της κοινοτικής συνεργασίας στον τομέα πολιτικής προστασίας (Εφ.Ε.Ε. C 44, 23/2/1989, σελ.3)

Ψήφισμα 44/236 της 22ας Δεκεμβρίου του 1989, για την κήρυξη της δεκαετίας του 90 ως Διεθνή Δεκαετία για τη Μείωση των Επιπτώσεων από τις Φυσικές Καταστροφές (International Decade for Natural Disaster Reduction), και σε διαδικτυακό τόπο <http://www.un.org/documents/ga/res/49/a49r022.htm>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 29/12/2015.

Ψήφισμα της 25ης Ιουνίου του 1987 σχετικά με την καθιέρωση της κοινοτικής συνεργασίας για την προστασία των πολιτών (Εφ.Ε.Ε. C176, 4/7/1987, σελ.1)

Ψήφισμα της 16ης Δεκεμβρίου του 1984 σχετικά με την εθελοντική εργασία (Εφ.Ε.Ε. C 10, 16/1/1984, σελ.288) ,

Κοινή δήλωση του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνεργομένων στα πλαίσια του Συμβουλίου, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Εφ.Ε.Ε. C 25, 30.1.2008, σελ. 1).

Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την υλοποίηση της έννοιας του ηγετικού κράτους στον προξενικό τομέα (Εφ.Ε.Ε. C 317, 12/12/2008)

G.A. Res. 54/30 «Emergency response to disasters», 54 U.N. GAOR Supp. (No. 49) at 20, U.N. Doc. A/54/49 (Vol. I) (1999).

G. A. Res.2816(XXVI), 14 December 1971, διαθέσιμη σε διαδικτυακό τόπο <http://www.un.org/documents/ga/res/26/ares26.htm>, ημερομηνία τελευταίας ενημέρωσης 29/12/2015

G. A. Res. 46/182, σε διαδικτυακό τόπο <http://www.unocha.org/about-us/who-we-are/history> και https://docs.unocha.org/sites/dms/documents/120402_oom-46182_eng.pdf, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 8/1/2016

ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

Για τη ΓΓΠΠ : <http://civilprotection.gr/el>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 4/1/2016

Για τον ΕΜΠΠ (ECPM) : http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en, και http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 4/1/2016

Για το Κέντρο Συντονισμού Αντιμετώπισης Έκτακτων Αναγκών (ERCC) : http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/emergency-response-coordination-centre-ercc_en, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 4/1/2016

Για την Ευρωπαϊκή Ικανότητα για την αντιμετώπιση της έκτακτης ανάγκης (EERC) : http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 4/1/2016

Για το Κοινό Σύστημα Επείγουσας Επικοινωνίας και Πληροφόρησης (CECIS) : http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 4/1/2016

Για τις Μονάδες Πολιτικής Προστασίας : http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 4/1/2016

Για το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα του Μηχανισμού : http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 4/1/2016

Για το Πρόγραμμα Ανταλλαγής Εμπειρογνομόνων : http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 4/1/2016

Για το Ταμείο Αλληλεγγύης: http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en και <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV%3Ag24217>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 4/1/2016

Για το Vade Mecum : http://ec.europa.eu/echo/files/civil_protection/vademecum/, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 29/12/2015.

Για το Πρόγραμμα Dipecho :

http://ec.europa.eu/echo/files/policies/dipecho/presentations/programme_overview_11_07_en.pdf,
ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 5/1/2016

Για το Πρόγραμμα Κοπέρνικος : <http://www.gmes.info/pages-principle/overview> , ημερομηνία
τελευταίας επίσκεψης 3/1/2016

Για τη Γενική Διεύθυνση Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας (ECHO) :
http://ec.europa.eu/echo/who/about-echo_en, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 8/1/2016

Για τον Παγκόσμιο Μηχανισμό Συντονισμού και Επαγρύπνησης : <http://www.gdacs.org/>,
ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης, 3/1/2016.

Για την Ομάδα Εκτίμησης Καταστροφών και Συντονισμού (UNDAC) :
<http://ochaonline.un.org/ToolsServices/EmergencyRelief/tabid/1089/language-US/Default.aspx>,
ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015

Για τις ανθρωπιστικές επεμβάσεις του ΟΗΕ
http://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=21&Itemid=34,
ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 9/1/2016

Για τη INSARAG : <http://www.insarag.org> , ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015

Για τις Κατευθυντήριες Οδηγίες INSARAG : [http://www.insarag.org/en/methodology/guidance-
notes.htm](http://www.insarag.org/en/methodology/guidance-notes.htm) και
[http://ochaonline.un.org/CoordinationSupportSection/INSARAG/tabid/1436/language/en-
US/Default.aspx](http://ochaonline.un.org/CoordinationSupportSection/INSARAG/tabid/1436/language/en-US/Default.aspx), ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015

Για τη Μεθοδολογία INSARAG : [http://www.insarag.org/en/methodology/methodology-
leftmenu.html](http://www.insarag.org/en/methodology/methodology-leftmenu.html)

Για τις νέες Κατευθυντήριες Γραμμές INSARAG, βλ. σε διαδικτυακό τόπο
<http://www.insarag.org/en/methodology/guidelines.html>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης
28/12/2015

Για τις τεχνικές/πρακτικές καθοδήγησης INSARAG βλ. σε διαδικτυακό τόπο
<http://www.insarag.org/en/methodology/guidance-notes.html>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης
28/12/2015

Για το Εικονικό Κέντρο Επιχειρήσεων OSOCC : [http://ocha.unog.ch/virtualosocc/\(y0dfev2afoqr xv45kjax3pr r\)VOLogin.aspx](http://ocha.unog.ch/virtualosocc/(y0dfev2afoqr xv45kjax3pr r)VOLogin.aspx), ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 28/12/2015

Για το NATO : <http://www.nato.int/cps/en/natolive/index.htm>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 29/12/2015

Για το Ευρω-Ατλαντικό Κέντρο Σχεδιασμού Απόκρισης και Συντονισμού σε περιπτώσεις Καταστροφών (Euro-Atlantic Response Coordination Center -EADRCC) βλ. σε διαδικτυακό τόπο www.nato.int/eadrcc/index.html, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 29/12/2015.

Για την IFRC : www.ifrc.org, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 9/1/2016

Για τη διμερή Συμφωνία Ελλάδας-Γαλλίας: <http://www.civilprotection.gr/el/ευρο-προγράμματα> , ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 29/12/2015.

Για την FIRE 5 : <http://www.civilprotection.gr/el/fire-5>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 29/12/2015

Για την Πρωτοβουλία Αδριατικής-Ιονίου : <http://www.civilprotection.gr/el/πρωτοβουλια-αδριατικης-ιονιου>, ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης 29/12/2015.

Για τις περιπτώσιολογικές μελέτες : http://ec.europa.eu/echo/refugee-crisis_en, http://ec.europa.eu/echo/where/asia-and-oceania/nepal_en, <http://ec.europa.eu/echo/node/3084>, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-2629_en.htm , ημερομηνία τελευταίας επίσκεψη 2/1/2016

WORKSHOP

Παρουσίαση της Δρ. Σαΐνη Καλλιόπης, Πυράρχου, Εθνικός Εκπρόσωπος Ευρωπαϊκής Επιτροπής Πολιτικής Προστασίας, με θέμα «Κοινές Μονάδες αντιμετώπισης δασικών πυρκαγιών : Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας, EU FIRE 5» από Workshop, Οκτώβριος 2008.